

ROMÂNIA

Acord de asistență tehnică pentru consolidarea sistemului de asigurare a calității în învățământul superior din România (P157508)

Livrabil 2.2. Recomandări finale pentru metodologia de clasificare a instituțiilor de învățământ superior, rezultate în urma consultărilor publice

31 iulie 2018

Competența face diferența! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă, cofinanțat de Uniunea Europeană din Fondul Social European

Acest raport a fost transmis în baza Acordului de asistență tehnică pentru consolidarea sistemului de asigurare a calității în sistemul de învățământ superior din România, semnat între Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în data de 24 iulie 2017. Raportul corespunde Livrabilului nr. 2.2. din acordul menționat mai sus.

Declarație de declinare a răspunderii

Acest raport este un produs al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare / Banca Mondială. Constatările, interpretarea și concluziile exprimate în acest raport nu reflectă în mod necesar punctele de vedere ale Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale sau ale guvernelor pe care le reprezintă. Grupul Băncii Mondiale nu garantează acuratețea datelor cuprinse în acest raport.

Acest raport nu reprezintă în mod obligatoriu poziția Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Declarație privind drepturile de autor

Raportul intră sub incidența drepturilor de autor. Copierea și/sau transmiterea fără permisiune a acestui raport sau a unor secțiuni poate constitui o încălcare a legislației în vigoare.

Pentru a obține permisiunea de a copia sau republica orice parte a acestui raport, vă rugăm să transmiteți o solicitare către: (i) Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (Bd. Mărăști, nr. 59, București, România); sau (ii) Grupul Băncii Mondiale în România (Str. Vasile Lascăr, nr. 31, etaj 6, sector 2, București, România).

Metodologie și indicatori propuși pentru
clasificarea universităților din România

Versiunea a treia

31 iulie 2018

Cuprins

Abrevieri și acronime.....	5
Introducere.....	6
Clasificări vs. Ierarhizări – practici internaționale și relevanță națională	9
Metodologia pe componente: Clasificare, Profiluri, Ierarhizarea programelor de studii și Lista indicatorilor suplimentari	15
Componenta Profil	26
Ierarhizarea programelor de studii.....	29
Lista indicatorilor suplimentari.....	38
Implementarea metodologiei.....	40
Raționament.....	40
Procesul de implementare	44
Colectarea datelor	46
Anexa 1. Sisteme de indicatori	58
Indicatori privind predarea și învățarea	59
Indicatori privind știința /cercetare.....	61
Indicatori privind Internaționalizarea.....	64
Indicatori privind misiunea regională/socială	65
Indicatori privind experiența studenților	67
Indicatori privind angajabilitatea	68
Informații statistice de bază	70
Anexa 2. Date privind Sistemul de Învățământ Superior.....	71
Anexa 3. Lista indicatorilor suplimentari.....	75
Anexa 4: Exemple de întrebări de inclus într-o Anchetă națională în rândul studenților	81

Abrevieri și acronime

ANOSR	Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România
ANFP	Agenția Națională a Funcționarilor Publici
ANS	Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior
ARACIS	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
CEMU	Consiliul de Etică și Management Universitar
CENSIS	Centrul pentru studierea investițiilor sociale
CHE	Centrul pentru Învățământ Superior
CNATDCU	Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
CNBU	Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare
CNFIS	Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
CNR	Consiliul Național al Rectorilor
CNSPIS	Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior
DGIU	Direcția Generală Învățământ Universitar
FOREXEBUG	Portalul Sistemului Național de Raportare „Transparență Bugetară”
IIS	Instituție(i) de învățământ superior
ICT	Tehnologia informației și comunicațiilor
MIGBOOK	Sistemul de Management Integrat al funcțiilor și funcționarilor publici
MEN	Ministerul Educației Naționale
INS	Institutul Național de Statistică
REGES	Registrul General de Evidență a Salariaților
RMUR	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
BM	Banca Mondială

Introducere

1. Prezentul document este a treia versiune a metodologiei pentru clasificarea universităților din România. Documentul este un livrabil în cadrul Acordului de asistență tehnică oferită de Banca Mondială cu scopul de a crește capacitatea Ministerului Educației Naționale (MEN) și a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) de a administra sistemul de asigurare a calității în învățământul superior din România. Această a treia versiune include feedback-ul transmis de părțile interesate în cadrul întâlnirilor de consultare publică din luna iunie 2018 și rezultatul consultărilor publice online din luna iulie 2018. Acest document a integrat și recomandările primite de la panelurile de experți români angajate de MEN și ARACIS.

2. Recomandările privind metodologia sunt prezentate în document sub forma unui set de patru componente. Cadrul metodologic propus respectă prevederile Legii educației naționale nr. 1 din 2011 privind clasificarea universităților și ierarhizarea programelor de studii¹. Cele patru componente sunt prezentate mai jos:

- **Clasificarea universităților** în cele trei categorii definite prin lege (A, B și C) se realizează pe fiecare domeniu fundamental;
- **Profilul universităților** include mai multe dimensiuni orizontale, ceea ce lărgeste obiectul procesului de clasificare și include caracteristici suplimentare ale universităților;
- **Ierarhizarea programelor de studii** vizează domeniile de licență, în conformitate cu legislația în vigoare;²
- **Lista indicatorilor suplimentari**, ce va fi utilizată ca o bază transparentă a datelor referitoare la universități și programele de studii pentru a crește calitatea informațiilor publice privind învățământul superior și procesul de elaborare de politici, după caz.

3. Componenta de clasificare a universităților se concentrează pe gruparea universităților în categoriile A, B și C, după cum prevede Legea educației naționale. Conform acestei legi, în categoria A intră universitățile centrate pe educație; în categoria B, universitățile de educație și cercetare științifică sau creație artistică; iar în categoria C, universitățile de cercetare avansată și educație.³ Clasificarea universităților în categoriile A, B și C are scopul de a le grupa în funcție de orientarea spre educație (predare/învățare) și cercetare științifică. Această abordare nu reflectă diferențele din punct de vedere al calității instituționale. Prin urmare, pentru fiecare domeniu fundamental, categoriile sunt definite ținând cont în principal de activitatea academică și de indicatorii demografici și mai puțin de indicatorii de performanță. Astfel, propunerea de clasificare a universităților se aliază

¹ Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 193, alin. 4.

² HG aflată în prezent în vigoare este nr. 158/2018 – Registrul domeniilor și specializărilor/ programelor de studii și structurii IIS pentru anul universitar 2018 - 2019.

³ Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 193, alin. 4

practicilor internaționale în domeniu⁴ și recomandărilor Procesului Bologna cu privire la transparență, oferind o imagine clară asupra diversității ofertei de studii superioare.⁵

4. Componenta *Profil* completează clasificarea universităților cuprinse în componenta *Clasificare*. În timp ce *Clasificarea* respectă legea în ceea ce privește gruparea universităților pe categorii în funcție de prioritatea care se acordă activității / intensitatea activității de cercetare și/sau predare (educație), componenta *Profil* furnizează indicatori suplimentari care reflectă diversitatea universităților din România. De exemplu, aceasta include indicatori cu privire la dimensiunea (mărimea) instituțiilor, diversitatea ofertei de programe de studii, legătura cu regiunea și profilul studenților. Concentrându-se pe evidențierea diversității orizontale a sistemului, componenta *Profil* completează indicatorii corespunzători componentei *Clasificare* prin analizarea activităților suplimentare și a datelor demografice ale instituțiilor. Deoarece profilurile vor permite gruparea instituțiilor în funcție de factori obiectivi, acestea vor permite o contextualizare și o interpretare suplimentară a clasificării.

5. Componenta *Ierarhizare* are scopul de a măsura calitatea programelor de studii, nu a instituțiilor. Ierarhizarea implică evaluarea directă a calității pe mai multe dimensiuni, nu doar a activității de cercetare. Aceasta permite compararea ofertelor de programe de studii de la nivelul universităților și realizarea unei clasament. Este prevăzut ca ierarhizarea programelor de studii să fie implementată în clustere, la nivelul domeniilor de studii de licență, care în prezent sunt în număr de 91⁶ sau la nivelul unor domenii de ierarhizare prestabilite, cum s-a întâmplat în 2011/12.

6. Prezenta propunere recomandă ca cele trei componente - *Clasificare*, *Profil* și *Ierarhizare* - să rămână trei elemente fundamentale distincte ale metodologiei, deoarece se bazează pe indicatori diferiți. Fiecare dintre aceste componente necesită diferite tipuri de date și poate oferi diferite tipuri de informații. Componenta *Clasificare* analizează accentul pus de universități pe activitatea de cercetare. *Profilul* universităților oferă o imagine a diversității orizontale a sistemului de învățământ superior, în timp ce *Ierarhizarea* reflectă performanța și calitatea programelor de studii. Aceste componente necesită diferite tipuri de indicatori.

7. Cu toate acestea, datele ce vor fi utilizate pentru indicatori la nivelul fiecărei componente sunt legate între ele, iar aceste componente diferite ale metodologiei pot fi interconectate în etapa prezentării rezultatelor prin intermediul Instrumentului de Informare. Datele pe care se bazează indicatorii pot fi identice și pot proveni din aceeași bază de date. De exemplu, numărul de studenți înmatriculați va fi utilizat atât pentru elaborarea indicatorilor privind activitatea, cât și performanța.

⁴ A se vedea, de exemplu, Clasificarea Carnegie sau clasificarea U-Map descrisă mai jos în prezentul document, precum și analizele și exercițiile de clasificare realizate la nivel academic, cum ar fi Daraio et al. (2011) The European university landscape: A micro characterization based on evidence from the Aquameth project, *Research Policy* 40 (2011) 148–164; Niederl, A. et.al. (2014) Mapping the European higher education landscape: new insights from the EUMIDA project în Bonaccorsi, A. ed. *Knowledge, diversity and performance in European Higher Education*, Cheltenham și Massachusetts: Edward Elgar; De la Torre et.al. (2015) ¿Existen diferentes tipologías de universidades en España? Una primera aproximación în *Investigaciones de Economía de la Educación*, 10: 231-251; Coates, H. et. al. (2013) *Profiling diversity of Australian universities*, Research Briefing, ACER și LHMartin Institute or Tertiary Education Leadership și Management (June); Ziegele, F. (2013) Classification of Higher Education Institutions: The European Case în *Pensamiento Educativo*. Revista de Investigación Educativa Latinoamericana 2013, 50(1), 76-95; Brunner, J. J. (2015) On the Classification of Universities în *Pensamiento Educativo*. Revista de Investigación Educativa Latinoamericana 2013, 50(1), 115-129; van Vught, F. (2009) “Diversity and differentiation in higher education” în F. van Vught (Ed.) *Mapping the higher education landscape. Towards a European classification of higher education* (1–16). Dordrecht: Springer.

⁵ Vercruyssen, N și V. Proteasa (2012) Transparency Tools across the European Higher Education Area. Report of the Bologna Process Working Group on Transparency Tools, 2009-2012.

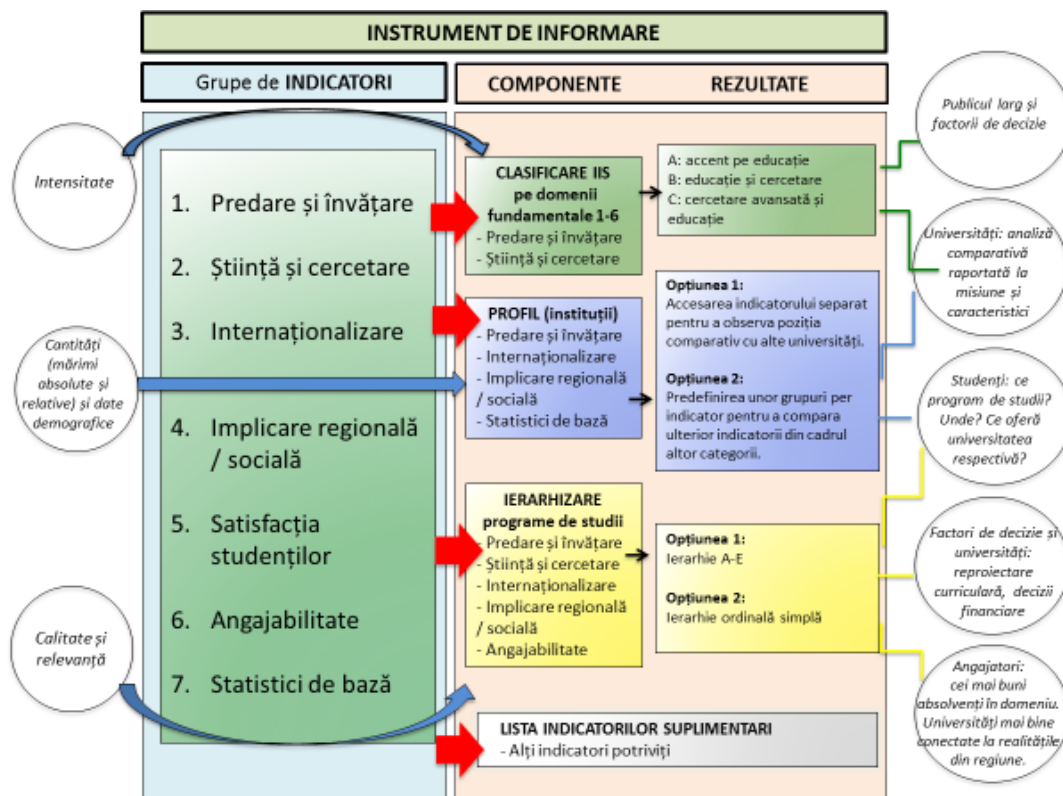
⁶ HG nr. 158/2018 - Registrul domeniilor și specializărilor/ programelor de studii și structurii IIS pentru anul universitar 2018 - 2019. Conform legislației actuale, sistemul de învățământ superior este împărțit în: 6 domenii fundamentale, 34 de ramuri științifice, 91 domenii de licență, 78 domenii de masterat / 70 doctorat, 2584 programe de studii de licență, 3156 de masterat și 401 de doctorat. Date preluate din rapoartele ARACIS publicate pentru anul universitar 2017/18

În același timp, informațiile oferite de fiecare dintre aceste componente s-ar putea combina cu informațiile din alte componente, în diferite căutări pe care utilizatorii le pot realiza la accesarea Instrumentului de Informare. De exemplu, un angajator ar putea fi interesat de universitățile care au legături puternice cu regiunea (*Profil*) și apoi ar putea verifica programele de studii în care universitățile selectate au cele mai bune performanțe (*Ierarhizare*) în vederea recrutării. Similar, un viitor student ar putea fi interesat de o universitate cu performanțe bune într-un anumit domeniu de studii (*Ierarhizare*) și apoi ar dori să selecteze o universitate care pune accent pe predare (*Clasificare*).

8. Pe lângă Clasificare, Profil și Ierarhizare, recomandăm includerea unei *Liste suplimentare de indicatori în Instrumentul de Informare propus*. Lista respectivă va include un set mai variat de indicatori, ce vor fi elaborați și actualizați anual. Elaborarea politicilor pentru învățământul superior din România are nevoie de mai multe date publice, comparabile și recente referitoare la instituții, lucru care a fost confirmat în diferite etape ale procesului de consultări publice. Aceasta sugerează o nevoie de a crește, în timp, datele colectate și numărul de indicatori raportați public pentru a putea fi selectați în diferite ocazii sau pentru diferite necesități. Cu toate acestea, nu toți indicatorii trebuie introduși într-un sistem de clasificare și ierarhizare: aceștia pot fi pur și simplu colectați și publicați în mod independent, pentru informarea studenților și practicienilor. Acesta este și motivul pentru care recomandăm și înființarea unei baze de indicatori suplimentari, în vederea asigurării unei transparențe mai mari, dar care nu sunt neapărat necesari clasificării sau ierarhizării.

9. Rezultatele colectării și analizei de date realizate vor fi astfel prezentate sub forma unui Instrument de Informare. Acesta va include *ierarhizarea* programelor de studii, un *Profil* al instituțiilor și *Clasificarea* acestora în categoriile A, B și C prevăzute prin lege, după cum am arătat mai sus, și Setul de indicatori suplimentari. Figura 1 ilustrează categoriile de indicatori, componentele, rezultatele respective și modul în care diverși factori interesați ar putea utiliza și beneficia de informațiile cuprinse în acest instrument.

Figura 1. Instrument de informare - categorii de indicatori, componente și rezultate

Clasificări vs. Ierarhizări – practici internaționale și relevanță națională

10. Per ansamblu, abordările cel mai des utilizate pentru clasificarea universităților se împart în funcție de definiții preluate din lege sau definiții tradiționale. Situația Germaniei și Franței, cu sistemele de „Universitäten” și „Fachhochschulen” (universități de științe aplicate), și „universités” și respectiv „grandes écoles”, se numără printre sistemele cele mai cunoscute și consacrate din Europa. Alte țări își organizează sistemul de învățământ superior pe principii similare, inclusiv, de exemplu, Danemarca (a se vedea Caseta 1) și Belgia. Prin urmare, aceste clasificări pornesc de la misiunea legală sau accentul pe discipline și de obicei organizează instituțiile de învățământ superior pe categorii de universități tehnice, academii etc. Dacă o universitate se încadrează sau nu în fiecare dintre aceste categorii se definește în funcție de regimul juridic prevăzut în statutele instituțiilor.⁷ În unele țări, aceste categorii nu sunt stabilite prin legislație, ci își reclamă legitimitatea pe baze de acceptare și utilizare teoretică sau tradițională, cum se întâmplă în Chile.⁸

Caseta 1: Clasificarea instituțiilor de învățământ superior în Danemarca

Academii de afaceri: oferă programe de scurtă durată sau programe de licență, cu orientare profesională.

Colegii universitare: oferă programe de licență cu orientare profesională.

Instituții de educație și pregătire în domeniul maritim: oferă programe de scurtă durată sau de licență cu orientare profesională.

Universități de cercetare generală și specializată: oferă programe de licență, masterat și doctorat în diverse discipline academice.

Instituții de nivel universitar: oferă programe de licență, masterat și doctorat în domenii specializate, cum ar fi arhitectură, design, muzică și arte frumoase și dramatică.

Sursă: <https://ufm.dk/en/education/recognition-and-transparency/transparency-tools/europass/diploma-supplement/standardbeskrivelse-danish-higher-education-system.pdf>

11. Un dublu proces de eterogenizare – în principal datorită expansiunii sistemului – și omogenizare – parțial datorită influenței ierarhizărilor – a peisajului învățământului superior la nivel global, a condus la numeroase măsuri pentru obținerea unei imagini mai clare a acestui scenariu nou și aflat în schimbare. Există exemple bine cunoscute de clasificări ale universităților în funcție de date, cu accent pe diversitatea acestora, utilizând o abordare multidimensională. Acestea includ U-Map, elaborat cu fonduri de la Uniunea Europeană, precum și Clasificarea Carnegie⁹ deja consacrată, în vigoare în Statele Unite de la sfârșitul anilor 1960 (a se vedea Caseta 2). În prezent, o serie de ierarhizări adoptă de asemenea o abordare multi-dimensională și sunt în funcție de utilizatori. Printre acestea se numără U-Multiranking, susținut de asemenea de Uniunea Europeană, ierarhizarea CHE¹⁰, folosită în Germania, Austria și Elveția și care sunt replicate îndeaproape în „StudyChoice”¹¹ în Olanda, și sistemul de ierarhizare a universităților din Bulgaria, BURS¹². Fiecare dintre aceste exemple este pus în practică în moduri diferite, în funcție de obiectivele centrale diferite și de contextele instituționale variate în care se desfășoară. În timp ce Carnegie, de exemplu, pornește de la primul nivel definit prin lege al clasificării educației postliceale și apoi oferă o imagine mai detaliată a acestor instituții, ierarhizarea CHE adună date cu ajutorul chestionarelor administrate personalului și studenților, dar colectează date administrative și direct de la universități.

⁷ Ziegele, F. (2013) “Classification of Higher Education Institutions: The European Case”, *ibid*: 77.

⁸ Brunner, J. J. (2015) “On the Classification of Universities”, *ibid*.

⁹ <http://carnegieclassifications.iu.edu/index.php>

¹⁰ <https://ranking.zeit.de/che/en/>

¹¹ <https://www.studiekeuze123.nl/>

¹² <http://rsvu.mon.bg/rsvu3/?locale=en#DocsPlace>:

12. În conformitate cu aceste dezvoltări, principalul obiectiv al abordării propuse față de clasificarea adoptată prin prezenta lucrare pentru România este de a evidenția diversitatea instituțiilor de învățământul superior dincolo de definițiile legale, teoretice sau tradiționale. În acest sens, clasificarea ar trebui să rezulte din colectarea și analiza datelor pe mai multe dimensiuni. Imaginea oferită nu va consta dintr-un simplu instantaneu static al instituțiilor ci va permite de asemenea comparații dinamice și identificarea modificărilor produse în timp.¹³

13. Ierarhizările multi-dimensionale pot reduce posibilitatea de a evidenția și valoriza diversitatea sistemelor respective de învățământ superior. De aceea, propunerea prezentată în această lucrare încearcă să facă o distincție clară între procesele de ierarhizare a programelor de studii universitare și componentele (Clasificare, Profil, Lista Indicatorilor Suplimentari) care oferă posibilitatea de evidențiere a unei diversități de aspecte ce caracterizează universitățile și care nu reprezintă în mod direct o judecată de valoare. De exemplu, orientarea regională față de orientarea internațională nu indică în sine că o universitatea este mai bună sau mai slabă; în mod asemănător, un procent mai mare de studenți maturi nu reprezintă un indiciu al unei calități mai înalte sau mai reduse a instituției.

Caseta 2: Clasificările Carnegie (SUA)

Acestea se concentrează pe instituțiile de învățământ postliceal (colegii și universități care eliberează diplome), așa cum sunt acestea înregistrate în sistemul Centrului Național de Statistică privind Învățământul din SUA.

Sistemul este format din 6 (șase) clasificări distincte, dar intercorelate. Fiecare dintre ele acoperă „dimensiuni” diferite ale instituțiilor:

- **Clasificarea de bază:** În funcție de nivelul de studiu în care instituțiile acordă majoritatea diplomelor (de învățământ superior de scurtă durată, de licență, de masterat, studii doctorale)
- **Clasificarea în funcție de studii universitare de licență:** Pe programe de studii și combinația de diplome acordate
- **Clasificarea în funcție de studii universitare de masterat și doctorat:** În funcție de domeniile de studiu și tipul de diplome universitare acordate
- **Clasificarea în funcție de profiluri la înscriere:** În funcție de nivelul de studiu în care studenții se înscriu în mod predominant
- **Clasificarea în funcție de profilurile din ciclul I de învățământ superior**

În funcție de statutul înscrierii (modalitate), selectivitate și transferuri

- **Clasificarea în funcție de dimensiune și organizare:** În funcție de durata cursurilor de studiu, numărul de înscrieri, situația rezidențială a studenților din ciclul I

Sursa: <http://carnegieclassifications.iu.edu/>

14. Pentru adoptarea unei abordări bazate pe date care urmărește să evidențieze diversitatea orizontală, este necesară depășirea simplei utilizări a formatelor de ierarhizare pentru a prezenta caracteristici distincte ale universităților. Tipul de diversitate favorizat de această abordare multidimensională și orientată pe utilizator a clasificării nu își propune să realizeze o simplă ierarhizare a universităților pe verticală, ci și să facă o diferențiere orizontală, în funcție de principalele caracteristici funcționale și demografice.¹⁴ Abordarea adoptată are scopul de a crește transparența față de sistem în așa fel încât rezultatele acestora să poată fi utilizate pentru a informa și veni în sprijinul unei multitudini de factori interesați.¹⁵ Managementul operativ al IIS, de exemplu, ar putea utiliza clasificarea pentru a identifica decalajele din propria ofertă educațională și de cercetare și pentru a vizualiza neconcordanțele dintre misiunile concrete stabilite și acțiunile efective pe care le întreprind. Mai mult, folosită în combinație cu informațiile furnizate prin procesul

Caseta 3: Caracteristicile principale ale abordării privind clasificarea

- evidențiază diversitatea
- diferențiază orizontal universitățile
- Oferă un instantaneu care permite evaluarea dinamicii instituției
- bazată pe date
- multi-dimensională
- orientată spre utilizator
- operează ca un instrument transparent

¹³ Ziegele (2013) "Classification of Higher Education Institutions: The European Case", *ibid*

¹⁴ Teichler, U. (2007) Higher Education Systems: Conceptual Frameworks, Comparative Perspectives, Empirical Findings. Rotterdam: Taipe.

¹⁵ Vercruyssen, N și V. Proteasa (2012) Transparency Tools across the European Higher Education Area, *ibid*.

de ierarhizare a programelor de studii, clasificarea poate permite instituțiilor să stabilească repere concrete în raport cu alte universități similare sau domenii specifice de acțiune (a se vedea Caseta 3 și Figura 1).

15. Metodologia propusă se încadrează atât în evoluțiile actuale ale învățământului superior, cât și în contextul legislativ și politic în care se desfășoară învățământul superior din România. Metodologia propusă îndeplinește cerințele prevăzute de art. 193, alin. 4 din Legea educației naționale nr. 1/ 2011 și respectă, de asemenea, Strategia Națională pentru Învățământul Universitar din România, care stabilește, pe lângă trei condiții pentru îndeplinirea viziunii adoptate, necesitatea de a „realiza un exercițiu de clasificare *bazată pe date*, care respectă *diversele* misiuni ale instituțiilor” (subl. ns.).¹⁶ În plus, definiția indicatorilor propuși în metodologia de față și considerațiile privind relevanța acestora țin cont nu doar de abordarea adoptată în prezenta lucrare și de o serie de experiențe internaționale, ci și de diverse categorii de indicatori elaborați de factorii interesați din sistemul de învățământ superior din România de la adoptarea Legii educației naționale nr. 1 în 2011. Aceștia includ propuneri venite din partea studenților¹⁷, indicatori din metodologia aprobată în 2011¹⁸ și indicatori utilizați în prezent de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) în definirea finanțării bazate pe performanțe pentru universitățile de stat.

Implicațiile Legii educației naționale asupra metodologiei de clasificare

16. După cum am observat mai sus (alin. 3), Legea educației naționale nr. 1/2011 din România prevede că universitățile ar trebui clasificate în trei categorii: categoria A (universități centrate pe educație), categoria B (universități de educație și cercetare științifică sau universități de educație și creație artistică) și categoria C (universități de cercetare avansată și educație). Această definiție din lege pune trei probleme serioase: uni-dimensionalitatea, ierarhia implicită și categoria unică pentru fiecare instituție. Fiecare dintre acestea produce efecte semnificative în ceea ce privește conceperea unui sistem de clasificare a universităților.

17. Primul aspect, – uni-dimensionalitatea – rezultă din terminologia utilizată pentru a desemna cele trei categorii. Dacă toate universitățile au o misiune de predare, atunci singura variabilă la nivelul tuturor celor trei categorii constă din intensitatea procesului de cercetare realizat. În categoria A, cercetarea nu apare în titlu, în categoria B, aceasta este inclusă, iar în categoria C este calificată ca fiind „avansată”. Din punct de vedere metodologic, aceasta presupune că numai indicatorii legați de cercetare vor fi utilizați pentru clasificarea universităților în categoriile A, B, și C, și instituție de asemenea o restricție importantă, în cazul în care clasificarea își propune, de asemenea, să evidențieze diversitatea orizontală. De exemplu, încercarea de clasificare în funcție de o singură scală, în funcție de cercetare, a mai multor instituții cu accent pe diferite discipline, s-ar putea dovedi dificilă, cum se întâmplă în cazul școlilor universitare specializate în Inginerie sau Medicină față de instituții specializate în științe sociale sau instituții complexe.

18. O metodă prin care ar putea fi rezolvată problema uni-dimensionalității este prestabilirea „tipurilor” de universități care vor fi avute în vedere la clasificarea acestora în categoriile A, B, și C. Această abordare ar putea combate posibile interpretări ale acestei clasificări ce implică judecăți de valoare având în vedere că, de exemplu, o universitate militară nu se poate axa pe cercetare. O

¹⁶ Strategia națională pentru educația terțiară în România 2015-2020, p.12. *op. cit.*

¹⁷ ANOSR (nedatat) „Clasificarea universităților: între utilitate și exercițiu de marketing universitar. Perspectiva studenților”, București: ANOSR.

¹⁸ Ordin nr. 4072/aprilie 2011 „pentru aprobarea procedurii de colectare a datelor și informațiilor în vederea evaluării universităților și programelor de studii cu scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii”. Cabinetul Ministrului. Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Anexa 1.

multitudine de factori interesați și-au manifestat în mai multe moduri preferința pentru această opțiune de prestabilire a tipurilor de universități. Un număr de țări utilizează această abordare, inclusiv Germania, Franța, Danemarca și Belgia. O altă modalitate de prestabilire a tipurilor de universități constă din gruparea universităților pe baza misiunii autodeclarate de acestea. Această abordare a fost adoptată în punerea în practică a metodologiei pentru clasificarea universităților și ierarhizarea programelor de studii desfășurate în 2011/2012. Această abordare are propriile limite, prin aceea că sistemul de clasificare lasă o marjă mică de analiză în contextul schimbător din învățământului superior românesc.

19. Având în vedere limitările specifice acestor abordări de grupare a universităților, s-a convenit să fie adoptată o combinație între abordarea definită lege și folosirea unor baze empirice pentru definirea tipurilor de universități; tipurile de universități vor rezulta din domeniile fundamentale definite prin lege și din distribuția studenților înmatriculați în fiecare dintre aceste domenii. Astfel, tipurile de universități se vor suprapune peste cele șase (6) domenii fundamentale stabilite în fiecare an prin hotărâri de guvern (HG). HG aferentă aflată în prezent în vigoare este nr. 140/2017 și stabilește că aceste domenii sunt: (1) matematică și științe naturale; (2) inginerie; (3) științele biologiei și biomedicale; (4) științe sociale; (5) științe umaniste și arte; și (6) știința sportului și educației fizice.¹⁹ În această analiză, ponderea numărului de studenți înmatriculați în aceste domenii se consideră relevantă în limita unui prag. Pragul minim pentru ca o universitate să fie considerată activă în fiecare domeniu fundamental trebuie să fie cel puțin egal cu 5% din numărul total al studenților înmatriculați în domeniul respectiv. Domeniile fundamentale constituie punctul de plecare pentru gruparea universităților în funcție de specializările oferite de acestea. Motivul pentru utilizarea acestei distribuții este dublu:

- i) oferă un grad mai mare de detalieri pentru clasificare, oferind o înțelegere mai profundă a specializărilor universităților, în special în cazul celor complexe (25% dintre universități au mai mult de un domeniu fundamental);
- ii) centralizează indicatorii de ierarhizare pe domenii fundamentale, folosind același set de indicatori, dar cu caracteristici diferite pentru inginerie, medicină etc.

20. Al doilea aspect constă din ierarhia implicită. Constatările în urma celor cinci sesiuni de consultări publice și sondaj online, desfășurate în lunile iunie - iulie 2018, nu lasă nicio posibilitate de îndoială că în percepția comunității din învățământul superior, o universitate din categoria „C” va fi considerată „mai bună” decât o universitate din categoria „B”, și aproape nimeni nu își încadrează propria instituție în categoria „A”. Cu toate acestea, deși ipoteza principală pe care se bazează această metodologie este că, pentru a include o măsură de diversitate orizontală în sistem, clasificările ar trebui considerate diferite de ierarhizări, iar nu ca o măsură a calității, consultările au arătat că ambele sunt percepute ca fiind aproape sinonime și că au legătură cu o judecată de valoare. O posibilă modalitate de promovare a viziunii alternative propuse aici, care ar putea evidenția diversitatea orizontală și diferitele funcții ale sistemului, este de a încerca o moderare a conceptualizării stabilite printr-o metodologie bazată pe criterii tehnice puternice și prin aplicarea transparentă.

21. Prima recomandare, pe cât posibil, este de a utiliza indicatorii de activitate în defavoarea indicatorilor de calitate în clasificare, ceea ce ar ajuta la diferențierea acestora de ierarhizări, având în vedere că acestea din urmă utilizează exclusiv indicatori ce țin de calitate. Indicatorii ce vor fi utilizați pentru clasificarea universităților în categoriile A, B, și C sunt cu precădere cei legați de

¹⁹ HG nr. 140/2017, *ibid.* A se vedea și nota 24

cercetare, după cum arată și denumirea categoriilor stabilite prin lege. Cu toate acestea, cu cât sunt utilizați mai mulți indicatori legați de cercetare bazați pe activitate, cu atât este mai strictă distincția ce poate fi realizată între ierarhizări și clasificări, și sperăm că subiectivitatea în interpretarea Clasificării drept o ierarhizare în funcție de calitate, care evidențiază o diversitate verticală, să fie redusă.

22. Cealaltă recomandare de ameliorare a percepției clasificărilor drept o măsură a valorii constă din completarea acesteia cu a doua componentă – *Profil*. *Profilurile* ar putea fi văzute drept forme alternative de definire a diferitelor tipuri de universități, mai precis, de clasificare a acestora. În acest fel, clasificarea universităților ar putea indica, de exemplu, că o anumită universitate din categoria A, care se concentrează pe predare, ar putea fi considerată în același timp „universitate cu orientare regională”, dacă indicatorii din componenta *Profiluri* cu privire la angajamentul regional arată acest lucru. Aceasta ar putea contracara posibilele interpretări din prezenta *Clasificare* a universităților în sensul evaluării pozitive sau negative a diferitelor misiuni ale universităților.

23. Al treilea aspect constă în categoria unică. O interpretare strictă a legii cu privire la clasificare duce la încadrarea fiecărei universități într-o singură clasă. Prin Legea educației naționale, universitățile se clasifică într-o categorie din cele trei, fără a ține cont de natura și calitatea unei instituții sau de variațiile semnificative de la o facultate sau de la un domeniu fundamental la altul. Aceasta nu reprezintă o problemă pentru majoritatea universităților din România deoarece aproximativ 75% dintre ele sunt specializate într-un singur domeniu fundamental; însă, universitățile care oferă programe de studii în mai multe domenii fundamentale și au un număr considerabil de studenți înmatriculați în mai mult de un domeniu fundamental – definit ca mai mult de 5% – s-ar putea, teoretic, califica pentru a fi încadrate în mai multe dintre aceste categorii.

24. Au fost analizate două variante pentru rezolvarea problemei ce ține de categoria unică. O posibilitate ar fi ca definiția unei strategii universale de clasificare a universităților active în mai mult de un domeniu fundamental într-o singură categorie să fie elaborată *ex-post*, și anume, după analizarea internă a rezultatelor de către agențiile implicate în realizarea procesului de clasificare. Cu toate acestea, această propunere favorizează cea de a doua opțiune, constând din adăugarea frecvenței cu care apar categoriile A, B, și C în fiecare domeniu fundamental, și apoi aplicarea ponderilor proporționale de studenți înmatriculați în diversele domenii, pentru a ajunge la o singură valoare. Această opțiune permite atât respectarea cerinței legale de clasificare a universităților într-o categorie, dar, în același timp, păstrează informațiile pe domeniu universitar de specializare, în cazul universităților specializate în mai multe domenii fundamentale.

Contextualizarea recomandărilor din această propunere pentru ierarhizarea programelor de studii

25. Facem mențiunea că România a folosit date de indicatori pentru aplicarea unui sistem de finanțare bazat pe performanțe timp de mai mulți ani. În prezent, mare parte din finanțarea publică pentru învățământul superior din România este împărțită în două pachete. Cel mai mare dintre acestea, care reprezintă aproximativ 72,5% din bugetul total, constă din ceea ce este cunoscut drept pachetul „Finanțării de bază” (FB). Acest pachet este repartizat pe baza numărului de studenți înmatriculați pe programe de studii. Finanțarea „suplimentară” (FS), 26,5% din buget, reprezintă un fond alocat în funcție de performanțe ce este repartizat pe baza a 15 Indicatori²⁰, împărțiți aproape egal între elementele de predare, cercetare, internaționalizare și misiune socială/regională. Deși această finanțare în funcție de performanțe nu reprezintă o ierarhizare în sine, nu este nevoie decât de un minim exercițiu statistic pentru a deveni una. La fiecare indicator, pentru fiecare domeniu de

²⁰ Documente referitoare la bugetul pe anul 2017

ierarhizare, instituțiile primesc un punctaj; simpla aranjare într-o ordine a punctajelor obținute de instituții ar transforma-o într-o ierarhie.

26. Abordarea privind ierarhizarea programelor de studii își propune să stabilească un clasament ierarhic în funcție de calitate, pornind de la un set de indicatori clar definiți și într-un număr limitat, pe baza domeniilor de licență. Rolul acestui document este de a veni în sprijinul elaborării unei liste de indicatori viabili pentru opțiunile de ierarhizare, stabilirea ponderilor fiecărui criteriu fiind hotărâtă de factorii de decizie. Se pot utiliza clasamente sau intervale de ierarhizare pe bază de grupare, precum abordarea utilizată în 2011/2012, când domeniile au fost ierarhizate în A-B-C-D-E, unde A este gruparea cu cele mai bune performanțe, iar E este gruparea cu cele mai slabe performanțe. Diferența față de propunerea din 2011/2012 este aceea că, în metodologia propusă aici, ierarhizarea programelor de studii se poate realiza în funcție de domeniile de licență sau de domeniile de ierarhizare stabilite în scopul aplicării. Această abordare este separată de abordarea privind clasificarea. Deși cele două au o serie de date și indicatori în comun, acestea rămân două exerciții complet separate, vizând scopuri diferite.

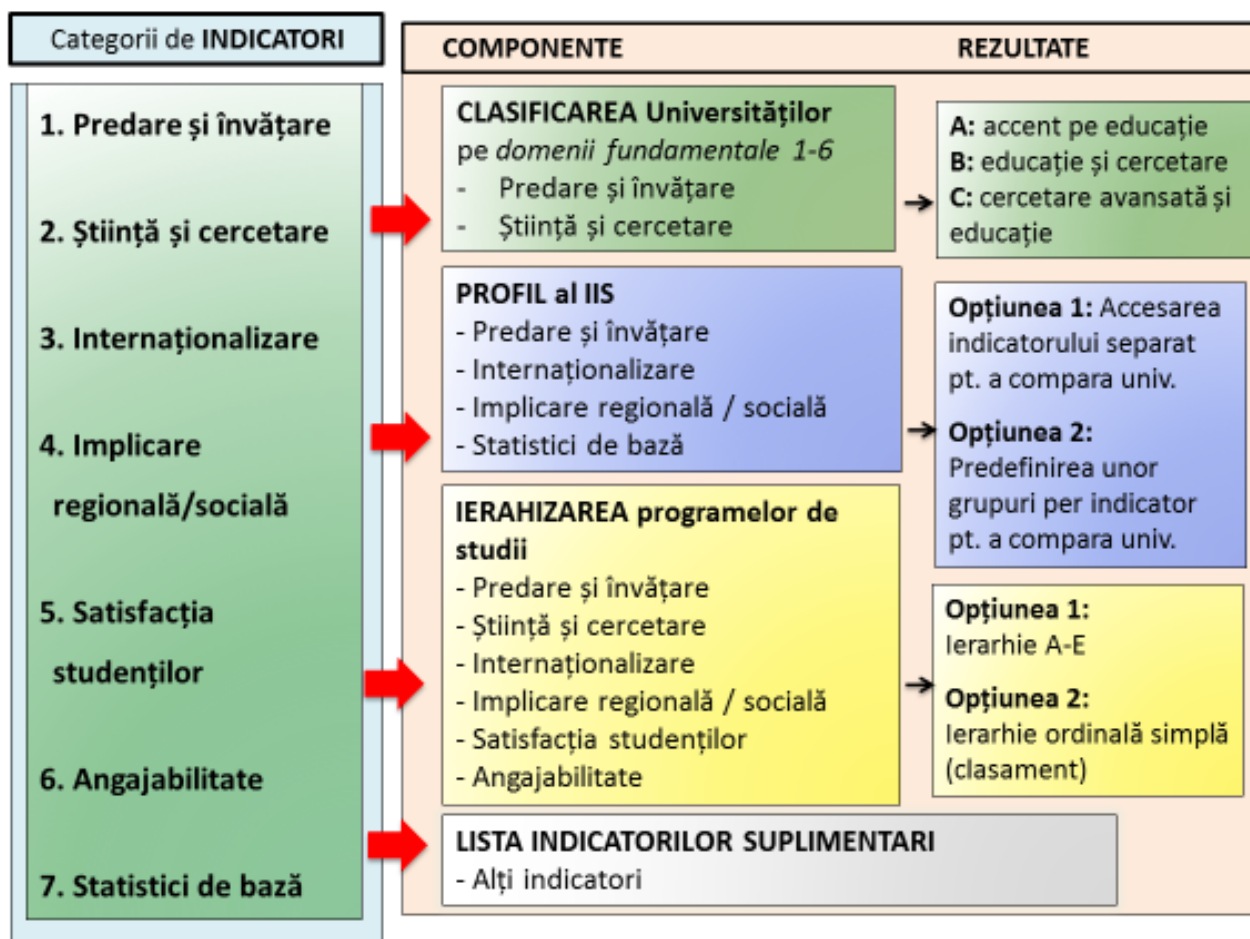
27. În plus față de clasificare, profil și ierarhizare, propunem și o a patra componentă, pe care o vom denumi simplu Lista indicatorilor suplimentari. Este evident din consultările cu factorii interesați și cu guvernul că există un nivel crescut de interes pentru înființarea unui eco-sistem mult mai bogat de informații referitoare la învățământul superior. Există prea multe date disponibile liber, iar acest lucru are un efect negativ asupra discuțiilor privind politicile în legătură cu și în cadrul universităților. Astfel, deși elementele profil, clasificare și ierarhizare sunt construite în jurul unui număr relativ mic de indicatori, suntem de părere că ar trebui colectat un set mult mai larg de indicatori – în principal la nivel instituțional, dar nu numai – și publicat de către Ministerul Educației Naționale. Folosind datele disponibile în mediul public, ar fi relativ simplu pentru unul sau mai mulți factori interesați, probabil în colaborare cu un partener media, să transforme aceste date în diverse tipuri de instrumente de transparență (panouri, infografice, date în timp etc.) după modelul ierarhizărilor multi-dimensionale, precum cele utilizate în *Sistemul de ierarhizare a universităților din Bulgaria (BURS)*, sau ierarhizările internaționale cunoscute sub denumirea de *U-Multirank*. Nu este neapărat rolul Guvernului să elaboreze el însuși acest instrument de transparență; mai curând, trebuie doar publicate suficiente date și informații pentru a permite altora să utilizeze datele într-o diversitate de scopuri.

28. Documentul de față asigură liniile directoare pe modelul componentelor specificate mai sus, cu mențiunea că aportul experților locali va completa, în special, componenta ierarhizare. Secțiunile de mai jos includ propuneri în ceea ce privește indicatorii ce vor fi utilizați pentru elaborarea componentelor Instrumentului de informare propus prin lucrarea de față. Acesta include o strategie de agregare a indicatorilor propuși pentru clasificarea universităților în categoriile A, B, și C și recomandările de indicatori care ar putea fi utilizați pentru observarea dimensiunilor cuprinse în general, în celelalte situații de ierarhizări multi-dimensionale. Acest lucru se va realiza ținând cont atât de prioritățile referitoare la dimensiunile specifice indicate de client a fi de interes în contextul situației din România, cât și disponibilitatea datelor cunoscute. Cu toate acestea, deciziile privind relevanța, specificitatea pentru un domeniu fundamental de studii, viabilitatea și ponderile pentru agregarea indicatorilor de ierarhizare în indicii compuși urmează a fi luate de specialiști locali, pe baza cunoașterii directe a domeniilor corespunzătoare.

Metodologia pe componente: Clasificare, Profiluri, Ierarhizarea programelor de studii și Lista indicatorilor suplimentari

29. Metodologia propusă constă din patru componente, după cum urmează: (i) clasificarea universităților, (ii) profilul IIS, (iii) ierarhizarea programelor de studii și (iv) lista indicatorilor suplimentari. Există șapte grupe de indicatori (sau dimensiuni) utilizați în cadrul acestor componente. Indicatorii care urmează a fi utilizați pentru obținerea rezultatelor clasificării – A, B, și C – se referă la știință și cercetare, precum și la predare și învățare; cei utilizați pentru profilul IIS sunt predarea și învățarea, internaționalizarea, angajamentul regional și social și statistici de bază; cei utilizați pentru ierarhizarea programelor de studii sunt predarea și învățarea, știința și cercetarea, internaționalizarea, angajamentul regional / social, satisfacția studenților și angajabilitatea. Alți indicatori potriviți scopului intră în *Lista indicatorilor suplimentari*.

Figura 1 - Metodologia de bază

Clasificarea universităților

30. În vederea clasificării universităților în categoriile A, B și C, se propune utilizarea unui set de zece indicatori listați în Tabelul 1. Acești indicatori combină măsurarea activității și evaluarea calității cercetării, cu accent pe prima, având în vedere faptul că în clasificare se dorește evitarea judecăților de valoare și mai mult evidențierea diversității, după cum am arătat în secțiunea anterioară. De asemenea, include date privind dimensiunea de predare și învățare.

Tabelul 1 - Indicatori recomandați pentru componenta Clasificare

Indicator de clasificare	Acronim
1. Intensitatea studenților doctoranzi	ISD
2. Mobilitatea personalului didactic	MPD
3. Capacitatea de conducere de doctorat	CCD
4. Venituri din cercetare	VNC
5. Rezultatele cercetării	REC
6. Rezultatele de impact ale cercetării	RIC
7. Rezultatele transferului de cunoaștere	RTC
8. Stabilitatea personalului didactic și de cercetare	SPDC
9. Participarea și poziționarea în clasamente internaționale	PPCI
10. Gradul de popularitate	GP

31. Se impune observația potrivit căreia datele necesare pentru calculul indicatorilor corespunzători clasificării sunt colectate la nivelul domeniului fundamental în care fiecare universitate oferă servicii educaționale (presupunând că proporția studenților din fiecare domeniu fundamental este > 5% din numărul total al studenților înmatriculați).

Tabelul 2 – Indicatori de clasificare

Nr.	Indicator de clasificare	Metoda de calcul	Perioada de timp	Sursa datelor
1	Intensitatea studenților doctoranzi (ISD)	Raportul dintre <i>numărul total studenți doctoranzi și postdoctoranzi înmatriculați în instituție într-un domeniu fundamental (DF) și numărul total al studenților înmatriculați la programele de licență, masterat, postuniversitar, doctorat și postdoctorat la nivelul instituției, de la toate formele de învățământ (IF, IFR și ID), într-un domeniu fundamental.</i>	n=nivel optim ultimii cinci ani consecutivi pentru care sunt disponibile date în DF	Raportare instituțională / Baza de date ANS

Calcul:

$$ISD = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{SDDF_i}{(SLDF_i + SMFF_i + SDDF_i)}$$

Nr.	Indicator de clasificare	Metoda de calcul	Perioada de timp	Sursa datelor
<p><i>SDDF = numărul de doctoranzi și postdoctoranzi înmatriculați într-un domeniu fundamental</i> <i>(SLDF + SMDF + SDDF)=numărul total al studenților înmatriculați la toate programele de studii (licență, masterat, postuniversitar, doctorat, postdoctorat), la toate formele de învățământ</i> <i>i = anul universitar al raportării</i></p>				
2	Mobilitatea personalului didactic (MPD)	<p>Raportul dintre: numărul cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă care au participat la mobilități internaționale, cu durata de cel puțin o săptămână, în ultimii „n” ani (nivel optim 5 ani) și numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă, pe domeniu fundamental.</p> <p><i>Calcul:</i></p> $MPD = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{MPD_i^{DF}}{PD_i^{DF}}$ <p><i>MPD_i^{DF} = numărul cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă care au participat la mobilități internaționale, cu durata de cel puțin o săptămână, în ultimii 5 ani într-un domeniu fundamental</i> <i>PD_i^{DF} = numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă, într-un domeniu fundamental</i> <i>i = anul universitar al raportării</i></p>	<p>n=nivel optim ultimii cinci ani consecutivi pentru care sunt disponibile date în DF</p>	<p>Raportare instituțională</p>
3	Capacitatea de conducere de doctorat (CCD)	<p>Raportul dintre: numărul cadrelor didactice și de cercetare titular, calificate să îndrume doctoranzi în DF (inclusiv personalul abilitat începând cu 2012) și numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă din instituție în DF.</p> <p><i>Calcul:</i></p> $CCD (\%) = \frac{CDoc^{DF}}{PD^{DF}} \times 100 (\%)$ <p><i>CDoc^{DF} = numărul cadrelor didactice și de cercetare cu normă întreagă calificate să îndrume doctoranzi în DF (inclusiv personalul abilitat începând cu 2012)</i> <i>PD^{DF} = numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă din instituție în DF</i></p>	<p>Anul universitar anterior</p>	<p>Raportare instituțională</p>

Nr.	Indicator de clasificare	Metoda de calcul	Perioada de timp	Sursa datelor
4	Venituri din cercetare (VNC)	<p>Raportul dintre: Veniturile totale din cercetare rezultate din activitatea de cercetare în DF și total venituri ale universității</p> <p><i>Calcul:</i></p> $VNC (\%) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{VNC_i^{DF}}{TVN_i^{DF}} \cdot 100 \%$ <p>VNC_i^{DF} = valoarea veniturilor din cercetare, dezvoltare, inovare și creație artistică/performanță sportivă într-un DF</p> <p>TVN_i^{DF} = veniturile totale la nivel de universitate</p> <p>i = anul calendaristic</p> <p><i>Notă. Distribuția veniturilor pe domenii fundamentale se face prin declarația rectorului</i></p>	n=minimum ultimii 3 ani calendaristici	Portalul datelor privind transparența bugetară (FOREXEB UG)
5	Rezultatele cercetării (REC)	<p>Raportul dintre: numărul total al publicațiilor indexate aferente instituției pe DF și numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă dintr-un DF.</p> <p><i>Calcul:</i></p> $REC = \sum_{i=1}^n \frac{Pub_{PDi}^{DF}}{PD_i^{DF}}$ <p>Pub_{PDi}^{DF} = numărul publicațiilor indexate, asociate personalului didactic și de cercetare care activează în DF (fracțional) în anul i</p> <p>PD_i^{DF} = numărul anual al cadrelor didactice și de cercetare, echivalent normă întreagă, care au activat în ultimii cinci ani în DF în anul i</p> <p>i = anul raportării publicației</p>	n=ultimii cinci ani consecutivi pentru care sunt disponibile datele	Baza de date comerciale majore, cum ar fi Web of Science de la Clarivate (relevantă pentru științele sociale) sau Scopus Elsevier (relevantă pentru știință și sănătate)

Nr.	Indicator de clasificare	Metoda de calcul	Perioada de timp	Sursa datelor
-----	--------------------------	------------------	------------------	---------------

6	Rezultatele de impact ale cercetării (RIC)	Raportul dintre: numărul total al citărilor asociate personalului didactic și de cercetare care activează în DF și numărul total al personalului didactic și de cercetare echivalent normă întreagă care activează în DF.	n=ultimii cinci ani calendaristici consecutivi pentru care sunt disponibile datele	Baza de date comerciale majore, cum ar fi Web of Science a Clarivate (relevantă pentru științele sociale) sau Scopus Elsevier (relevantă pentru știință și sănătate), Medline și alte baze de date relevante
---	---	---	--	--

$$RIC = \sum_{i=1}^n \frac{Cit_{PDi}^{DF}}{PD_i^{DF}}$$

Calcul:

Cit_{PDi}^{DF} = numărul citărilor asociate personalului didactic și de cercetare care activează în DF (fracțional) în anul i

PD_i^{DF} = numărul anual al cadrelor didactice și de cercetare, echivalent normă întreagă, care au activat în ultimii cinci ani în DF în anul i

i = anul raportării publicației

7	Rezultatele transferului de cunoaștere (RTC)	Raportul dintre: numărul total de brevete înregistrate la OSIM sau la alte instituții echivalente din străinătate și numărul total de cadre didactice și de cercetare, echivalent normă întreagă, numărul doctoranzilor și postdoctoranzilor pe domeniu fundamental.	n=ultimii cinci ani calendaristici consecutivi pentru care sunt disponibile datele	Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, raportare instituțională
---	---	--	--	--

Calcul:

$$RTC = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{BV_i^{DF}}{(PD + Doc)_i^{DF}}$$

BV_i^{DF} = numărul total al brevetelor înregistrate la OSIM sau la alte instituții echivalente din străinătate, în DF

Nr.	Indicator de clasificare	Metoda de calcul	Perioada de timp	Sursa datelor
		PDI_i^{DF} = numărul total al cadrelor didactice și de cercetare, echivalent normă întreagă, în DF Doc_i^{DF} = studenți la doctorat și postdoctorat, în DF <i>i</i> = anul raportării publicației		
8	Stabilitatea personalului didactic (SPD)	Raportul dintre: numărul total al cadrelor didactice și cercetare asociate și numărul total al cadrelor didactice și de cercetare titulare, pe domeniu fundamental. Calcul:	n=ultimii cinci ani universitari consecutivi pentru care sunt disponibile datele	Raportare instituțională sau baza de date ANS
		$SPD = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{PDA_i^{DF}}{PDT_i^{DF}}$ PDA_i^{DF} = numărul total al cadrelor didactice și de cercetare asociat în DF PDT_i^{DF} = numărul total al cadrelor didactice și de cercetare titular în DF <i>i</i> = anul universitar al raportării		
9	Participarea și poziționarea în clasamente internaționale (PPCI)	Suma participărilor în clasamente internaționale relativ la poziția obținută. Calcul:	n=ultimii cinci ani calendaristici consecutivi pentru care sunt disponibile datele	Raportare instituțională
		$PPCI = \frac{\sum_{i=1}^x \frac{(n-p)C_i}{pC_i}}{x}$ n = numărul total de poziții din clasament p = poziția universității în clasament i = numărul clasamentului internațional x = numărul total de clasamente C_i = Clasamentul internațional Notă. Tabelul următor prezintă o lista recomandată de clasamente internaționale ce pot fi considerate.		
10	Gradul de popularitate (GP)	Raportul dintre: numărul de candidați la admitere la nivel de instituție, pe domeniu fundamental și numărul total de candidați la admitere la nivel național, pe domeniul fundamental respectiv Calcul:	Anul universitar anterior	Raportare instituțională
		$GP = \frac{\text{Numărul de candidați înscriși la admitere DF pe universitate}}{\text{Numărul total de candidați înscriși la nivel național DF}}$		

Lista Clasamentelor Internaționale ale universităților

Nr. Crt.	Sistemul de ierarhizare (acronim)	Inițiat în	Organizația susținătoare	Nr. indicatori	Nr. particip.	Website
1	Academic Ranking of World Universities (Shanghai)	2003	Shanghai Ranking Consultancy	6	500	http://www.shanghairanking.com
2	Center for World University Ranking (CWUR)	2012	Center for World University Rankings	8	1000	http://cwur.org/
3	Leiden Ranking (Leiden)	2011	Leiden University, Netherlands	18	842	http://www.leidenranking.com/
4	QS World University Ranking (QSWorld)	2013	Quacquarelli Symonds Limited	6	916	https://www.topuniversities.com/university-rankings
5	Round University Ranking (RUR)	2010	RUR Ranking Agency	20	761	http://roundranking.com/
6	SCImago Institutions Rankings World Report (SCImago)	2009	SCImago Lab	12	5147	http://www.scimagoir.com/
7	The Times Higher Education World University Rankings (Times)	2004	TES Global Ltd	13	800	https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings
8	Clarivate Analytics Innovative University Ranking (CA)	2015	Reuters	10	100	http://www.reuters.com/article/amer-reuters-ranking-innovative-univers-idUSL2N1C406D
9	US News and World Report–Global Ranking (USN&W)	2014	US News and World Report	12	1250	https://www.usnews.com/education/best-global-universities/rankings
10	University Ranking by Academic Performance (URAP)	2010	Middle East Technical University	6	2000	http://www.urapcenter.org
11	Webometrics (Web)	2004	Cybermetrics Lab, Spanish National Research Council	4	11995	http://www.webometrics.info/en

32. Venituri din cercetare. Pentru instituțiile ai căror studenți sunt înmatriculați într-un singur domeniu fundamental, acest indicator este ușor de calculat în mod direct, constând doar în împărțirea venitului din cercetare la venitul total pe universitate (definit mai sus). Pentru instituțiile care includ mai mult de un domeniu fundamental nu există o sursă de date publice care să permită dezagregarea veniturilor din cercetare sau de orice altă natură. Prin urmare, recomandarea este ca rectorul fiecărei universități cu mai multe domenii fundamentale să declare anual procentul din veniturile obținute din cercetare care revin fiecăruia dintre domeniile fundamentale. Utilizarea veniturilor totale la numitor va permite ca și în cazul universităților private, extragerea valorilor veniturilor totale să poată fi efectuată din bilanțurile publice, în vederea realizării unei comparații.

33. Rezultatele cercetării/impactul cercetării. În primul an de utilizare a metodologiei, ar trebui incluse numai articolele indexate în jurnale și este recomandată utilizarea Web of Science de la Clarivate drept bază de date. Pot fi adăugate alte tipuri de publicații – inclusiv lucrări sau capitole din lucrări, prezentări la conferințe – care ar putea fi mai potrivite pentru anumite domenii – ARACIS ar trebui să selecteze o companie specializată în bibliometrie, cum ar fi CWTS de la Leiden sau Science-Metrix, pentru colectarea și analizarea datelor, astfel încât să beneficieze de expertiza unei terțe părți care să analizeze datele. În anii următori, ARACIS poate alege să diversifice baza de date utilizată pe fiecare domeniu de studii, în funcție de recomandările specialiștilor din domeniul respectiv. Se vor

folosi fracții de norme pentru publicații, iar pentru nivelurile domeniilor fundamentale, rezultatele ar trebui normalizate la nivel de domeniu.

34. Numărul de brevete acordate universității poate oferi un nou element pentru a analiza rezultatele cercetării. În același timp, indicatorul utilizat reflectă legătura dintre universitate și mediul economic, precum și impactul pe care îl are cercetarea din universitate asupra inovării. Indicatorul este normalizat în funcție de numărul total de cadre didactice, astfel încât instituțiile de diferite mărimi să poată fi comparabile, dar și de studenții doctoranzi și/sau postdoctorali deoarece fac parte din echipele implicate în aceste activități.

35. Proportia personalului academic titular față de cel asociat poate oferi atât indicații cu privire la caracteristicile predării în universitate, cât și informații despre posibilitățile de dezvoltare a proiectelor de cercetare pe un termen mai lung. Ar trebui să se țină seama, totuși, că acest raport nu reflectă neapărat calitatea nici a predării, nici a cercetării, deoarece personalul academic asociat poate oferi universității cunoștințe fie mai specializate, fie mai actualizate. Prin urmare, la momentul analizei datelor ar fi necesară prudență în interpretarea acestui indicator.

36. Mobilitatea este considerată aici ca un indicator al unui personal didactic care se află la curent cu cercetările recente la nivel internațional. Cunoștințele, experiențele, competențele dobândite pe parcursul unei mobilități au potențialul de a îmbunătăți predarea și învățarea la universitate și, în același timp, reflectă un personal activ, receptiv la schimbare și învoare, cu interese în domeniul cercetării și o instituție de învățământ superior care încurajează și promovează astfel de parteneriate.

37. Oferta de doctorat este importantă în înțelegerea gradului de angajare al universității în cercetare. Acești indicatori includ înscrierile la doctorat și calitatea ofertei măsurată și prin numărul de îndrumători abilitați. Acești indicatori reflectă atractivitatea instituției pentru acest nivel de studii și, prin urmare, atât concentrarea, cât și prestigiul acestora în domeniu.

38. O măsură suplimentară pentru clasificarea universităților în A, B și C inclusă în această propunere, rezultată din consultări cu experții din proiect, se referă la popularitatea sau „atractivitatea” instituției. Privind relația dintre numărul de înscrieri la admitere la o anumită instituție și numărul total de candidați dintr-un an sau dintr-un anumit interval de timp, se va obține măsura celor mai căutate universități și a celor mai puțin căutate. Sistemul din România permite aplicații multiple în același timp ținând cont de preferințele potențialilor studenți. Este totuși important de subliniat faptul că, având în vedere posibilitatea aplicațiilor multiple, unitatea de analiză este numărul de candidați.

39. Vor putea fi avuți în vedere alți trei indicatori suplimentari pentru a fi incluși în procesul de clasificare cu scopul de a corela activitățile de cercetare desfășurate în universități și anvergura acestora – locală/internațională. Acești indicatori sunt:

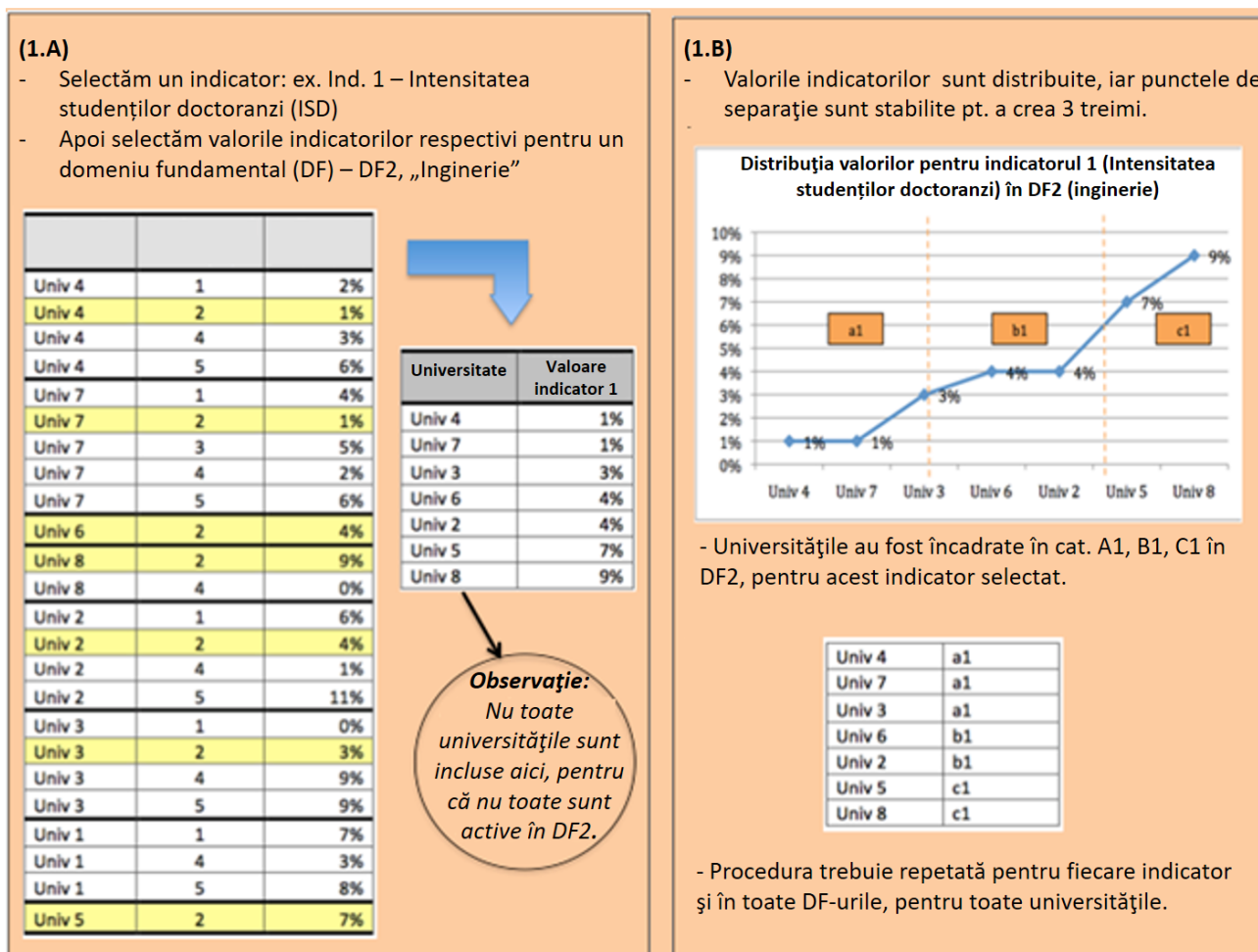
- Proiecte de cercetare finanțate, cu parteneri universitari sau non-universitari internaționali;
- Întreprinderi noi: start-up-uri și spin-off-uri raportate la numărul total al personalului;
- Evenimente științifice și/sau culturale organizate.

40. După colectarea datelor pentru acești indicatori propunem ca procesul de clasificare a universităților în categoriile A, B, C să urmeze o strategie în trei etape: analiza datelor referitoare la

cercetare pe fiecare domeniu fundamental; agregarea datelor per domeniu fundamental și rafinarea ulterioară a datelor agregate referitoare la domeniul fundamental, până la nivel instituțional.

41. Prima etapă constă din analiza datelor pentru fiecare universitate la nivelul fiecărui indicator propus pentru clasificare și pentru fiecare domeniu fundamental. Pentru fiecare universitate, se va observa repartizarea valorilor fiecărui indicator pe domeniu fundamental – în care studenții înmatriculați sunt cel puțin 5% din numărul total al studenților înmatriculați în universitate. În cadrul acestor distribuții vor fi stabilite puncte de separație la o treime și două treimi dintre repartizări. Aceste intervale vor fi denumite a1, b1 și c1, unde c1 corespunde primei treimi, b1 treimi mediane, iar a1 ultimei treimi din repartizare. Etichetele a1, b1 și c1 se referă la repartizarea valorilor aferente fiecărui indicator selectat, pe domenii fundamentale. Figura 2 ilustrează această primă etapă din strategia de agregare a datelor în vederea realizării clasificării pe universități.

Figura 3. Etapa 1 a procesului de clasificare a universităților în categoriile A, B și C

42. Cea de a doua etapă presupune agregarea datelor la nivelul domeniilor fundamentale. Procesul constă din a număra de câte ori fiecare universitate intră în categoriile a1, b1 și c1 la nivelul indicatorilor unici în fiecare domeniu fundamental în care își desfășoară activitatea. Trebuie făcută mențiunea că numărul total de apariții pe domenii fundamentale din fiecare universitate nu poate depăși numărul total de indicatori de *Clasificare* propuși. Apoi, este repartizată o valoare numerică pentru aceste categorii – 1 pentru a1, 2 pentru b1 și 3 pentru c1. Definiția categoriilor A, B, și C din lege face trimitere la o variabilă ordinală și, prin urmare, alocarea valorii 3 la c1, de exemplu, corespunde unui nivel mai intens al activității de cercetare. Pentru fiecare domeniu fundamental din cadrul fiecărei universități, numărul de apariții în fiecare categorie va fi înmulțit cu valoarea numerică

și apoi se face suma pentru obținerea indexului. Repartizarea acestui index este analizată pentru definirea punctelor de separație la prima și a doua treime din repartiție, pentru a stabili care sunt universitățile care se încadrează în clasele a2, b2 și c2 pentru fiecare dintre domeniile fundamentale în care își desfășoară activitatea. După parcurgerea acestei proceduri pentru toate domeniile fundamentale în care activează fiecare universitate, categoriile A, B și C vor fi alocate fiecărui domeniu fundamental la nivel de universitate. Trebuie subliniat faptul că această împărțire pe categorii are în vedere domeniile fundamentale și nu universitatea în ansamblu. Cu toate acestea, în situația universităților specializate într-un singur domeniu fundamental, aceste categorii vor reprezenta categoriile finale.

43. Figura 4 de mai jos prezintă pe scurt această a doua etapă a strategiei de agregare propuse. Pentru ilustrare, Figura 4 prezintă rezultatele obținute din datele disponibile de la opt universități, pentru cei șase indicatori de clasificare propuși și incluși în Tabelul 1 – Intensitatea studenților doctoranzi (ISD), Capacitatea de conducere de doctorat (CCD), Mobilitatea personalului didactic (MPD), Veniturile din cercetare (VEC); Rezultatele cercetării (REC) și Rezultatele de Impact ale cercetării (RIC).

Figura 4 - Etapa a 2-a a procesului de clasificare a universităților în categoriile A, B și C

(2.A) Pentru fiecare domeniu fundamental:

- Un index este construit numărând frecvența apariției categoriilor A1, B1 și C1 și atribuindu-le valorile 1, 2 și respectiv 3.

Exemplu pentru Domeniul Fundamental 2:

	a1 (*1)	b1 (*2)	c1 (*3)	
Univ 7	4	1	1	9
Univ 4	2	4	0	10
Univ 3	2	4	0	10
Univ 8	2	3	1	11
Univ 2	0	4	2	14
Univ 6	0	2	4	16
Univ 5	1	0	5	16

- Se respectă distribuția acestui index, iar punctele de separație sunt stabilite pentru a crea trei intervale: a2, b2 și c2.

(2.B) Drept consecință, va apărea o matrice:

- Repetând 2A pentru fiecare DF în care este activă universitatea, aceasta va fi încadrată în A, B sau C în funcție de fiecare dintre aceste DF-uri.

	DF1	DF2	DF3	DF4	DF5	DF6
Univ 4	B	A		B	C	
Univ 7	B	A	B	A	A	
Univ 6		C				
Univ 8		B		A		
Univ 2	C	C		C	C	
Univ 3	A	A		B	B	
Univ 1	C			C	C	
Univ 5					C	

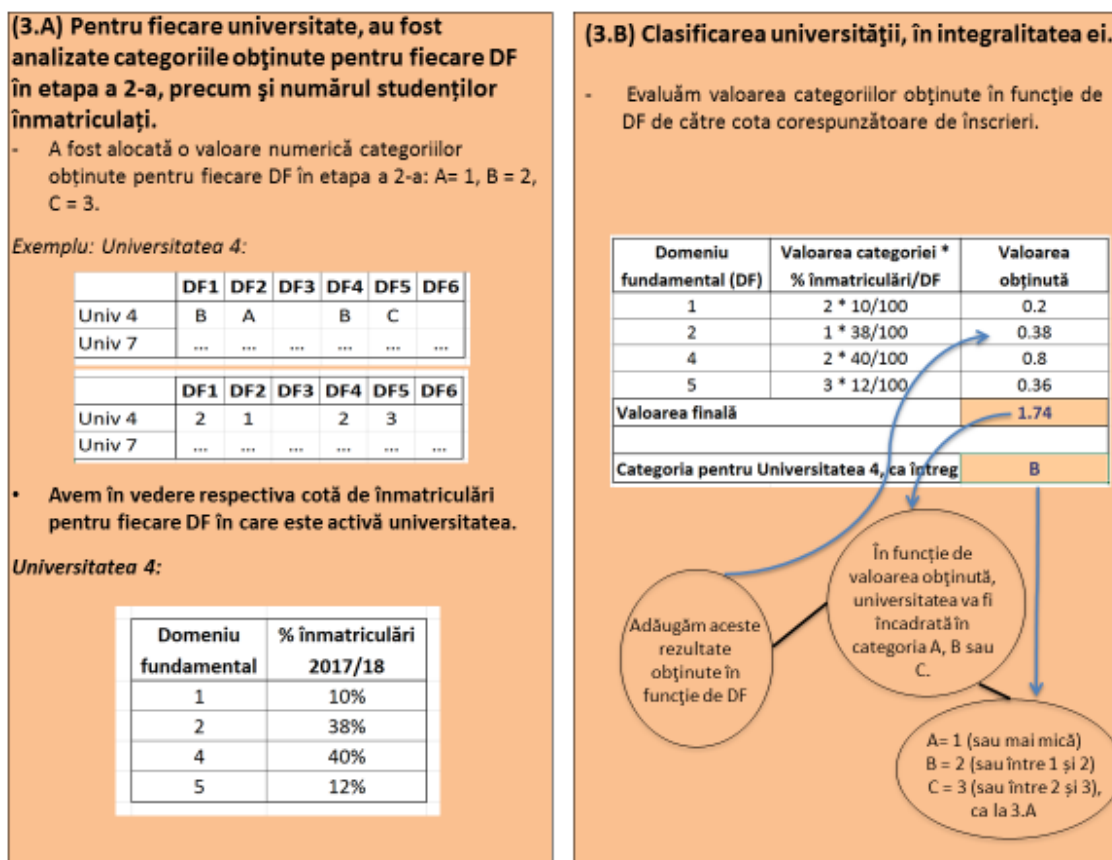
- Pentru universitățile care sunt active doar într-un domeniu fundamental, aceasta este etapa finală a procesului de clasificare. Acesta este cazul Universității 6, care este evidențiată cu verde mai sus.
- Universitățile active în mai mult de un domeniu fundamental vor fi încadrate în mai multe categorii, în această etapă.

44. Cea de a treia etapă constă din agregarea datelor referitoare la universități pe fiecare domeniu fundamental până la nivelul de instituție, conform legii. Din moment ce 75% dintre universitățile din România pot fi considerate specializate într-un singur domeniu fundamental, după cum rezultă din rapoartele ARACIS, acestea constituie un tip clar de universitate, iar categoria în care

au fost încadrate în etapa anterioară corespunde deja universității în ansamblu. Cât privește cele 25% dintre instituții active în mai mult de un domeniu fundamental, ar fi necesară o etapă suplimentară. Propunerea avansată aici este de a măsura frecvența cu care universitatea se încadrează în fiecare categorie, în domeniile fundamentale în care activează, și de a analiza relevanța încadrării într-un anumit domeniu fundamental în raport cu procentul de studenți înmatriculați în domeniul respectiv.

45. Urmărind exemplele selectate pentru a ilustra această metodă de agregare, Universitatea 4 va fi luată drept exemplu pentru a explica modalitatea în care ar funcționa această a treia etapă. Universitatea 4 activează în domeniile fundamentale 1, 2, 4 și 5, iar distribuția procentuală a studenților în aceste domenii, în anul universitar 2017-2018, este de 10, 38, 40 și respectiv 12 procente²¹. Ca și în etapa 2, pentru A, B și C sunt alocate valorile 1, 2, și respectiv 3. Repartizarea întregii instituții în una dintre aceste categorii va rezulta din înmulțirea valorii categoriei obținute în fiecare domeniu fundamental în Etapa 2 – în cazul Universității 4 de exemplu, pe domeniul fundamental 1 categoria obținută a fost B, ceea ce înseamnă că valoarea este 2– iar proporția numărului de studenți în respectivul domeniu fundamental este de 10%. Apoi, numerele obținute pentru fiecare domeniu fundamental sunt adunate, iar rezultatul va fi cuprins între 1 și 3. Folosind aceleași valori date A, B, și C de mai sus, în cazul în care o universitate obține 1, atunci este repartizată în categoria A, dacă obține 2, este repartizată în B, iar dacă rezultatul este 3, va fi alocată categoriei C. În exemplul Universității 4, valoarea finală obținută este 1,76 și prin urmare universitatea în ansamblu va fi repartizată în categoria B. Figura 5 ilustrează această a treia etapă, după cum a fost descrisă mai sus, luând drept exemplu Universitatea 4.

Figura 5 - Etapa a 3-a a procesului de alocare a universităților în categoriile A, B și C

²¹ Rapoarte ARACIS, 2018

Componenta Profil

46. Așa cum am arătat mai sus, scopul componentei Profil este, în principal, de a furniza date suplimentare Clasificării. Prin urmare, acestea vor clarifica domenii pe care Clasificarea nu le analizează (și anume, toate categoriile de indicatori *altele decât* cercetarea), iar acest lucru se va putea realiza rapid și simplu, cu un număr relativ mic de indicatori, pentru a evita manipularea datelor, ceea ce ar putea ascunde fapte referitoare la o instituție (ex.: absența normalizării datelor). Pentru *Profiluri*, toate datele vor fi prezentate la nivel de instituție.

47. Pentru anumite categorii de indicatori (de exemplu: tip, dimensiune, amploare) este recomandat ca instituțiile să fie grupate și analizate în raport cu datele neprelucrate pe categoria respectivă. Ar trebui să fie ușor pentru utilizatori să grupeze instituțiile după tip (publice/particulare), dimensiune (mici/medii/mari, pragurile pentru fiecare dintre acestea fiind stabilite la un anumit moment), domenii fundamentale (inginerie, științe sociale etc.) și să analizeze caracteristicile acestora – desigur, incluzând rezultatele clasificării – într-o manieră contextualizată.

Tabelul 3 - Indicatori recomandați pentru componenta Profil

Nr.	Indicator	Descriere	Perioadă de timp	Sursa datelor
1	Tip	Instituții de stat, particulare sau confesionale	n/a	Evidențe publice
2	Dimensiune	Numărul total al studenților echivalenți înmatriculați la programele de licență, masterat și doctorat, învățământ cu frecvență	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
3	Amploare	Lista domeniilor fundamentale Lista programelor de studii Numărul programelor de studii pe calificative de acreditare	Anul universitar actual	Raportare instituțională
4	Resurse didactice (de ex.: raportul studenți/profesori)	NUMĂRĂTOR: Numărul total al studenților echivalenți înmatriculați la programele de licență, masterat și doctorat, învățământ cu frecvență NUMITOR: Numărul total al personalului didactic și de cercetare, echivalent normă întreagă, într-un domeniu fundamental	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România, Raportare instituțională
5	Internaționalizare	NUMĂRĂTOR: Numărul total al studenților internaționali înmatriculați în instituție, în toate ciclurile	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România,

Nr.	Indicator	Descriere	Perioadă de timp	Sursa datelor
		NUMITOR: Numărul total al studenților echivalenți înmatriculați în toate ciclurile, învățământ cu frecvență		Raportare instituțională
6	Incluziune	Numărul studenților din categorii defavorizate (studenți de etnie rromă, studenți cu dizabilități și studenți care au absolvit forme de învățământ din mediul rural sau cu situație socio-economică precară)	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
7	Burse	NUMĂRĂTOR: Numărul total al studenților care primesc sprijin financiar sub formă de burse NUMITOR: Numărul total al studenților echivalenți înmatriculați la programe de licență, masterat și doctorat, învățământ cu frecvență	Anul universitar anterior	Numărător: raportare instituțională. Numitor: Registrul Matricol Unic al Universităților din România
8	Studenți înmatriculați cu taxă	Numărul de studenți din ciclul I echivalenți, învățământ cu frecvență, care plătesc taxă („studenți care plătesc taxă”)	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
9	Nivelul mediu al taxelor	NUMĂRĂTOR: Veniturile totale din taxe NUMITOR: Numărul total al studenților echivalenți înmatriculați la programe de licență, masterat și doctorat, învățământ cu frecvență	Anul universitar anterior	Numărător: portalul Transparență Bugetară Numitor: Registrul Matricol Unic al Universităților din România
10	Angajamentul regional	NUMĂRĂTOR: Numărul total al studenților echivalenți, învățământ cu frecvență NUMITOR: Numărul total al studenților echivalenți, învățământ cu frecvență, provenind din licee localizate în regiunea în care se află universitatea		Registrul Matricol Unic al Universităților din România

48. Mărime. Pentru facilitarea analizei, ar putea fi de asemenea util să se asigure o împărțire a instituțiilor în funcție de această variabilă, pentru a prestabili intervalele foarte mici (mai mici de 2.000 studenți), mici (2.001-5.000 studenți), medii (5.001-15.000 studenți) și mari (peste 15.001 studenți). Acest lucru ar permite efectuarea unei comparații între diferitele instituții, cu menținerea constantă a dimensiunii.

49. Amploare. Pentru facilitarea analizei, ar putea fi de asemenea util să se asigure o distribuție a instituțiilor în funcție de această variabilă, ca de exemplu „instituție specializată” (un singur domeniu fundamental) față de „instituție comprehensivă” (mai mult de un singur domeniu fundamental). Aceasta ar permite efectuarea unei comparații a diferitelor instituții cu menținerea constantă a misiunii.

50. Internaționalizare. Studenții înmatriculați permanent la o instituție vor fi incluși în Registrul Matricol Unic al Universităților din România, în timp ce studenții internaționali din programele de mobilitate pe termen scurt ar putea să nu fie înmatriculați, prin urmare, este necesar un anumit grad de raportare instituțională suplimentară.

51. Incluziune. O alternativă la acest indicator ar fi prezentarea sub forma unei fracții între numărul total al studenților și anume, se va utiliza definiția de mai sus ca numărător, numitorul fiind „numărul total al studenților echivalenți înmatriculați la programele de licență, masterat și doctorat, învățământ cu frecvență”.

Ierarhizarea programelor de studii

52. În elaborarea indicatorilor pentru ierarhizarea domeniilor de studii au fost avute în vedere trei aspecte principale: **simplitate, reducerea obligațiilor de raportare instituțională și concentrarea pe indicatorii de rezultat.** Simplitatea este importantă deoarece cu cât sunt mai puțini indicatori într-un sistem, cu atât sunt mai ușor de observat elementele care determină poziția instituției în ierarhie. În acest demers, transparența este de o importanță maximă. Cu cât sistemul de ierarhizare este mai complex, cu atât devine mai opac, cu atât poate fi susținut mai puțin. Reducerea obligațiilor de raportare este importantă atât pentru menținerea volumului de lucru la nivelul instituției în limite gestionabile, cât și pentru asigurarea calității datelor: cu cât indicatorii proveniți de la instituții și care necesită o formă de audit/verificare sunt mai puțini, cu atât rezultatele vor fi mai credibile (iar operarea sistemului va fi mai puțin costisitoare). În sfârșit, accentul pe rezultate este important deoarece ierarhizările sunt în primul rând despre calitate, iar aceasta nu poate fi niciodată echivalentă doar cu mărimea sau cu resursele. Prezentăm mai jos o propunere cu un set de 12 indicatori pentru ierarhizarea programelor de studii.

Tabelul 4 - Indicatori recomandați pentru componenta Ierarhizare

Indicator de ierarhizare	Acronim
1. Rata de absolvire	RA
2. Rezultatele cercetării	REC
3. Impactul cercetării	RIC
4. Internaționalizare	INT
5. Rata de absolvire a studenților din categorii defavorizate	RASD
6. Rata de ocupare a absolvenților	ROA
7. Câștigurile salariale medii ale absolvenților	CSMA
8. Raport licență /master	RLM
9. Raportul studenți / cadre didactice	RSCD
10. Stagii de practică susținute	SPS
11. Gradul de competitivitate al ofertei	GCO
12. Satisfacția studenților	SS

53. În analiza domeniului Predare și Învățare, cel mai clar și ușor de obținut indicator de calitate este **„Rata de absolvire a programului de licență în perioada normală de finalizare plus un an, normalizată cu media obținută la bacalaureat la intrarea în universitate”**. Deși în teorie există un număr mare de indicatori posibili care ar putea fi utilizați pentru a descrie activitățile de predare și învățare (a se vedea Anexa 1), mare parte dintre aceștia sunt indicatori de intrare (input based), care semnalează mai curând prezența anumitor resurse financiare și materiale, și mai puțin succesul efectiv al studenților. Cu toate acestea, succesul studenților reprezintă un rezultat ce poate fi măsurat, în mod nemijlocit, prin rata de absolvire. Prin urmare, nu este necesar să căutăm alternative și să folosim intrări precum resursele. Facem mențiunea că a fost exprimată îngrijorarea că această măsură va determina instituțiile de învățământ să încerce să își majoreze punctajul prin promovarea tuturor studenților. Asta nu s-a întâmplat în numeroasele țări care au adoptat rata de absolvire ca obiectiv (inclusiv Franța, Danemarca, Suedia, Olanda și peste 40 de state din SUA, pentru a menționa doar câteva dintre țările care au aplicat acest indicator pentru măsurarea finanțării în funcție de performanțe). Normalizarea cu media de la bacalaureat la intrarea în universitate urmărește ca

punctajele cele mai mari să fie obținute de universitățile capabile să sprijine studenții în absolvirea studiilor, și nu acordarea unor punctaje mari celor care au criterii de selectivitate ridicată la intrare și admit studenții cu un nivel ridicat academic (această abordare a fost adoptată în Franța prin sistemul de finanțare bazat pe performanțe). Un alt aspect ce trebuie menționat este că și agențiile locale de acreditare s-au asigurat că instituțiile de învățământ își mențin standardele cu privire la absolvire. Am pornit de la ipoteza că ARACIS ar putea realiza un proces similar în România.

54. Pentru acoperirea excelenței în domeniile Științei și Cercetării, recomandăm doi indicatori diferiți.

- Un indicator de rezultat pentru analiza ratelor de publicare. Cea mai evidentă unitate de măsură ar fi „articolele științifice publicate în ultimii cinci ani de către fiecare profesor”; cu toate acestea, definiția exactă poate diferi deoarece, în domenii diferite de studii, există culturi diferite de publicare. Acest indicator de rezultat ar trebui calculat la nivel central, nu la nivel de instituție. Acest obiectiv ar putea fi realizat de către o agenție cum ar fi UEFISCDI, ARACIS putând face asta printr-un abonament la o bază de date globală, cum sunt Scopus, Web of Science sau Google Scholar. Alternativ, și activitatea de colectare a datelor ar putea fi externalizată către o agenție de renume în domeniul măsurării științifice (a se vedea paragraful 39). Nu este obligatorie utilizarea unei singure baze de date la nivelul tuturor domeniilor și este inutil și complicat să se încerce utilizarea mai multor baze de date pentru toate domeniile. Ceea ce ar fi probabil oportun ar fi diversificarea bazei de date în funcție de domeniul științific, pentru dimensiunea acoperirii: de exemplu, Web of Science ar putea fi mai potrivit pentru Inginerie, iar Scopus pentru domeniile bio-medicale.
- Un indicator de impact, pentru analizarea calității rezultatelor științifice. Există numeroase posibilități diferite în legătură cu ce măsuri ar trebui folosite și aici ar putea varia în mod firesc după domeniul științific, însă o opțiune ar fi „citările din ultimii cinci ani”. Și în acest caz, indicatorul ar trebui calculat la nivel central (nu pe instituții), folosind o bază de date științifică globală (nu națională) cum ar fi Scopus, Web of Science sau Google Scholar.

55. Internaționalizarea este considerată un domeniu cheie pentru dezvoltarea învățământului superior în România și, prin urmare, i se cuvine cel puțin un indicator de calitate. Aceasta nu a reprezentat o opinie unanimă în timpul consultărilor publice și online, părerile fiind că internaționalizarea ar fi mai bine să fie considerată un indicator de activitate (de cantitate) și mai puțin un indicator de calitate. Mai mult, fiind puțini studenți internaționali în numeroase domenii de studii din multe universități, aceasta situație implică numere prea mici pentru a asigura o variație semnificativă pentru un indicator util (a se vedea Anexa 1 pentru aspecte statistice în această privință). Totuși, se recomandă ca unul dintre cei șapte indicatori să fie „suma dintre numărul total de studenți internaționali echivalenți, înmatriculați la învățământ cu frecvență și numărul de studenți naționali echivalenți, învățământ cu frecvență, care participă la schimburi de experiență în străinătate cu durată cel puțin de un semestru, împărțit la numărul studenților din învățământul cu frecvență”.

56. Angajamentul social/regional reprezintă o parte importantă a misiunii fiecărei instituții: problema este că majoritatea sunt fie foarte dificil de măsurat cu precizie (ex.: opiniile angajatorilor cu privire la calitatea educației), fie având sens doar pentru măsurarea la nivel instituțional sau domeniu fundamental, și nu la nivelul domeniului de studii (ex.: contribuții la dezvoltarea economică regională).

Cu toate acestea, există un indicator care trebuie inclus: rata absolvirii programului de licență în durata standard de finalizare plus un an (numai studenții din categoriile defavorizate, normalizată cu

media de la bacalaureat). Acesta este același indicator ca și cel pentru predare și învățare, însă aplicat doar studenților din categoriile defavorizate (definiți în România ca studenți de etnie rromă, studenți cu dizabilități, studenți din mediul rural și studenți din familii cu situație socio-economică precară).

57. În final, angajabilitatea absolvenților, care reprezintă un subiect de mare interes atât pentru studenți cât și pentru guverne, poate fi acoperită prin doi indicatori specifici ce pot fi calculați prin conexiunea datelor din Registrul Matricol Unic al Universităților din România, cu baza de date de contracte de muncă în firme private "REGES" a Ministerului Muncii și Justiției Sociale și cu baza de date echivalentă pentru angajații de stat. Cele două baze de date naționale nu sunt surse perfecte de date deoarece nu conțin informații referitoare la persoanele care nu sunt încadrate în muncă, profesiile liberale sau cei care muncesc în străinătate. Au fost exprimate o serie de preocupări concrete cu privire la acest indicator, în legătură cu informațiile, cu domeniile tehnologice, unde numeroși absolvenți lucrează ca antreprenori și, prin urmare, nu ar apărea în aceste statistici. Ca și în cazul internaționalizării, acesta ar putea constitui un motiv de diversificare a utilizării indicatorilor pe domenii de studii. Acoperirea combinată a acestor baze de date este comparabilă cu cea a bazelor de date utilizate în sistemul de indicatori din Bulgaria și Statele Unite, ceea ce sugerează că utilizarea acestora nu este decalată față de bunele practici internaționale, ci din contră. Recomandăm doi indicatori: primul, numărul de absolvenți angajați cu normă întreagă extrași din cele două baze de date, împărțit la numărul total de *absolvenți angajați în România, care lucrează cu normă întreagă* și al doilea, *venitul mediu al absolvenților angajați în România*.

58. Cu condiția să nu existe nicio intenție de a face o conexiune între aceste ierarhii și finanțare, este acceptabilă evitarea sistemului multinivelar de evaluare (A-B-C-D-E) utilizat în 2011/2012 și realizarea unui clasament pentru fiecare domeniu de studii. Procesul de elaborare a unui clasament dintr-un set de șapte indicatori este relativ intuitiv. În primul rând, se calculează valorile fiecărui indicator. În al doilea rând, aceste valori aferente fiecărui indicator sunt standardizate la medie, folosind z-punctaje [z-punctaj = (valoare medie)/deviație standard]. În al treilea rând, valoarea maximă (VM) este 100 de puncte, iar toate celelalte valori primesc punctaje prin raportare la valoarea maximă, prin aplicarea formulei (valoare/VM). În al patrulea rând, punctajul pentru fiecare indicator este înmulțit cu ponderea coeficientului alocat indicatorului respectiv. În al cincilea rând, produsul dintre aceste valori și ponderea lor este apoi adunat pentru toți indicatorii și se obține un punctaj agregat. Ierarhia constă din simpla aranjare în ordine a acestor punctaje de la cel mai mare la cel mai mic.

59. Ierarhiile predefinite sunt ierarhii gata făcute pe domenii profesionale, bazate pe un set de indicatori preselecțai. Utilizatorii pot compara și face un clasament al universităților în funcție de un singur indicator, toți indicatorii disponibili și relevanți sau un set de indicatori selecțai în funcție de diferite orientări strategice și politice. Spre deosebire de ierarhiile prestabilite, utilizatorii își pot personaliza ierarhiile (cu ajutorul indicatorilor din componentele *Profil* sau *Lista indicatorilor suplimentari*), prin selectarea indicatorilor și a ponderilor cu care doresc să lucreze. Intenția este ca utilizatorii (studenți, profesori) să își poată elabora propria ierarhie folosind ierarhia prestabilă ca model, dar cu ponderi diferite. În plus, **Instrumentul de Informare** va permite utilizatorilor să salveze o ierarhie personalizată ca model și să îl aplice în mai multe situații și la momente diferite, pentru diferite domenii de studii.

60. Prezentul document nu conține nicio recomandare cu privire la ponderări pentru ierarhizarea programelor de studii, deoarece acest lucru este potrivit deciziilor locale de politici naționale. Cu toate acestea, la solicitarea Ministerului Educației Naționale și ARACIS, au fost analizate o serie de aspecte privind ponderarea anumitor factori din alte sisteme de indicatori (fie ierarhii comerciale, fie sisteme de finanțare pe bază de performanțe). Sistemele de ierarhizare internaționale

au tendința de a pune accent predominant pe cercetare și internaționalizare, deoarece acestea sunt aspectele cel mai ușor de măsurat în mod standardizat. Schemele de clasamente comerciale naționale folosite în Europa pun, în general, mai mult accent pe indicatorii privind experiența/satisfacția studenților și tind să nu includă ponderări, ci doar pur și simplu să raporteze fiecare indicator separat (ceea ce înseamnă automat o ponderare egală). Clasamentele asiatice pun accent deosebit pe indicatorii legați de cercetare, în timp ce cele din America de Nord se concentrează mai mult pe resurse financiare de diferite tipuri. Foarte puține sisteme de ierarhizare pun accent deosebit pe angajabilitate, deoarece puține sisteme de ierarhizare au acces la astfel de date. Când privește sistemele de indicatori folosite pentru finanțarea pe bază de performanță, cele din America de Nord se bazează aproape integral pe ratele de absolvire – echivalentul a ceea ce am denumit, în acest document indicatori de predare/învățare și sociali/regionali pentru ierarhizare. În Europa, sistemele indicatorilor de performanță din Scandinavia, Regatul Unit, Olanda, Franța și Germania sunt, în cea mai mare parte, împărțite între indicatori care măsoară ratele de absolvire sau continuare studii și indicatori care măsoară rezultatele/impactul cercetării, aceștia din urmă fiind, în general, mai importanți. Indicatorii de internaționalizare, dacă sunt incluși până la urmă, au în general o pondere foarte mică (în multe dintre aceste țări nu există nevoia de a stimula universitățile pentru a accepta studenți internaționali, deoarece taxele de școlarizare plătite reprezintă deja un stimulent suficient). Finlanda este singura țară din Europa care include angajabilitatea drept indicator în sistemul de finanțare bazat pe performanțe; Regatul Unit, prin noul „Cadru pentru excelența predării” este singura țară care face legătura între orice fel de finanțare și rezultatele sondajelor privind satisfacția/experiența studenților.

61. Toți indicatorii de ierarhizare trebuie colectați la nivelul „domeniului de studii” (domeniu).

Tabelul 5 - Indicatori de ierarhizare (se aplică pe domeniu de licență sau domeniu de ierarhizare)

Nr.	Indicator de ierarhizare	Metoda de calcul	Perioadă de timp	Sursa datelor
1	Rata de absolvire (RA)	Raportul dintre: Numărul diplomelor de absolvire aferente ciclului de licență acordate studenților care au început studiile în anul X și numărul studenților înmatriculați în primul an de studii la ciclul de licență în anul X FACTOR DE NORMALIZARE: Media notelor obținute la bacalaureat (de la intrarea în universitate)	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România/raportare instituțională
2	Rezultatele cercetării (REC)	Raportul dintre: numărul total al publicațiilor indexate aferente domeniului de licență din instituție și numărul total al cadrelor didactice și de cercetare echivalent normă întreagă aferente domeniului de licență respectiv	Ultimii cinci ani consecutivi pentru care sunt disponibile date	Baze de date comerciale majore, cum ar fi Web of Science de la Clarivate (<i>relevantă pentru științele sociale</i>) sau Scopus Elsevier (<i>relevantă</i>

Nr.	Indicator de ierarhizare	Metoda de calcul	Perioadă de timp	Sursa datelor
				<i>pentru știință și sănătate)</i>
3	Impactul cercetării (RIC)	Raportul dintre: numărul total al citărilor <i>asociate personalului didactic și de cercetare pentru lucrările incluse în indicatorul anterior</i> și numărul total al personalului didactic și de cercetare echivalent normă întreagă care activează în domeniul de licență.	Ultimii cinci ani consecutivi pentru care sunt disponibile date	Baza de date comerciale majore, cum ar fi Web of Science de la Clarivate (<i>relevantă pentru științele sociale</i>) sau Scopus Elsevier (<i>relevantă pentru știință și sănătate</i>), Medline și alte baze de date relevante
4	Internaționalizare (INT)	Raportul dintre: numărul studenților internaționali înmatriculați în program și numărul studenților naționali care au participat la schimburi de experiență în străinătate cu durata de cel puțin un semestru și numărul total al studenților echivalenți, înmatriculați în programe de licență, învățământ cu frecvență	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România / raportare instituțională
5	Rata de absolvire a studenților din categorii defavorizate	Raportul dintre: numărul de diplome de absolvire aferente ciclului de licență acordate studenților din categoriile defavorizate (studenți de etnie rromă, studenți cu dizabilități, studenți din mediul rural, studenți provenind din familii cu situație socio-economică precară) care au început studiile în anul X și numărul studenților din categoriile defavorizate înmatriculați în primul an de studii la ciclul de licență în anul X FACTOR DE NORMALIZARE: Media notelor obținute la bacalaureat (de la intrarea în universitate) pentru studenții din categoriile defavorizate	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România / raportare instituțională

Nr.	Indicator de ierarhizare	Metoda de calcul	Perioadă de timp	Sursa datelor
6	Rata de ocupare a absolvenților (ROA)	Raportul dintre: numărul total al absolvenților ciclului de licență din ultimii X ani înregistrați cu contract de muncă cu normă întreagă în bazele de date REGES și ANFP și Numărul total al absolvenților din ultimii X ani.	Ultimii trei ani consecutivi pentru care sunt disponibile date	Registrul Matricol Unic al Universităților din România, bazele de date REGES și ANFP, sau un nou studiu național de urmărire a absolvenților, dacă este posibil
7	Câștigurile salariale medii ale absolvenților (CSMA)	Raportul dintre: câștigurile medii brute ale tuturor absolvenților ciclului de licență și master din ultimii X ani, ale căror venituri din muncă pot fi calculate din bazele de date REGES și ANFP și câștigurile brute salariale medii ale salariaților pe regiunea de dezvoltare din care face parte universitatea și pe sectorul relevant de activitate economică (CAEN rev.2)		Registrul Matricol Unic al Universităților din România, bazele de date REGES și ANFP
8	Raportul licență /master (RLM)	Raportul dintre: numărul total al studenților înmatriculați în programe de masterat, învățământ cu frecvență și numărul total al studenților înmatriculați în programe de licență, învățământ cu frecvență	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
9	Raportul studenți / cadre didactice (RSCD)	Raportul dintre: numărul mediu al studenților înmatriculați și numărul mediu al cadrelor didactice/de cercetare cu normă întreagă (8 ore pe zi/40 ore pe săptămână – conform normelor în vigoare)	Anul universitar anterior	Registrul Matricol Unic al Universităților din România, raportare instituțională
10	Stagiile de practică susținute (SPS)	Raportul dintre: numărul studenților care se înscriu în programe de stagii de practică puse la dispoziție de universitate (prin parteneriate, contracte, convenții, aranjamente instituționale) și numărul total al	Anul universitar anterior	raportare instituțională

Nr.	Indicator de ierarhizare	Metoda de calcul	Perioadă de timp	Sursa datelor
		studentilor înmatriculați în toate ciclurile		
11	Gradul de competitivitate al ofertei (GCO)	Raportul dintre : numărul total de aplicații înregistrate și numărul total de locuri ofertate (buget și taxă)	Anul universitar curent	raportare instituțională
12	Satisfacția studenților (SS)	Procentul studenților care se declară satisfăcuți de programul de studii, măsurat de la 3 în sus, pe o scală de 5	Anul universitar anterior	raportare instituțională, un nou studiu de măsurare a satisfacției studenților

62. Rate de absolvire. Unde „Anul X” este anul universitar de început (# din creditele ECTS necesare pentru absolvire/60) + 1 an anterior. Prin urmare, pentru un program cu 180 ECTS, anul X este 3+1 =4. Pentru clarificare: pentru anul 2017-2018, întrebarea care se pune este „ce procent de studenți care au început programul în 2014/15 au primit până acum diplome”? Se face mențiunea că pentru primul an sau primii doi ani, este posibil ca Registrul Matricol Unic al Universităților din România (RMUR) să nu conțină suficiente date cu privire la studenții care au început (# de credite ECTS necesare pentru absolvire/60) + 1 an anterior, deoarece RMU nu era la momentul respectiv complet funcțional. Ar putea fi necesare anumite operațiuni de colectare a datelor instituționale până ce populația respectivă poate fi urmărită complet cu ajutorul RMU. Ierarhia va avea la bază nu rate de absolvire, ci „rate de absolvire normalizate”. La începutul fiecărui an, se va efectua o analiză a legăturilor dintre media notelor de la bacalaureat (de la intrarea în universitate) și ratele de absolvire la nivelul tuturor instituțiilor din România. O analiză regresivă relativ simplă va conduce la obținerea unei „rate de absolvire previzionate” pentru fiecare medie de bacalaureat. În funcție de acesta, fiecărui domeniu al fiecărei instituții îi va fi alocată o „rată de absolvire previzionată” în funcție de caracteristicile clasei care intră în Anul X. Făcând o comparație a ratei efective cu rata previzionată, se va obține o valoare a performanțelor care este +/- față de rata previzionată. Aceasta este valoarea care va reprezenta sursa ierarhiei. Pentru o mai mare claritate: Un domeniu de studii de la instituția A are o rată de absolvire de 65%, în timp ce la instituția B are o rată de absolvire de 75%. În funcție de punctajul mediu la bacalaureat, „rata de finalizare previzionată” a instituției A este de 50%, în timp ce rata instituției B este de 72%. Rata normalizată a A este +15%, în timp ce B are o rată de 3%. A va primi punctajul mai mare.

63. Rezultatele cercetării/Impactul cercetării. Acesta este unul și același indicator cu cel din exercițiul de clasificare, diferența fiind că datele sunt prezentate la nivel de domeniu de studii, nu de domeniu fundamental. În primul an de funcționare vor fi incluse numai articolele din jurnale indexate și se recomandă utilizarea platformei Web of Science de la Clarivate drept bază de date. Pot fi introduse alte tipuri de publicații – inclusiv lucrări sau capitole de lucrări, prezentări de conferință – care ar putea fi compatibile cu anumite discipline. ARACIS ar trebui să selecteze un specialist bibliometric principal, cum ar fi CWTS at Leiden sau Science-Metrix, pentru realizarea analizei astfel încât să beneficieze de experiența terților și de analiza datelor. În anii următori, ARACIS poate alege să diversifice baza de date utilizată pe domeniul de studii, în funcție de recomandările specialiștilor

din domeniul respectiv. Se vor folosi norme de contorizare fracționată pentru publicații. Având în vedere faptul că rezultatele sunt prezentate la nivel de domeniu, nu mai este necesară normalizarea rezultatelor pe domenii ca în cazul indicatorului echivalent utilizat pentru clasificare.

64. Internaționalizare. Registrul nu conține informații referitoare la studenții care studiază în străinătate, ceea ce înseamnă că această componentă va trebui colectată și raportată de către fiecare instituție.

65. Rate de absolvire a studenților din categorii defavorizate. A se vedea mai sus, indicatorul de ierarhizare #1. Toate elementele acestui indicator sunt identice, cu excepția faptului că numărătorul, numitorul și factorul de normalizare sunt calculați special pentru categoriile defavorizate, nu pentru întreaga populație de studenți.

66. Ocuparea în muncă a absolvenților. Registrul Matricol Unic al Universităților din România va fi utilizat în vederea identificării tuturor absolvenților dintr-un anumit domeniu de studii al unei anumite instituții. Folosind doar un identificator unic, care nu include numele sau adresa, se va realiza corespondența dintre aceste evidențe și bazele de date cu contracte de muncă REGES și ANFP. Acest indicator este destinat să măsoare procentul de persoane angajate oficial cu contract de muncă, în România, care sunt cu normă întreagă. Deoarece Registrul Matricol Unic al Universităților din România a fost înființat relativ recent, este posibil ca datele referitoare la absolvenți să nu fie disponibile decât pentru 3 ani anteriori, ceea ce înseamnă că numărul de ani cuprinși în analiză nu poate fi mai mare de 3. În viitor, această perioadă poate fi prelungită în funcție de preferințe. Probabil ideal ar fi cinci ani.

67. Câștigurile salariale medii ale absolvenților. La fel ca în cazul indicatorului de ierarhizare de mai sus, datele absolvenților vor fi conectate cu bazele de date REGES și ANFP pentru a obține valoarea veniturilor pe fiecare absolvent. Combinând datele din cele două baze de date, va fi obținut un venit mediu. În viitor datele pot fi colectate pentru o perioadă mai mare în care sunt urmărite veniturile absolventului. Facem mențiunea că există posibilitatea ca veniturile medii pentru universitățile din București să fie semnificativ mai mari decât cele pentru alte universități, din cauza diferențelor dintre salariile la nivel regional. Pentru o corelare mai mare cu dezvoltarea socioeconomie regională și o comparație mai bună între câștigurile absolvenților din diferite regiuni, s-a introdus un factor de normalizare, respectiv salariul mediu pe regiune și pe activitate economică.

68. Datele privind ocuparea forței de muncă și veniturile ar putea fi colectate în viitor utilizând un instrument suplimentar de colectare a datelor, cum ar fi un studiu de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii. Aceste studii colectează informații despre inserția și evoluția absolvenților pe piața muncii și, de asemenea, dacă au decis să continue studiile. În plus, acestea pot observa percepția absolvenților privind contribuția specifică a studiilor la dezvoltarea carierei în termeni de competențe dobândite sau chiar orientare primite de la universitate.

69. Raportul dintre înscrierile în programele de licență față de cele de la masterat poate indica nivelul de specializare al instituției într-un anumit domeniu. În același timp, acest indicator poate reflecta reputația universității în acest domeniu sau gradul de angajare al universității în acest domeniu. Includerea acestui indicator într-un sistem de ierarhizare poate acționa ca un stimulent pentru universități de a crea mai multe programe postuniversitare și de a promova creșterea înscrierilor la acest nivel de studiu. Cu toate acestea, ar trebui să se țină seama de faptul că înscrierea mai multor studenți la nivel de masterat nu poate fi considerat ca un indiciu al calității sau performanței mai bune a acestei universități în domeniul de studiu dat.

70. Numărul de stagii pe care le oferă universitatea în mod efectiv și pe care studenții le acceptă reflectă nivelul de implicare al universității în economia mai largă. De asemenea, reflectă angajamentul universității de a pregăti studenții pentru piața forței de muncă. Un punct de vedere suplimentar care ar putea fi inclus este ponderea de stagii pe care universitatea le oferă față de cele acceptate de studenți. Acest lucru poate oferi și o măsură suplimentară a eficacității universității de a folosi în mod eficient acordurile sale cu diferiții actori care oferă stagii.

71. Colectarea informațiilor despre satisfacția studenților cu privire la cursul lor de studiu poate multiplă. Propunerea este aceea de a concentra procesul de colectare a datelor privind acest indicator într-o singură întrebare - dacă studenții ar recomanda cursul lor de studiu. Cu toate acestea, o înțelegere mai aprofundată a satisfacției studenților cu privire la experiența lor de învățare ar putea fi colectată prin dezvoltarea unui studiu ad-hoc despre satisfacția studenților, care ar putea include o întrebare ca aceasta și altele mai specifice. Mai multe detalii sunt furnizate în caseta 4.

72. Atractivitatea și competitivitatea domeniului de studiu poate fi măsurată prin numărul de candidați care solicită cursuri în acest domeniu. Așa este gradul de concurență pe care această popularitate îl poate avea în raport cu locurile studenților puse la dispoziție în fiecare an de către guvern pentru fiecare disciplină și universitate. Aceste măsuri pot oferi o idee bună despre cererea și reputația domeniilor din diferitele universități, precum și o imagine clară potențialilor studenți cu privire la gradul de reușită posibil atunci când aplică pentru studii universitare.

Lista indicatorilor suplimentari

73. Indicatorii selectați pentru *Clasificare, Profil și Ierarhizare* sunt de la început proiectați într-un număr limitat dar există numeroși alți indicatori care ar putea fi luați în considerare ca utili pentru factorii de decizie politică, studenți sau pentru publicul larg. O temă constantă a consultărilor desfășurate a fost aceea că ar fi util să avem o imagine statistică mai fidelă a instituțiilor de învățământ superior din România. Aceleași consultări au inclus numeroase propuneri cu privire la tipurile de indicatori care ar putea fi utilizați. Unii sunt relativ ușor de colectat, alții ar putea necesita un efort semnificativ mai mare. Deși recomandarea este să se mențină un număr scăzut de indicatori clari, care să servească scopului clasificării universităților sau ierarhizării programelor de studii, experții ARACIS au elaborat o listă de indicatori suplimentari, grupați pe șase dimensiuni. Această listă este inclusă în Anexa 3 din document.

74. Tabelul 6 de mai jos reprezintă o listă preliminară a indicatorilor pe care Ministerul Educației Naționale/ARACIS ar trebui să îi colecteze. Și alte elemente pot fi adăugate ușor. Acestea includ denumirea indicatorului, tema pe care o tratează (i.e. predare, cercetare etc.), indică nivelul de agregare la care datele pot fi prezentate și specifică dacă instituțiile sau orice altă agenție centrală va primi responsabilitatea pentru instrumentele de informare. ARACIS, UEFISCDI, CNFIS, MEN etc. vor fi responsabile de colectarea datelor (notă: „agenția centrală” include și situațiile în care colectarea datelor, cum ar fi cele bibliometrice, este delegată către o agenție specializată, a se vedea mai sus). De asemenea, indică o estimare a nivelului de dificultate în obținerea datelor. Nivelul de dificultate este calificat ca „scăzut” atunci când datele pot fi obținute în prezent apelând la bazele de date existente, cu o reprogramare mică sau deloc, „mediu” dacă datele sunt fie disponibile cu manipulare suplimentară a datelor sau sunt disponibile relativ rapid de la un furnizor, pentru o sumă foarte mică de bani și „mare” dacă sunt necesare proceduri de colectare a datelor complet noi și costisitoare.

75. Deși lista indicatorilor posibili din Lista indicatorilor suplimentari este aproape infinită, recomandăm ca aceștia să includă cel puțin indicatorii menționați mai jos în tabelul 6:

Caseta 4: Organizarea unei Anchete naționale în rândul studenților

Se recomandă includerea în ierarhizare și a rezultatelor unei anchete, în rândul studenților, realizate la nivel național, pe modelul Anchetei naționale la nivelul studenților din Regatul Unit. Acest sondaj ar avea, parțial, ca obiect satisfacția studenților față de diverse aspecte ale serviciilor furnizate de instituții; de asemenea, acesta poate fi utilizat pentru a analiza gradul de angajament al studenților, dar și prevalența anumitor practici de predare în instituții (a se vedea Anexa 1). Rezultatele fiecărei întrebări ar putea, teoretic, deveni indicatori; alternativ, ar putea fi elaborați indici din grupurile de întrebări conexe care să devină indicatori compuși.

Desfășurarea sondajului ar trebui să includă un parteneriat între universități, Guvernul României și o firmă de sondaje selectată prin competiție. Guvernul ar trebui să selecteze un furnizor pentru sondaj, prin selecție competitivă. Instituțiile vor fi rugate să facă toate eforturile posibile pentru promovarea participării la sondaj la un anumit nivel, probabil 50% dintre studenți, aceasta fiind o rată de răspuns rezonabilă pentru acest tip de sondaj. Datele vor fi apoi colectate și prelucrate la nivel central de către firma de sondaj. Instituțiile vor primi fișiere cu date complete ale răspunsurilor de la studenți, pe care vor putea realiza propria analiză statistică în vederea perfecționării standardelor și performanțelor proprii. Guvernul ar primi rezultatele de la fiecare instituție, dezagregate până la nivel de program de studii (domeniu).

În ceea ce privește întrebările care vor fi incluse în sondaj, este recomandat ca, în primii unul sau doi ani, instrumentul de sondaj să fie în continuare bazat pe un număr foarte mic de sondaje existente, testate, de încredere. Pe măsură ce se va dezvolta expertiza, ar fi posibil să experimentăm diferite tipuri de întrebări de anchetă. Trei sondaje naționale studențești bine stabilite, care pot fi considerate bune practici - Ancheta națională a studenților din Regatul Unit, Sondajul Sistemului de ierarhizare a universităților din Bulgaria și Sondajul de ierarhizare CHE din Germania. Anexa 4 prezintă o serie de tipuri de întrebări care ar putea fi incluse în sondaj.

Tabelul 6 - Lista recomandată de indicatori suplimentari

Denumire indicatorului	Topic Area	Nivel de raportare	Responsabilitatea de colectare	Nivel de dificultate
Cheltuieli totale per student	Predare	Instituție	Instituție	Scăzut
Cheltuieli totale bibliotecă per student	Predare	Instituție	Instituție	Scăzut
Cheltuieli totale TIC per student	Predare	Instituție	Instituție	Mediu
Nota medie la bacalaureat, la admitere	Predare	Domeniu & superior	Instituție	Mediu
Punctaje alternative pentru rezultatele cercetării	Cercetare	Domeniu & superior	Agenție Centrală	Scăzut
Punctaje alternative pentru impactul cercetării	Cercetare	Domeniu & superior	Agenție Centrală	Scăzut
Punctaje hibride	Cercetare	Domeniu & superior	Agenție Centrală	Scăzut
Premii pentru personal	Cercetare	Instituție	Agenție Centrală	Scăzut
Venituri din comercializare	Cercetare	Instituție	Instituție	Mediu
Indicele calității resurselor umane	Cercetare	Instituție	Instituție	Mediu
Colaborare internațională pentru cercetare	Internaționalizare	Domeniu & superior	Agenție Centrală	Scăzut
Impactul absolvenților asupra economiei locale	Social/ Regional	Instituție	Agenție Centrală	Mare
Impactul instituției asupra economiei locale	Social/Regional	Instituție	Agenție Centrală	Mare
Implicarea sectorului economic	Social/Regional	Instituție	Instituție	Mediu

Datele din Lista indicatorilor suplimentari ar trebui puse la dispoziția publicului în cel mai simplu mod: pe un website, cu fișiere excel sau .csv ce conțin date care permit descărcarea ușoară. Rolul guvernului, în această situație, este doar de a le pune la dispoziția publicului, împreună cu o descriere clară a indicatorilor și modalitatea în care au fost colectate datele. Alți actori, mai apropiați de piața informațiilor, știu mai bine cum să publice datele în modalități pe care utilizatorii le vor agreea; încercarea de a concura cu acești actori ar duce guvernul și agențiile guvernamentale dincolo de limitele competențelor lor firești și este probabil de preferat să nu se facă această încercare. Simpla asigurare a furnizării datelor care nu ar putea fi altfel obținute către public reprezintă un rol major pozitiv al guvernului.

Implementarea metodologiei

Raționament

76. Metodologia reprezintă un instrument indispensabil care ajută la punerea în aplicare a unei serii de activități, într-un cadru stabilit pentru atingerea obiectivelor estimate. Metodologia cuprinde mijloacele de colectare și de raportare a datelor, modalitatea de implementare a informațiilor și, este, de asemenea, o metodă de transformare a datelor și informațiilor în dovezi și fundament pentru decizii adecvate. Metodologia se bazează pe dovezi, astfel încât guvernul și universitățile să răspundă eficient la provocări și oportunități pe toată durata implementării. Este menită a diagnostica și înțelege problemele, în termeni specifici, permițând astfel guvernului să conceapă răspunsurile adecvate. Pentru a înțelege rolul Metodologiei, este necesară analiza contextului actual de funcționare.

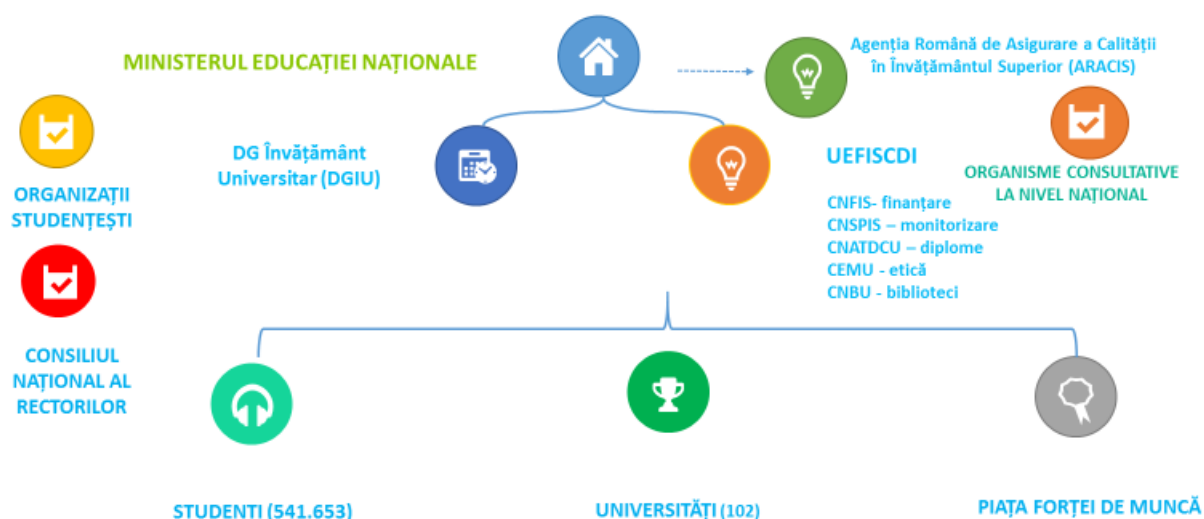
77. Principiile pe care a fost elaborată această metodologie se concentrează pe transformarea datelor neprelucrate în fundamente în procesul de luare a unor decizii bazate pe dovezi, la toate nivelurile, de la cel al politicilor până la cel individual. În procesul de punere în aplicare a acestei metodologii sunt subliniate următoarele principii esențiale pentru atingerea obiectivului dorit:

- **Transparența datelor și utilizarea acestora**, completată de o analiză critică asupra activităților. Furnizarea în timp util de informații, analize și recomandări relevante pentru adoptarea deciziilor la nivelurile managementului universitar, strategic și de politici.
- **Complementaritate și suplimentaritate** sunt necesare la două niveluri: (i) înțelegerea faptului că clasificarea și ierarhizarea sunt două activități diferite, dar complementare; și (ii) recunoașterea existenței unei metode de extindere și revizuire a metodologiei și a procesului în viitor, prin adăugarea indicatorilor din componenta *Profil* sau *Lista indicatorilor suplimentari*.
- **Colaborarea instituțională** este un parteneriat necesar între MEN, ARACIS, CNATDCU, alte agenții și universități implicate pentru a identifica obiectivele comune și a găsi modalități de evitare a duplicărilor sau erorilor.
- **Coerența și integrarea** sunt esențiale. Cele mai importante elemente ale sistemului sunt studenții, profesorii, angajatorii și, în cele din urmă, guvernul. Informațiile furnizate de universitățile publice și private pot avea surse diferite, la fel ca în cazul datelor financiare sau cele referitoare la studenți.
- **Responsabilitatea și răspunderea** trebuie asumate la toate nivelurile. Un principiu important în elaborarea și implementarea metodologiei este acela că guvernul își va asuma responsabilitatea de a implementa metodologia într-un mod corect și transparent, iar universitățile vor rămâne în continuare responsabile pentru rezultatele lor instituționale, dată fiind autonomia acestora.
- **Transparența și corectitudinea** reprezintă un rezultat esențial al implementării eficiente a recomandărilor din strategie pentru a asigura vizibilitatea acțiunilor, riscurilor, rezultatelor și livrabilelor. Pentru informarea tuturor factorilor interesați și a părților interesate în mod clar și realist, pot fi utilizate rapoarte adecvate bazate pe dovezi .

78. În contextul schimbărilor frecvente la nivelurile decizionale de vârf din guvern, o metodologie transparentă și informativă reprezintă baza continuității. Mai multe agenții sunt în prezent implicate în colectarea și utilizarea datelor pentru sectorul învățământului superior, printre care și CNATDCU și UEFISCDI. MEN are responsabilitatea de a gestiona procesul de colectare,

validare, prelucrare, stocare și diseminare a datelor privind învățământul superior. Ministerul are deja sisteme foarte bine dezvoltate cum ar fi Platforma Națională de Colectare a Datelor Statistice pentru Învățământul Superior (ANS) și Registrul Matricol Unic al Universităților din România (RMUR), în care toate datele sunt integrate și care pot face obiectul unor dezagregări, corelări diverse și analize complexe comparative.

Caseta 5: Principalele instituții implicate în procesele de clasificare și ierarhizare

- **Ministerul Educației Naționale (MEN).** Ministerul este responsabil de elaborarea și implementarea periodică a metodologiei de evaluare pentru clasificarea universităților și ierarhizarea programelor de studii. Ilustrația de mai sus marchează cei mai relevanți factori interesați din domeniul învățământului superior în procesul de clasificare și ierarhizare.
- **Direcția Generală Învățământ Universitar (DGIU).** DGIU este principalul actor responsabil de sistemul de învățământ terțiar, gestionând serii complexe de date statistice pentru elaborarea propunerilor bugetare, elaborarea politicilor strategice (Strategia Europa 2020), Planurile Naționale de Reformă (PNR) și Planurile Naționale de Dezvoltare (PND) cu privire la învățământul terțiar. DGIU supraveghează punerea în aplicare de către IIS a politicii naționale privind învățământul terțiar, participă la redactarea și revizuirea metodologiei și susține MEN în procesul decizional la nivel de politici și elaborează periodic deciziile guvernamentale / ministeriale.
- **Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).** ARACIS este o instituție publică autonomă de interes național, cu statut juridic și autonomie financiară. Agenția urmărește să asigure standardele de calitate pentru programele de studii și calificările din învățământul superior și să sprijine îmbunătățirea continuă a managementului calității în IIS din România. ARACIS asigură evaluarea externă a calității IIS din România, din care fac parte 48 IIS publice, 7 instituții militare, 37 IIS private acreditate și 10 IIS private cu autorizație temporară. Conform art. 193 alin. 5 din Legea educației nr. 1/2011, ARACIS va realiza evaluarea împreună cu experți internaționali și locali selectați, reprezentanți ai studenților și membri ai CNATDCU.
- **Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU).** CNATDCU este un organism consultativ care validează titlurile, diplomele și certificatele, inclusiv diplomele de doctorat și gradele de cercetare profesională. Consiliul propune standarde

minime pentru posturile didactice universitare și pentru coordonatorii de doctorat. Membrii CNATDCU vor oferi asistență pentru clasificarea și validarea datelor. În același timp, CNATDCU va colabora cu ARACIS în evaluarea procesului clasificare și ierarhizare.

- **Reprezentanții studenților.** Studenții vor face parte din echipa de bază de implementare a clasificării și ierarhizării, pentru o mai bună angajare a acestora, creșterea transparenței, accesului la informații și pentru a asigura corectitudinea procesului, precum și perspectiva studenților.
- **Agenția Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI).** UEFISCDI este o instituție publică, cu personalitate juridică, subordonată Ministerului Educației Naționale (MEN) și având responsabilități în domeniile învățământului superior, cercetării științifice, dezvoltării și inovării. UEFISCDI acționează ca agenție executivă pentru următoarele organisme consultative: Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS), Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS), Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), Consiliul de Etică și Management Universitar (CEMU), și Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU). Agenția este principalul furnizor de date, având un rol de interconectare a diverselor baze de date pentru evidența studenților, profesorilor, cercetării și infrastructurii.
- **Consiliul Național al Rectorilor (CNR).** CNR este un organism consultativ, ce reprezintă universitățile acreditate din România și promovează interesele universităților față de autoritățile statului. În decursul elaborării și implementării, CNR va asigura susținerea în procesul de consultări, pentru a asigura un proces transparent și corect, precum și o mai bună înțelegere și implicare a mediului academic.
- **Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS).** CNFIS este un organism consultativ național care elaborează metodologia și principiile finanțării IIS și stabilește costul mediu pe student în funcție de ciclurile și domeniile de studii.
- **Universități.** În acest proces, managementul superior și cel mijlociu al universității va fi responsabil pentru furnizarea datelor corecte, viabile și la timp. Se va face un sondaj în rândul studenților pentru evaluarea satisfacției acestora.

79. România a alocat 3,1% din PIB pentru educație în bugetul național 2017, cel mai mic nivel de alocare pentru educație din Europa. O alocare de 4% din PIB pentru educație reprezintă nivelul minimum pentru realizarea reformelor și rectificărilor necesare pentru atingerea și menținerea obiectivelor pentru 2020. UNESCO și alte surse internaționale recomandă ca investițiile în educație să reprezinte cel puțin 15-20% din cheltuielile publice și 4-6% din PIB²², pentru susținerea finanțării reformei în educație, pe lângă investițiile din alte surse.

80. Metodologia a fost elaborată în scopul de a fi disponibilă spre a fi utilizată de către toți factorii interesați din învățământul superior din România, pentru a accesa Instrumentul de informare sau pentru a implementa clasificarea, eventual o dată la cinci ani, și ierarhizarea programelor de studii chiar mai des. Însă metodologia poate fi utilizată dincolo de exercițiul birocratic, după cum urmează:

1. *Pentru sprijinirea procesului decizional, transformarea unor volume imense de informații în „informații” relevante, pentru obținerea de dovezi și pentru susținerea analizelor, după caz.*
2. *Pentru construirea unei culturi de deschidere și utilizare a datelor, angajarea în dialog direct cu utilizatorii, ministerele, universitățile, agențiile, studenții, nu doar prin intermediul rapoartelor, ci și prin vizite în teren, audituri aleatorii, comparații internaționale, pentru a furniza factorilor decizionali cele mai relevante informații privind performanțele.*
3. *Pentru atragerea atenției factorilor decizionali dincolo de limitele de reglementare înspre o evaluare și înțelegere situațională obiectivă.*

²² UNESCO [Unpacking Sustainable Development Goal 4 Education 2030- Guide](#)

81. Toate cele de mai sus au loc într-un context incert, aflat în schimbare, pe un drum către rezultate influențate de factori sociali, morali și psihologici ce nu intră sub incidența acestui document sau domeniu. Întinderea și forma schimbării sunt dificil de estimat, subliniind încă o dată importanța punctelor menționate în document.

82. În anul 2017, sistemul era caracterizat printr-un număr mare de universități, cu profesori relativ tineri și o scădere constantă a numărului de studenți. Datele generale provenind din sistemul învățământului superior din România sunt reflectate în tabelul de mai jos. Cât privește domeniile de studii, studenții din universitățile publice preferă ingineria, IT și ingineria civilă, în timp ce la universitățile private sunt preferate administrarea afacerilor și dreptul.

Tabelul 7 - Date referitoare la sistemul învățământului superior din România, an universitar 2016/17

Variabile	Date
Instituții	97 instituții de învățământ superior (IIS) - 560 de facultăți
Studenți	532.000 studenți, 76% înmatriculați la programe de studii de licență, 20% studii de masterat și 4% studii doctorale; 54% dintre studenți sunt fete; 90% dintre studenți sunt înmatriculați la programe învățământ cu frecvență și frecvență redusă; 86% dintre studenți sunt înmatriculați în IIS de stat.
Domenii de studii	24% dintre studenți reprezintă cea mai mare valoare de înscriere într-un domeniu de studii – administrarea afacerilor și drept; Cel mai mare nivel de înscriere în sistemul public este în domeniul ingineriei, IT și construcții –25%, dimpotrivă, în sistemul privat, în domeniul administrării afacerilor și dreptului – 57,1%
Profesori	26.600 profesori în total, 51% sunt femeii; 89% din personalul academic este angajat în universități de stat; 66% dintre profesori au vârste cuprinse între 35 și 64 de ani, 13% au vârsta mai mică de 35 de ani, iar peste 55 de ani sunt 21%.

Sursa: Eurostat, 2018

Procesul de implementare

83. Clasificarea universităților va include 55 de universități de stat și 33 de universități private, acreditate complet în România²³. Conform legislației în vigoare, sistemul de învățământ superior din România este împărțit în: 6 domenii fundamentale, 34 ramuri științifice, 91 de domenii de licență, 78 domenii de masterat / 70 doctorat, 2.584 programe de studii de licență, 3.156 programe de masterat și 401 programe de doctorat²⁴. Date specifice relevante sunt disponibile în tabelul nr.8, care oferă o imagine de ansamblu asupra întregului sistem. Numărul de programe la nivel de universități și alte informații privind sistemul învățământului superior din România sunt prezentate în Anexa 2.

84. Datele vor fi colectate la nivelul domeniului fundamental și al programelor de studii IIS. Datele vor fi comunicate de către universitățile acreditate din sistemul național de învățământ superior către Ministerul Educației Naționale, în conformitate cu art. 116 alin. (1) din Legea educației naționale 1/2011.

Calendarul propus pentru punerea în aplicare a metodologiei

	DENUMIRE	DESCRIERE	TERMEN
ETAPA 1	APROBAREA METODOLOGIEI	MEN va finaliza metodologia în vederea inițierii documentului oficial - fie Ordin Ministerial, fie Hotărâre de Guvern - spre avizare și aprobare. Acest document va preciza toate detaliile cu privire la indicatori, proces, eventuale rezultate, precum și responsabilitățile alocate.	OCTOMBRIE 2018
ETAPA 2	DESEMNAREA ECHIPELOR	După stabilirea și aprobarea cadrului metodologic, va fi desemnată echipa. Va exista o echipă principală alcătuită din membrii departamentelor și agențiilor relevante și o echipă de asistență formată din experți locali și internaționali, echipă care va realiza și supraveghea activitățile. În situația desfășurării de sondaje la nivelul studenților, interogării bazelor de date internaționale, poate fi selectată o terță parte care să asigure eficiență, promptitudine, experiență și neutralitate. Aceste acțiuni necesită o proiectare atentă și, prin urmare, mai mult timp pentru pregătire și organizare.	MIJLOCUL LUNII NOIEMBRIE 2018
ETAPA 3	DEMARAREA PROCESULUI	Procesul va fi demarat și diseminat la nivel național, cu transparență deplină, pentru a fi accesat și înțeles de către toți factorii interesați, în special de către cei din mediul academic.	SFÂRȘITUL LUNII NOIEMBRIE 2018

²³ Există 4 instituții private aflate în proces de închidere și altele 10 care au primit autorizație temporară și nu sunt eligibile pentru a participa la procesul de clasificare.

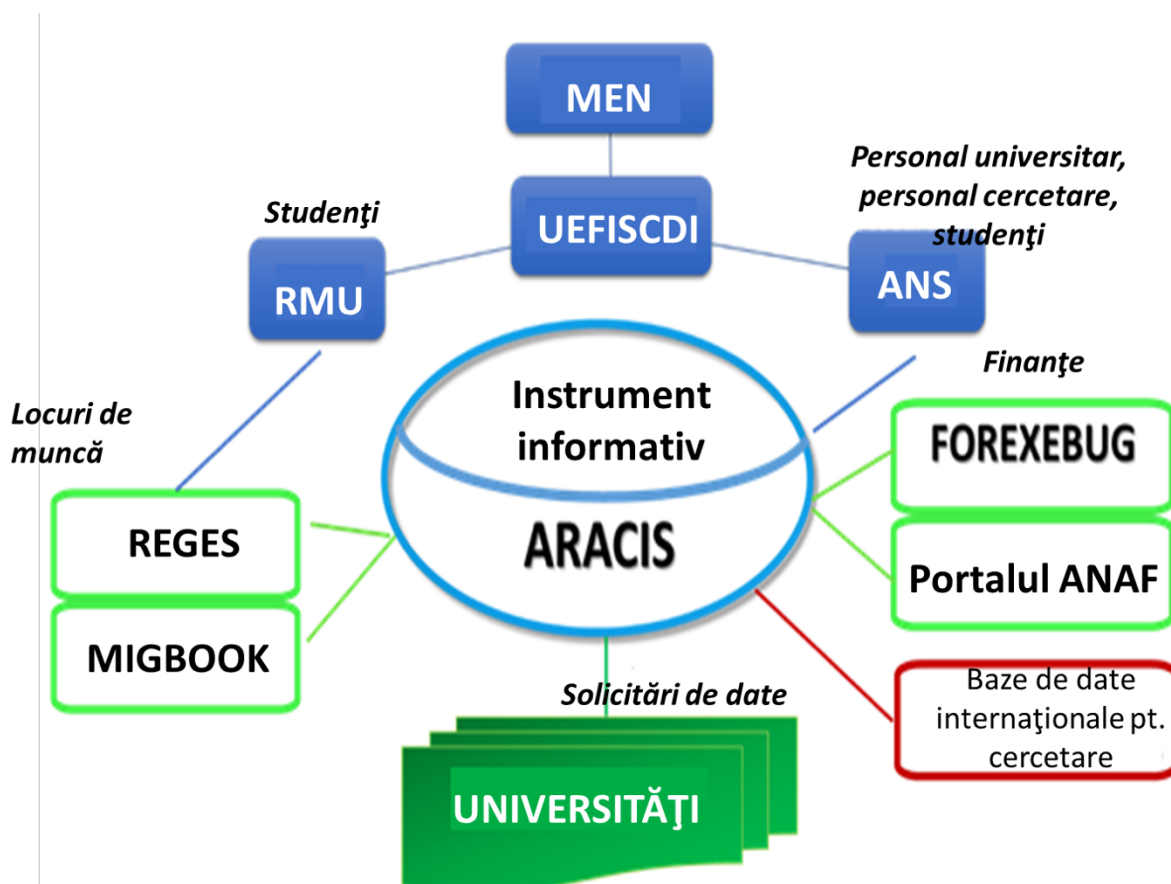
²⁴ Preparate din rapoartele ARACIS publicate pentru anul universitar 2017/18.

	DENUMIRE	DESCRIERE	TERMEN
ETAPA 4	SOLICITAREA DE DATE	<p>Vor fi solicitate date pentru completarea câmpurilor necesare calculării indicatorilor necesari clasificării & profilurilor universităților și ierarhizării programelor de studii. Datele vor fi obținute din trei categorii de surse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baze de date naționale (EDUCAȚIE, ANGAJARE ȘI FINANȚARE) • Baze de date internaționale (SCOPUS, CLARIVATE) • Universități (pe domenii fundamentale) <p>Echipa desemnată va elabora solicitări de date concrete pentru diferitele surse, într-un format care să permită importul-exportul de date, urmărirea studenților și personalului academic.</p> <p>Solicitarea de date va cuprinde următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Variabile, definițiile complete ale acestora; • Datele și scopul acestora: pentru clasificare, profil sau ierarhizarea • Indicatorii - elementele, formula și definiția acestora • Modele și formate online de tabele (xls, cvs etc.) 	DECEMBRIE 2018
ETAPA 5	COLECTAREA ȘI INTERPRETAREA DATELOR	<p>Personalul de suport (statisticieni, sociologi, specialiști în educație) va consolida datele, va verifica coerența și corectitudinea acestora în INSTRUMENTUL DE INFORMARE (CRIS)²⁵ și va analiza în profunzime interpretarea datelor. Toate rapoartele conexe vor fi însoțite de seturi de date și module digitale analitice, precum și de orice instrucțiuni de clarificare ce permit repetarea analizei în anii următori.</p>	IANUARIE-FEBRUARIE 2019
ETAPA 6	VALIDAREA DATELOR	<p>Datele vor fi validate de către experți, iar orice lipsuri, date inexacte, valori excepționale vor fi verificate la fața locului. Vizitele în teren vor fi realizate prin sondaj de către echipe formate din câte 2 sau 3 experți locali, pentru eliminarea datelor lipsă, pentru verificarea datelor și validarea acestora. Procesul de verificare a datelor ar trebui gestionat printr-un proces de audituri punctuale aleatorii.</p>	FEBRUARIE-MARTIE 2019
ETAPA 7	ELABORAREA RAPORTULUI FINAL	<p>Elaborarea raportului ce include rezultatele pentru fiecare categorie (clasificare, profil și ierarhizare), universitate și programe de studii, precum și recomandări pentru justificarea procesului decizional.</p> <p>Raportul își propune să prezinte datele cantitative și calitative colectate, analizate și interpretate în timp, în conformitate cu metodologia și indicatorii menționați mai sus. Raportul va include lecțiile învățate din ambele exerciții, 2011/12 și 2018/19.</p>	APRILIE 2019

²⁵ CRIS - sistemul de informații de clasificare și ierarhizare

	DENUMIRE	DESCRIERE	TERMEN
ETAPA 8	PUBLICAREA REZULTATELOR	Rezultatele vor fi publicate oficial și vor include atât un rezumat al concluziilor, rezultatelor și perspectivei.	APRILIE 2019

Colectarea datelor

Sursele de date

85. Datele vor fi colectate din următoarele surse:

- **UEFISCDI – Registrul Matricol Unic al Universităților din România.** Datele relevante pentru caracteristicile studenților și seturile de date la nivel de universitate și de program de studii vor fi exportate către Instrumentul de informare –modul informatic ce va fi gestionat de către ARACIS.
- **UEFISCDI – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior (ANS).** Datele relevante la nivel de universitate cu privire la studenții și profesorii din programe de doctorat.
- **Inspekția muncii²⁶ – REGES (Registrul General al Salariaților).** Date anonimizate de identificare națională pentru absolvenți ai programelor de licență și de masterat pot fi comunicate de la RMU către această agenție, pentru urmărirea absolvenților și pentru a

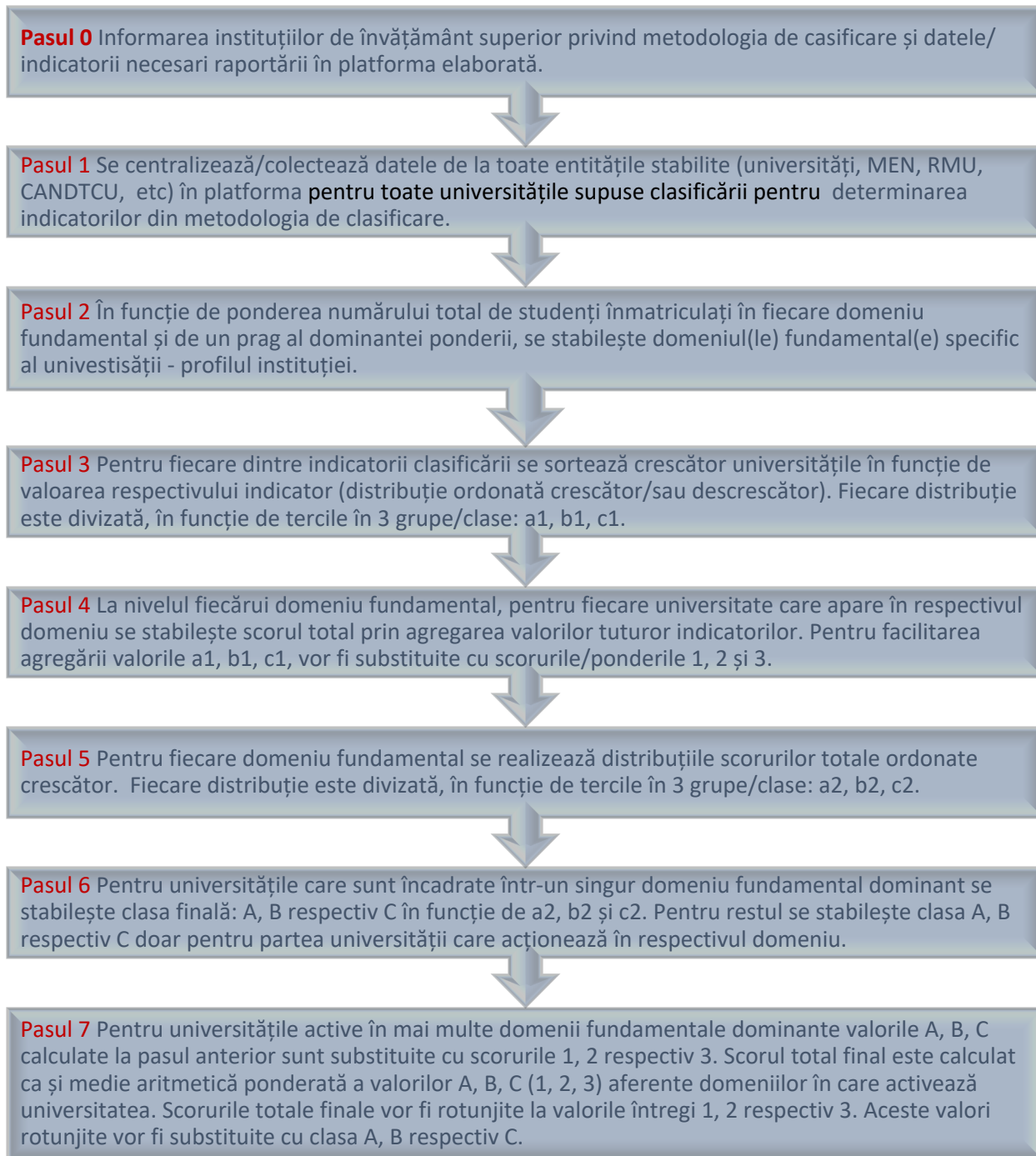
²⁶ Entitate publică centrală aflată în subordinea Ministerului Muncii și Justiției Sociale

permite importul unui set de date în vederea completării indicatorilor referitori la angajabilitate, pentru absolvenții angajați în sectorul privat.

- **Agencia Națională a Funcționarilor Publici (ANFP) – Sistemul de Management Integrat al funcțiilor și funcționarilor publici (MIGBOOK).** Date anonimizate de identificare națională pentru absolvenți ai programelor de licență și de masterat pot fi comunicate de la RMU către această agenție, pentru urmărirea absolvenților și pentru a permite importul unui set de date, în vederea completării indicatorilor referitori la angajabilitate, pentru absolvenții angajați în sectorul public.
- **Ministerul Finanțelor Publice – FOREXEBUG** – Sistemul național de raportare - portalul „Transparență Bugetară”. Datele colectate de această sursă externă sunt publice, gratuite și disponibile începând cu anul calendaristic 2016. Orice universitate de stat are evidențe publice privind bugetul anual, execuția bugetară (detalii privind veniturile și cheltuielile la nivelul articolelor și categoriei bugetare). Aceste declarații financiare publice permit unui terț să obțină, în mod oficial și transparent, date care pot indica valoarea veniturilor din cercetare, veniturilor totale, subvențiilor etc.
- **Ministerul Finanțelor Publice – informații financiare publice cu privire la societăți, inclusiv ONG-uri**²⁷. Informațiile publice au un grad crescut de relevanță pentru veniturile generate în fiecare an de universități private.
- **Universități.** Prin solicitare directă adresată universităților, vor fi completate datele și informațiile pentru fiecare variabilă inclusă în lista variabilelor, direct în Instrumentul de Informare.

86. Etapele sunt prezentate în schema logică privind procesul de clasificare a universităților în baza metodologiei de mai jos:

²⁷ <http://www.mfinante.gov.ro/agentinume.html?pagina=domenii>

87. Datele și informațiile raportate de către universități vor fi validate de o echipă alcătuită din experți locali și internaționali și din personal din cadrul MEN și al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior. Mai mult, alcătuirea echipei va include și reprezentanți din rândul studenților.

88. Fiecare universitate acreditată va completa grila de variabile ținând cont de programele de studii universitare, de domeniile cu acreditare provizorie sau permanentă, precum și de domeniile fundamentale. Informațiile înregistrate în grila de variabile pentru fiecare element reprezintă valorile numerice brute aferente nivelului instituțional, domeniul fundamental și specializarea programului de licență pentru a susține implementarea clasificării universităților și ierarhizarea programelor de studii.

89. Informațiile vor fi solicitate pentru ultimii cinci ani calendaristici, pornind de la anul în care este realizată evaluarea. Astfel, în cazul în care evaluarea este realizată la finalul anului 2018 începutul anului 2019, informațiile vor fi raportate pentru anii 2013, 2014, 2015, 2016 și 2017 (în cazul variabilelor ce necesită ani calendaristici) sau 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18 (în cazul variabilelor ce necesită ani universitari). Sunt exceptate de la această regulă variabilele în care sunt indicate expres alte perioade de timp.

90. Fiecare universitate va primi lista și definiția variabilelor și o solicitare de completare a datelor neprelucrate din propria instituție. Modelul pentru colectarea datelor pentru fiecare universitate va include cel puțin patru elemente: i) eticheta pentru fiecare variabilă solicitată, sub formă de număr unic; ii) denumirea, o scurtă descriere a fiecărei variabile; iii) secțiunea valorică, universitatea va înregistra datele aferente variabilei și iv) definiția variabilei solicitate. Aceste variabile constituie date primare colectate în vederea calculării indicatorilor necesari pentru clasificarea, crearea profilului sau ierarhizare. Sistemul va permite transmiterea de feedback sau va include secțiuni de comentarii, de natură descriptivă.

91. Sondajele anuale în rândul studenților, având ca obiect aspecte ce țin de satisfacția și experiența studenților, **ar trebui desfășurate de către o firmă specializată** în astfel de cercetări, în baza unui contract încheiat cu Ministerul Educației Naționale sau ARACIS, după modelul Anchetei Naționale a Studenților (NSS) din Regatul Unit. În Regatul Unit, NSS este desfășurat anual de către Ipsos Mori (o importantă firmă de cercetare), cu sprijinul tuturor universităților, care transmit invitații prin email propriilor studenți cu linkuri către pagina de internet a Ipsos Mori/sondajului NSS. Universitățile au responsabilitatea de a asigura ratele de participare până la niveluri acceptabile (instituțiile cu rate de răspuns în procent mai mic de 50% sunt excluse din clasament), iar administrarea efectivă are loc la nivel centralizat. Numeroase firme și organizații dețin experiență în desfășurarea acestui serviciu în România, de exemplu, consorțiul U-Multirank, Streetbees (unul dintre partenerii de cercetare pentru sondajele Times pentru învățământ superior la nivelul studenților) sau Ipsos Mori printre mulți alții. Contractarea prin selecție competitivă a unei firme de cercetare cu experiență solidă în realizarea de sondaje la nivelul studenților, în vederea elaborării și realizării unui sondaj la nivelul studenților, Guvernul României ar putea aplica un instrument în acest domeniu în câteva luni și publica rezultatele înainte de sfârșitul anului universitar 2018-2019.

92. Datele administrative sau ale terților vor fi utilizate în două direcții: măsurarea rezultatelor cercetării și angajabilității. În ceea ce privește măsurarea cercetării, recomandăm trecerea de la sistemul actual utilizat pentru Finanțarea Complementară sau alocarea Fondului de Dezvoltare Instituțională, sau raportarea de către instituții în publicații prin intermediul Sistemului BDI (baze de date internaționale) acceptate de CNCS la un sistem care presupune utilizarea bazelor de date științifice recunoscute la nivel internațional, cum ar fi Web of Science de la Clarivate sau Scopus al Elsevier. Prin folosirea acestor baze de date, datele referitoare la indicatorii bibliometrici pot fi generați la nivel central, reducând astfel obligația raportării la nivelul instituțiilor și îmbunătățind foarte mult fiabilitatea datelor. Acest lucru ar putea fi realizat fie de către o agenție din România (de exemplu, CNFIS) prin accesarea unui abonament cu plată la una sau mai multe baze de date; alternativ, pentru obținerea acestor date ar putea fi încheiat un contract cu o agenție internațională specializată de renume, precum Centrul pentru Știință și Studii Tehnologice din cadrul Universității din Leiden (care publică Clasamentele anuale Leiden) sau Science-Metrix din Montreal (care analizează date bibliometrice pentru rapoartele cincinale ale UNESCO privind știința la nivel global). În ceea ce privește angajabilitatea, o sursă excelentă de date o constituie baza de date REGES a Ministerului Muncii și Justiției Sociale, care conține date referitoare la toate contractele de muncă existente în țară. Prin conectarea dosarelor individuale ale absolvenților din Registrul Matricol Unic al Universităților din România (RMUR) la REGES (și secțiunea sa de servicii publice administrate de

ANFP) cu ajutorul unui proces de stabilire a corespondenței cu ajutorul numelui, datei nașterii și CNP-ului, este posibil, din punct de vedere tehnic, să se obțină date administrative aproape în timp real referitoare la ocupațiile absolvenților, condițiile angajării și veniturile din activitate, aproximativ la fel cu metoda folosită în Bulgaria pentru Ierarhiile Universităților și în Statele Unite pentru Topul Universităților.

93. Cât privește datele instituționale, instituțiile transmit deja date referitoare la un mare număr de indicatori către mai multe platforme de date guvernamentale. Date referitoare la anumiți indicatori ce țin de predare și cercetare, internaționalizare și misiune socială sunt colectate de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS); alte informații statistice sunt colectate de UEFISCDI prin Platforma națională de colectare a datelor statice pentru învățământul superior (ANS). Date de natură financiară sunt transmise prin portalul sistemului național de raportare pentru „transparență bugetară”, și desigur, datele studenților sunt transmise atât la Institutul Național de Statistică, dar și la Registrul Matricol Unic al Universităților din România. Nu recomandăm efectuarea de modificări în aceste structuri de raportare. Cel mult, recomandarea noastră este ca una sau două dintre aceste structuri (cel mai probabil ANS) să fie extinsă pentru a putea integra anumiți indicatori noi incluși în acest raport. Orice nouă bază de date concepută în scopul acestui proiect va prelua pur și simplu date din alte baze de date existente (sau dintr-o sursă contractată extern, cum ar fi sondaje și date bibliometrice).

94. Datele din aceste surse diferite vor fi colectate la diferite niveluri de agregare, în funcție de natura indicatorului. Toți indicatorii introduși în ierarhii – indiferent dacă se referă la predare, cercetare, internaționalizare sau statistici vitale, trebuie colectați la nivelul „specializării de studii” sau al „domeniului”. Indicatorii financiari – care includ date în legătură cu veniturile obținute din cercetare – trebuie colectați la nivelul „domeniului fundamental”. Majoritatea celorlalți indicatori pot fi pur și simplu raportați la nivel instituțional. Eventuala excepție pot fi sondajele în rândul studenților, care ar putea fi raportate la nivelul domeniului fundamental în cazul în care există suficiente fonduri pentru ca eșantionul pe care se realizează sondajul să fie suficient de mare pentru ca raportarea la nivelul respectivă să fie fezabilă.

95. Un aspect final constă din preocuparea pentru verificarea datelor. În măsura în care indicatorii utilizați sunt deja colectați – de CNFIS, UEFISCDI, INS sau de orice alt grup – nu există nicio necesitate de a adăuga noi proceduri de verificare. În măsura în care sunt elaborați noi indicatori folosind metode ce nu necesită aport instituțional (de exemplu, sondaje sau conexiuni cu date referitoare la angajare sau indicatori bibliometrici), nu este necesară nicio verificare externă, deși se impun procese de asigurarea calității. Dacă este necesară o nouă verificare a datelor, aceasta va avea în vedere orice indicatori nou elaborați ce necesită instituții pentru colectarea și raportarea datelor. Procesul de verificare a datelor ar trebui gestionat printr-un proces de audituri periodice, punctuale aleatorii. Folosirea unor proceduri de audit pentru fiecare indicator la nivelul fiecărei instituții în fiecare an este pur și simplu prea costisitoare; în schimb, un proces prin care sunt auditați probabil o treime dintre toți indicatorii raportați la nivel instituțional în probabil una din cinci instituții (selectate aleatoriu), în fiecare an va constitui un factor suficient pentru a descuraja datele false, menținând în același timp costurile de verificare în limite acceptabile.

96. Prima etapă în elaborarea unui sistem durabil de asigurare a datelor pentru clasificare/ierarhizare ar trebui să fie clarificarea aspectelor legate de managementul și administrarea sistemului. Responsabilitatea pentru sistemul de clasificare și ierarhizare ar trebui alocată permanent unui singur organism. Nu este necesară înființarea unei noi agenții în acest scop: oricare dintre ARACIS, CNFIS și UEFISCDI ar fi candidați rezonabili pentru preluarea acestei activități.

Un consiliu de supraveghere permanent ar trebui de asemenea desemnat, cu reprezentare cuprinzătoare din sectorul învățământului superior, pentru a monitoriza punerea în practică a sistemului și pentru a transmite feedback în vederea creșterii calității procesului de clasificare/ierarhizare. Domenii concrete în care consiliul ar putea asigura consultanță se referă la perfecționarea ierarhiilor pe domenii de studii, prin diversificarea ponderilor și surselor de date pentru indicatorii bazați pe anumite caracteristici ale fiecărui domeniu științific. De exemplu, la un anumit moment, domeniile științelor medicale ar putea dori să includă măsurarea practicii clinice în indicatorii aplicați în acel domeniu; acest comitet ar reprezenta modalitatea adecvată de a încerca să integreze acest tip de inițiativă.

97. Este imperativ necesar să se asigure colaborarea cu Ministerul Muncii și ANFP pentru accesarea bazelor de date de contracte de muncă, astfel încât să poată fi obținute date pentru indicatorii de angajabilitate. Aceasta este probabil cea mai stringentă necesitate cu care se confruntă o autoritate nouă de clasificare/ierarhizare. Cu condiția să fie luate măsurile de precauție adecvate pentru respectarea confidențialității, aparent nu există niciun obstacol legal pentru realizarea unei conexiuni între dosarele din Registrul Matricol Unic al Universităților din România și cele din bazele de date REGES/ANFP. Cu siguranță vor exista cheltuieli asociate cu proiectul respectiv, pentru care cele două ministere vor căuta soluțiile adecvate de compensare de către autoritatea de clasificare/ierarhizare și trebuie încheiate rapid acorduri de compensare. Având în vedere că proiectul necesită ca datele să poată fi utilizate de mai multe ministere, ar fi mai ușor dacă solicitarea inițială de conectare a datelor să provină de la Ministerul Educației Naționale. Deși cea care se va ocupa, în cele din urmă, de transferul datelor și de menținerea legăturii cu cele două ministere pentru obținerea acestor date va fi autoritatea de clasificare/ierarhizare, faptul că este necesară coordonare inter-ministerială înseamnă că va fi nevoie de o inițiativă vocală, publică la nivel ministerial pentru a asigura că proiectul beneficiază de atenția corespunzătoare în celelalte ministere.

98. Vor trebui semnate contracte cu furnizori externi pentru furnizarea de date bibliometrice și pentru realizarea anchetelor naționale în rândul studenților. Deși majoritatea indicatorilor recomandați prin acest raport sunt elaborați chiar de către instituții, mai multe secțiuni cheie necesită identificarea unor noi surse de date. Cele mai importante dintre acestea sunt cele pentru datele bibliometrice și cele pentru un sondaj național în rândul studenților. În ambele situații, există furnizori experimentați, de calitate, pentru date, din rândul cărora să fie selectate serviciile. Câteva exemple în acest sens au fost incluse în raportul de față. Pentru date bibliometrice, organizația olandeză CWTS (cu sediul la Universitatea din Leiden) și Organizația Science Metrix din Canada oferă servicii exact în tipul de analiză bibliometrică necesară pentru elaborarea indicatorilor recomandați pentru datele de intrare și de ieșire de cercetare, precum principalii producători ai bazelor de date științifice majore (și anume, Clarivate și Elsevier). Costurile anuale curente (presupunând că acest calcul anual se dorește a fi realizat anual) pentru obținerea datelor de contorizare, conform descrierii de mai sus, se vor încadra aproximativ în quantumul de 50.000 EUR, deși în primul an se previzionează costuri mai mari, pentru stabilirea parametrilor de căutare în baza de date compatibili cu definițiile „domeniului de studii” aplicabile în România. Cât privește sondajele în rândul studenților, și companii cu experiență în realizarea de sondaje în rândul studenților la nivel național, cum ar fi CHE din Germania sau Ipsos-Mori, ar trebui invitate să participe la o licitație. Presupunând că instituțiile sunt responsabile de invitarea/recrutarea studenților, costul unui sondaj național în rândul studenților ar fi similar cu cel pentru o lucrare bibliometrică – câteva zeci de mii de euro. Pentru accelerarea implementării ar putea fi organizată o licitație restrânsă, care să includă doar câțiva furnizori cu

experiență prealabilă semnificativă în furnizarea de date relevante, atât pentru contracte bibliometrice, cât și pentru sondaje. În câțiva ani, după ce agenția responsabilă a acumulat cunoștințele și experiența necesare pentru utilizarea datelor bibliometrice și din sondaje, ar putea fi luate în considerare alte soluții, cu un număr mai mare de furnizori sau chiar prin furnizarea directă a serviciilor de date. Însă, în fază inițială, prezența unor furnizori cu credibilitate și experiență internațională semnificative va constitui elementul cheie în asigurarea calității datelor și acceptării publice a acestora.

99. Vor trebui adoptate proceduri pentru stimularea raportării mai extinse a datelor existente.

Dintre indicatorii care necesită raportare instituțională, majoritatea au fost deja raportați prin ANS sau Registrul Matricol Unic al Universităților din România sau baza de date pentru transparență bugetară într-un mod sau altul și nu necesită nicio procedură nouă de colectare a datelor. Ar putea fi nevoie de o respectare strictă a procedurilor respective. În instituțiile publice, aceasta s-ar putea traduce prin raportare promptă și completă; în instituțiile private, redactarea unor noi regulamente care obligă instituțiile private să raporteze aspecte pentru care în prezent nu au o obligație de raportare. În măsura în care este necesar un nou regulament, autoritatea de clasificare/ierarhizare va trebui să colaboreze îndeaproape cu Ministerul pentru a asigura că acestea sunt adoptate rapid.

100. Trebuie adoptate proceduri de raportare a noilor date și respectiv comunicate către instituții. Prezentul raport a menținut la un nivel minimum numărul de indicatori ce necesită colectarea de date noi de către instituții. Aceștia sunt:

- a. *Mobilitatea personalului didactic* (clasificare). În prezent, instituțiile știu care dintre profesorii lor sunt cetățeni străini și care dintre facultățile lor participă la scheme de mobilitate, însă nu le raportează la nivel central. Prin urmare, acest indicator presupune o nouă obligație de raportare, dar nu și o nouă obligație de colectare de date.
- b. *Veniturile din cercetare* (clasificare). Baza de date pentru acest indicator – totalul veniturilor obținute din cercetare și veniturile totale – sunt deja disponibile pentru instituțiile de stat, iar pentru majoritatea instituțiilor nu sunt necesare informații suplimentare. Pentru universități comprehensive, nu este necesară raportarea unor date noi, însă instituțiile au obligația de a atesta a) procentul din veniturile obținute din cercetare alocat fiecărui domeniu fundamental și b) procentul din veniturile totale primite de la stat, din taxele achitate de studenți și din cercetare alocat fiecărui domeniu fundamental (iar suma procentelor trebuie să fie egală cu 100%). Ca și în cazul mobilității cadrelor didactice, este necesară o nouă formă de raportare, dar nu și o nouă colectare de date, deoarece acestea reprezintă informații de care instituțiile dispun în mod firesc, prin procesul de management.
- c. *Burse* (profil). În prezent, instituțiile nu raportează numărul de beneficiari de burse, deși, din moment ce ele transferă acestora fondurile, au aceste date, cu siguranță.
- d. *Nota medie la bacalaureat pentru admitere* (ierarhizare). Aceste informații sunt necesare sub formă de factor de normalizare pentru doi indicatori separați în ierarhii: ratele de absolvire și ratele de absolvire pentru studenți provenind din categoriile defavorizate (și anume, studenți de etnie romă, studenți cu dizabilități, studenți din mediul rural și studenți provenind din familii cu nivel socio-economic precar). Și în acest caz, nu este necesară o nouă colectare de date deoarece acestea sunt informații de care instituțiile deja dispun, doar cerința de raportare este nouă.

Vor trebui elaborate anumite standarde referitoare la datele de raportare pentru aceste elemente, pentru a asigura coerența raportării de la o instituție la alta. Aceasta ar trebui să reprezinte o prioritate pentru o nouă autoritate de clasificare/ierarhizare.

101. Pot exista o serie de aspecte de tranziție cu privire la anumiți indicatori, care ar putea necesita o raportare extra instituțională. De exemplu, teoretic, ar trebui să fie posibilă calcularea ratelor de finalizare de diferite tipuri, pe baza raportărilor realizate la Registrul Matricol Unic al Universităților din România. Cu toate acestea, în etapele incipiente ale acestei operațiuni de colectare a datelor, este posibil ca instituțiile să nu fi raportat în sistem date complete referitoare la studenți, pentru numărul impus de ani, care să permită calcularea adecvată a ratelor de finalizare. Pentru acest număr limitat de indicatori, anumite instituții ar putea fi obligate să raporteze ele însele datele un an sau doi înainte ca bazele de date naționale să aibă această capacitate în mod independent.

102. Procedurile de verificare a datelor ar trebui desfășurate în paralel cu orice măsură existentă în prezent pentru datele ANS. Mulți dintre indicatorii propuși utilizează elemente deja raportate către stat, pentru a stabili finanțările de bază sau suplimentare. Nu este necesară înființarea unor sisteme suplimentare de verificare pentru aceste elemente de date; orice măsură utilizată în prezent drept protecție pentru integritatea datelor în chestiuni de finanțare ar trebui considerată suficientă pentru integritatea datelor în legătură cu clasificarea și ierarhizarea (nu emitem aici nicio judecată de valoare cu privire la caracterul adecvat al eforturilor prezente în acest domeniu; ci doar că nu are sens ca două organisme separate să impună două procese de verificare diferite pentru aceleași date). În măsura foarte limitată în care este necesară o nouă verificare a datelor, ar trebui integrat un proces de verificare (și anume, frecvența vizitelor instituționale, procese-verbale de audit etc.) pe cât posibil în procesele existente, aplicate pentru verificarea datelor transmise în scopuri bugetare.

103. Pentru o mai mare încredere a publicului în proiectul de clasificare/ierarhizare, ar putea fi oportună contractarea unui expert sau a unor experți externi pentru raportarea și asigurare supravegherii procesului. Experiența exercițiului 2011 /2012 a făcut ca numeroși factori interesați să fie foarte sceptici în ceea ce privește procesul de clasificare/ierarhizare și cu privire la probabilitatea ca acesta să se desfășoare în mod corect și imparțial. O opțiune pentru contracararea acestui efect nedorit – prevăzut inițial în legislația din 2011 – ar fi ca exercițiul de ierarhizare/clasificare să fie realizat de experți străini. Această opțiune pare și extremă, și inutilă, deoarece România poate cu siguranță oferi destule persoane care dispun de cunoștințele și experiența tehnică necesare pentru realizarea procesului. Cu toate acestea, din rațiuni ce țin de încrederea publică, ar putea fi recomandată alocarea către specialiști externi a rolului de a exercita o anumită verificare în sensul asigurării că datele sunt colectate și prelucrate corect. Există un număr de grupuri care ar putea furniza aceste servicii: International Rankings Expert Group, de exemplu, oferă un serviciu de „audit al ierarhiilor” similar în conceptualizare, deși nu și ca domeniu de aplicabilitate, cu ceea ce căutăm. Alternativ, persoane sau organizații cu experiență în ierarhizări (de exemplu, CHE din Germania, Fundația *Perspektywy* din Polonia) ar fi potrivite pentru furnizarea acestui serviciu. Ar putea fi organizată o selecție competitivă pentru contractarea unui auditor internațional, dacă agenția de clasificare/ierarhizare poate contracta o asemenea organizație după ce au început să fie obținute date; alternativ, ar putea fi utilă contractarea unui partener internațional la demararea proiectului, care să asigure consultanță în organizarea de licitații pentru date bibliometrice și sondaje (și în special, cu privire la ceea ce constituie costuri rezonabile pentru serviciile furnizate).

104. Primul nivel al datelor include informații existente în RMU, ANS, FOREXEBUG, REGES etc și asigură o mare parte dintre datele de bază: date la nivel individual, statistici oficiale. Sunt utilizate calcule simple pentru agregarea datelor provenind din aceste surse, în vederea îndeplinirii cerințelor aferente indicatorilor. Acesta va specifica ratele de înscriere, numărul de utilizatori etc. permițând specialiștilor să treacă de simple întrebări în scopuri de agregare; utilizatorii pot transmite întrebări mai complexe dacă este necesară o analiză detaliată. Acestea sunt întrebări personalizate transmise administratorilor datelor și vor trebui elaborate și aplicate manual. Nivelul de complexitate al întrebărilor nu este restricționat și acestea pot fi utilizate pentru evaluări complexe, ce ajută la înțelegerea factorilor ce determină rezultatele (sau absența acestora). Este important să se accepte faptul că sursele de Date Sistemice, în special RMU sau ANS, este posibil să nu conțină anumite informații specifice solicitate prin metodologie și să fie necesare solicitări de date concrete, colectate de la universități.

Feedback de la factorii interesați

105. Pe parcursul acestui proiect, echipa Băncii Mondiale a participat la foarte multe întâlniri și discuții, cu diferite categorii de factori interesați, pe tema clasificărilor și ierarhizărilor, pentru a obține informații cu privire la scopul, utilizarea și metodologia. Începând din noiembrie 2017, rectorii, studenții și asociațiile studenților, cadrele didactice, reprezentanți ai universităților, companii, Ministerul Educației Naționale și ARACIS au fost consultați în mod constant în sensul exprimării opiniilor și așteptărilor acestora și pentru a contribui cu idei și opinii la noua metodologie de clasificarea a universităților și ierarhizarea programelor de studii. În același sens, în iunie 2018 (11-25 iunie 2018), au fost organizate consultări publice la București, Timișoara, Iași, Cluj și Brașov, iar la începutul lunii iulie 2018, a fost efectuat un sondaj online pentru consultări cu privire la a doua variantă a metodologiei. Peste 260 de persoane au participat la evenimentele de consultări publice și discuții ale grupurilor de lucru, iar 413 persoane au răspuns la chestionarul online.

106. În timpul procesului de consultare publică, feedbackul primit de la factorii interesați - cu privire la clasificare - s-a concentrat pe preocupări ce țin de exercițiul anterior de clasificare a universităților, din 2011/2012. Potrivit multora dintre participanți, metodologia completă utilizată pentru exercițiul de clasificare realizat în 2011/2012 nu a fost niciodată comunicată în întregime public sau comunității academice. Acest fapt a generat o anumită doză de scepticism cu privire la întreaga noțiune de exercițiu de clasificare, dar și confuzie cu privire la relația dintre ierarhizare și clasificare. În ciuda explicațiilor detaliate de la începutul sesiunilor de consultări, în sensul că procesul de față are în vedere două procese conexe, însă paralele (și anume, clasificarea și ierarhizarea), numeroși participanți au presupus că acestea vor fi în continuare corelate, în același mod ca în exercițiul anterior. Drept consecință, numeroase discuții referitoare la clasificare au deviat și au devenit discuții despre ierarhizare. Confuzia a fost adâncită de faptul că, în baza Legii educației naționale, exercițiul actual utilizează aceleași etichete de clasificare: A, B, și C ca și exercițiul precedent. *Cu toate acestea, peste 90% dintre răspunsurile la sondajul online au reflectat înțelegerea corectă a termenilor de „clasificare” și „ierarhizare” în contextul sectorului învățământului superior din România. Două răspunsuri își împart acest procent aproape în mod egal: „Clasificarea grupează universități similare, fără a stabili o ordine ierarhică, în timp ce ierarhizarea creează o ordine ierarhică între universități similare”, și „Clasificarea grupează universități similare, iar în cadrul acestor grupe ierarhizarea creează o ordine ierarhică a programelor de studii oferite de aceste universități”.*

107. Cu toate că exercițiul clasificării a fost prezentat ca nefiind de natură ierarhică, a fost evident că majoritatea participanților au privit categoriile ca fiind ierarhice, în care „universitățile ce cercetare avansată și educație” (categoria C) sunt în vârful ierarhiei, iar „universitățile concentrate în special pe educație” (categoria A) la baza acesteia. *Această percepție s-a reflectat, de asemenea, în răspunsurile la chestionarul online: peste 80% dintre respondenți și-au clasificat universitățile ca făcând parte din categoria B sau C, și doar 15% în categoria A.*

108. În timpul tuturor celor cinci evenimente, participanții au afirmat că în opinia lor metodologia propusă va fi pusă în aplicare pentru stabilirea alocărilor bugetare viitoare pentru universități. Participanții au mers chiar mai departe și au afirmat că universitățile cu performanțe slabe vor primi probabil finanțare mai mică de la buget, perpetuând astfel ciclul performanțelor slabe, dacă administrarea universităților nu se adaptează la alocările reduse de fonduri. *Cât privește impactul asupra universității, 80% dintre răspunsuri au considerat că rezultatul clasificării ar influența finanțarea, iar 84% dintre răspunsuri au considerat că rezultatul ierarhizării programelor de studii ar afecta alocările de fonduri.*

109. În principal prin prisma percepțiilor legate de finanțare și prestigiu, participanții au fost foarte preocupați de calitatea datelor contextuale ce țin de clasificare și ierarhizare. Participanții consideră că realizarea unei astfel de categorisiri ar influența negativ universitățile mai mici și/sau universitățile cu un număr redus de personal. Lărgind sfera, participanții au convenit că ar fi inechitabilă împărțirea în categorii a universităților cu dimensiuni, resurse alocate, profiluri socio-economice și priorități disproporționate—și anume, dacă o universitate se concentrează pe priorități regionale sau naționale, dintre exemplele date—fără a asigura niciun context utilizatorilor sistemului de clasificare, cum ar fi studenții și părinții, dintr-o serie de posibile profiluri de utilizatori. În general, acest lucru poate fi considerat a constitui un semn că factorii interesați doresc să se asigure că indicatorii utilizați pentru măsurarea calității sunt complet independenți de dimensiune. *La întrebarea privind modul în care gruparea universităților în categoriile A, B, și C în funcție de domeniile fundamentale (matematică, științe umaniste, inginerie, științe sociale etc.) ar putea susține universitățile, 62% dintre răspunsuri au indicat „îmbunătățirea criteriilor pentru finanțarea universităților”. Al doilea și al treilea loc pe listă sunt ocupate de „informarea obiectivă și transparentă a studenților privind opțiunile de studii”, și „descoperirea avantajelor competiționale și a punctelor forte”, care au obținut procente foarte apropiate, însă și în acest caz, finanțarea a ocupat primul loc în reprezentarea factorilor interesați.*

110. altă constatare importantă în timpul procesului de consultări publice a fost aceea că universitățile de arte nu trebuie incluse în mod automat în categoria B, așa cum a propus a doua variantă din metodologia de clasificare. Această interpretare greșită a Legii educației a fost dezbătută în timpul evenimentelor de consultări și majoritatea participanților au căzut de acord că universitățile de artă desfășoară activități de cercetare care ar trebui luate în considerare în cadrul exercițiilor de clasificare și ierarhizare. *Analog, aproape 70% dintre respondenți au considerat că universitățile de artă nu trebuie încadrate automat în clasa B.*

111. Cât privește utilizarea indicatorilor specifici, cel mai mare număr de comentarii se axează pe dimensiunile de cercetare, predare și învățare. Au fost numeroase voci care au exprimat o preocupare în sensul că indicatorii legați de calitate ar trebui, de asemenea, avuți în vedere pentru măsurarea cercetării, și nu doar cei legați de cantitate. De exemplu, a existat teama că fără acest tip de măsură pentru analiza calității, am recompensa un mare număr de articole de calitate slabă publicate în jurnale de calitate slabă. *Această percepție a fost de asemenea reflectată în sondajul online: majoritatea răspunsurilor au punctat predarea și învățarea (87,41%), și cercetarea (83,05%) drept criteriile cele mai relevante în clasificarea universităților, în timp ce numai 20% dintre răspunsuri au indicat dimensiunea universității, iar aproximativ 35% profilul studenților.*

112. Includerea indicatorilor de internaționalizare și misiune regională/socială a făcut, de asemenea, subiectul unor largi dezbateri. Au existat câteva intervenții care au punctat că internaționalizarea nu este o măsură a calității, ci o măsură a activității și, prin urmare, era mai potrivită utilizarea acesteia drept indicator pentru clasificare, decât ca indicator pentru ierarhizare. Unii participanți au exprimat opinii similare în legătură cu misiunea regională/socială, dar la fel, unii participanți din instituții mici, regionale au considerat că orice indicatori din aceste domenii trebuie ponderați în plus – cel puțin pentru instituțiile regionale, ca ale lor.

113. Reprezentanți ai sectorul privat au participat la procesul de consultare și au insistat că universitățile ar trebui să se concentreze pe cercetare și pe pregătirea corespunzătoare a absolvenților pentru piața muncii. Aceștia au remarcat legătura dintre calitatea absolvenților, calitatea programelor de studii și clasamentul respectiv al programelor de studii ale unei anumite universități. Acești factori interesați au sugerat ca absolvenții să fie monitorizați în perioada ulterioară

stagiaturii (aproximativ 2-3 ani după absolvire) și în perioada post-certificare (aproximativ șapte ani după absolvire). *Respondenții la sondajul online au fost rugați să prioritizeze 3 indicatori în legătură cu angajabilitatea: peste 77% dintre aceștia au considerat că procentul absolvenților angajați cu normă întreagă, cu contracte de muncă, în funcții care necesită diplomă universitară reprezintă indicatorul cel mai important.*

114. Participanții au exprimat îngrijorări cu privire la eventuala sarcină administrativă suplimentară în vederea implementării metodologiei de clasificare. Aceștia au estimat că volumul de muncă existent pentru această activitate este deja uriaș, iar noii indicatori ar necesita eforturi suplimentare de monitorizare și conformare, la nivelul universităților. Între timp, participanții au promovat ideea limitării numărului de indicatori incluși în metodologia propusă, reducerea sarcinii administrative a membrilor personalului ce se ocupă de colectarea datelor și de procedurile aferente de implementare a metodologiei propuse, din perspectiva universității. Cu alte cuvinte, pentru a primi sprijin din partea instituțiilor, orice sistem nou de indicatori trebuie conceput în așa fel încât să minimizeze sarcina răspunsului instituțional.

115. Un aspect final cu privire la utilizarea indicatorilor de clasificare și ierarhizare îl reprezintă rolul transparenței. Unii participanți au făcut observația că principalul obiectiv al eforturilor de transparență din jurul exercițiului de clasificare și ierarhizare ar trebui să fie oportunitatea universităților de a-și crește performanțele și, de asemenea, confirmarea acestui obiectiv. Cu toate acestea, au existat și participanți mai circumspecți care au sugerat doar realizarea auto-raportării voluntare a rezultatelor instituționale sau, eventual, o distribuție limitată în rândul instituțiilor pentru a putea fi raportate unele la altele. O parte din reticența cu privire la transparență pare să provină din nesiguranța legată de alegerea indicatorilor care ar trebui efectiv utilizați.

116. Aportul studenților a fost mixt, organismele studențești de vârf manifestând un mai mare scepticism cu privire la importanța ierarhizării comparativ cu studenții care au participat la consultările regionale. Cu toate acestea, a existat un anumit grad de interes pentru satisfacția/experiența studenților, în special dacă studenții au putut fi incluși în procesul elaborării instrumentului de sondare. Studenții au fost interesați de publicarea datelor și au admis că, într-adevăr, ar putea fi utilă pentru a sprijini elevii să aleagă instituția unde doresc să studieze. *Cât privește prioritizarea indicatorilor ce măsoară satisfacția studenților, „calitatea cursurilor oferite” a ocupat primul loc în sondajul online, urmată îndeaproape de „inovația în activitatea de predare” și de „pătrunderea pe piața muncii”.*

117. În concluzie, realizarea unei evaluări la nivel de sector poate contribui la creșterea economică și la o mai bună productivitate, oferind absolvenți cu competențe relevante pentru piața muncii și promovarea coeziunii sociale prin:

- Promovarea diversității, accesului și unui grad mai ridicat a nivelului de studii în învățământul terțiar, adăugarea de noi căi de acces de la învățământul profesional la cel terțiar, diversificarea mecanismelor financiare, furnizarea de informații și îndrumare cu privire la oportunitățile și rezultatele educaționale pentru a putea face o alegere informată a studiilor pe care doresc să le urmeze și pentru reducerea abandonului, în special la grupurile din categoriile defavorizate, inclusiv etnia rromă.
- Promovarea programelor academice de înaltă calitate, adaptive, cu accent pe legătura dintre calitate și resursele financiare, precum și îmbunătățiri metodologice pentru evaluarea externă a calității.
- Promovarea unui angajament strategic cu mediul economic, inclusiv feedback-ul din acest domeniu pentru elaborarea de politici informate, utilizarea studiilor de monitorizare, reformularea curriculumului pentru a răspunde cerințelor pieței muncii.

Anexa 1. Sisteme de indicatori

1. Toate sistemele de clasificare și ierarhizare, indiferent dacă sunt implementate de către guverne în scopul finanțării, elaborării de politici sau pentru interese comerciale, în scopul comercializării periodicelor sau publicității, sunt marcate de indicatori. Indicatorii sunt doar măsuri sau valori cantitative care oferă un anumit grad de specificitate naturii unei organizații sau activități. O serie de indicatori măsoară anumite tipuri de activități, alții pot fi considerați a măsura efectiv performanța. Prima categorie este utilizată cu precădere în exerciții de clasificare, iar cea de a doua în exerciții de ierarhizare. De asemenea, indicatorii diferă din punct de vedere al obiectului măsurat. Unii măsoară aporturile (ex.: calitatea studenților atrași, experiența profesorilor, resursele financiare și materiale), alții măsoară procesele și mediul sau ceea ce ar putea fi denumit în termeni medicali „tratament” (ex.: numărul de ore de curs, frecvența contactului cu instructorii, disponibilitatea resurselor IT sau timpul petrecut ca stagiar), iar alții pot fi denumiți „rezultate” (ex.: ratele de finalizare, lucrările publicate etc). În domeniul educației, având în vedere că rezultatele educaționale sunt stabilite în funcție de condițiile sociale, este dificil de identificat măsuri de rezultat „pure”. De exemplu, unele școli pot avea rate de absolvire mai mari decât altele, însă acest lucru ar putea reflecta doar calitatea diferită a studenților admiși. Pentru identificarea unor măsuri de rezultate propriu-zise, indicatori trebuie, în general, să fie contextualizați sau normalizați în vreun fel.

2. Există trei surse principale pentru date referitoare la indicatori în domeniul educației: sondaje, date administrative sau ale terților și date colectate de instituții. Datele referitoare la sondaje includ sondaje în rândul studenților, absolvenților, companiilor sau mediului academic, fiind deseori cel mai ușor și mai direct de interpretat, însă sondajele pot fi costisitoare dacă sunt necesare eșantioane de mari dimensiuni. Datele terților/administrative și anume, date care sunt deja colectate și verificate de o agenție pentru un anumit scop, însă le poate fi dat un scop nou, prin analiza activității sau performanțelor instituției. Cea mai comună sursă pentru acest tip de date o constituie bazele de date bibliometrice de mari dimensiuni, cum ar fi Web of Knowledge al Clarivate și Scopus al Elsevier; totuși, din ce în ce mai mult, statul impune taxe, acestea fiind pentru mulți indicatori singura sursă posibilă de date. Problema cu colectarea și raportarea datelor de către instituții este, în primul rând, aceea că diferitele instituții pot interpreta și îndeplini legitim cerințele privind colectarea datelor în mod diferit, ceea ce conduce la raportare inconstantă între instituții, iar în al doilea rând, mai grav, că instituțiile ar putea încerca să denatureze raportarea datelor pentru a obține o imagine mai bună. Teoretic, datele terților constituie tipul de date preferat a fi utilizat în sistemele de indicatori, deoarece acesta are cel mai mic potențial de eroare sau subiectivism; în practică, totuși, aceste date acoperă, în general, numai o mică parte din subiectele pe care un indicator își propune în mod obișnuit să le reflecte. În practică, majoritatea sistemelor de indicatori utilizează, după caz, o combinație a tuturor celor trei tipuri de indicatori.

3. Indicatorii pot fi clasificați în mai multe modalități diferite, însă, în sensul proiectului de față, există șase tipuri majore de indicatori: 1) Predare și învățare, care include majoritatea indicatorilor legați de resursele instituționale, 2) Știință și cercetare, care include anumiți indicatori cu privire la transferul de cunoștințe, 3) Internaționalizare, care include indicatori cu privire la mobilitatea studenților și personalului, 4) Angajament regional/social, care include majoritatea indicatorilor cu privire la dezvoltarea economică, 5) Satisfacția studenților, alcătuită din date din sondaj prin care studenților li s-a cerut să califice natura experienței în cadrul universității și 6)

Angajabilitatea, care își propune să măsoare în mai multe feluri rezultatele angajării pentru studenți. În plus, sistemul va necesita anumite „date statistice de bază” referitoare la instituții, cum ar fi numărul de înscrieri, numărul personalului și anumiți indicatori financiari.

Indicatori privind predarea și învățarea

4. Indicatorii privind predarea și învățarea sunt, în mod clar, cel mai puțin dezvoltat tip de indicatori din învățământul superior. Calitatea instruirii este nu doar dificil de măsurat în mod direct, ci există și dispute justificate cu privire la ceea ce ar trebui să învețe studenții, în primul rând. Deși unele țări încearcă să măsoare aceste tipuri de rezultate educaționale în mod direct, majoritatea statelor și organizațiilor de ierarhizare trec cu vederea acest aspect și se concentrează pe diferite tipuri de substitute de date (proxy) pentru învățare. Câteva dintre aceste substitute au legătură cu rezultatele (ex.: ratele de finalizare), însă marea majoritate a acestora au legătură cu intrările, resursele (ex.: cheltuieli, raportul studenți-profesori etc.). În ceea ce privește predarea și învățarea, intrările (inputs) au marele avantaj că sunt ușor de cuantificat; din păcate, relația acestora cu rezultatele efective este slabă, ceea ce face ca aceștia să reprezinte indicatori de calitate necorespunzători.

5. Măsurarea directă a cunoștințelor și aptitudinilor este metoda cea mai evidentă de măsurare a predării și învățării, însă acestea sunt dificil de interpretat. Unele dintre primele ierarhii realizate în America de Nord, datând de la începutul anilor 1900, a inclus analiza ratelor de promovabilitate pentru absolvenții fiecărei școli la examenul de licență de stat, la facultățile de drept și stomatologie. În Brazilia, *prova* și ulterior examenele ENADE – examene la nivel de disciplină aplicate studenților din fiecare domeniu de studiu la finalul studiilor – sunt de mult utilizate pentru măsurarea învățării, în vederea acreditării, dacă nu în scopul ierarhizării. Însă există dezbateri justificate dacă examenele ar trebui să testeze numai anumite aptitudini aferente disciplinelor sau – așa cum se întâmplă în Evaluarea Învățării în Colegii (CLA) în SUA – să măsoare și aptitudinile generale cognitive. La nivelul OECD, a existat o încercare de măsurare concomitentă a ambelor aspecte, prin Evaluarea rezultatelor învățării în sistemul de învățământ superior (AHELO), care consta dintr-o parte un examen la discipline, iar alta parte din CLA. Cu toate acestea, simpla elaborare a unor examene standardizate acceptabile pentru câteva zeci de domenii de studii necesită un volum imens de timp și eforturi. Aceasta, combinată cu ostilitatea provocată față de această abordare, de obicei, în rândul personalului academic și al rectorilor, înseamnă că puțini sunt dispuși să adopte această abordare.

6. Următoarea abordare, cea mai comună pentru măsurarea predării și învățării, constă în măsurarea ratelor de finalizare și/sau continuare a studiilor. Aceasta este abordarea adoptată în majoritatea sistemelor de finanțare pe baza performanțelor la nivel mondial. În peste 40 de state din SUA, plățile sunt efectuate către instituții în special în funcție de finalizarea sau continuarea studiilor; sistemul de învățământ din Danemarca utilizează de mai bine de un deceniu plata către instituții în funcție de numărul absolvenților. Norvegia, Finlanda, Regatul Unit, Olanda, majoritatea landurilor din Germania și Noua Zeelandă aplică de asemenea indicatori de finalizare pentru finanțare. Unul dintre cele mai sofisticate sisteme de măsurare a finalizării este cel integrat în sistemul de finanțare în funcție de performanțe din Franța. Acest sistem include un indicator care măsoară finalizarea, însă acest indicator ia ratele de finalizare neprelucrate și le ajustează cu calitatea studenților intrați în instituția respectivă (măsurată după rezultatele medii la bacalaureat).

7. Dacă sunt disponibile, punctajele oferite în procesele de acreditare pot fi utilizate sub formă de indicator. În situația în care sistemele de acreditare oferă nu doar evaluarea promovării/nepromovării, ci într-un sens și „punctează” anumite instituții, aceste date pot fi utilizate în stabilirea ierarhiilor. În Bulgaria, de exemplu, unde programele sunt punctate pe o scară de 10 puncte sau în Chile, unde acreditarea este acordată pentru o perioadă cuprinsă între 2 și 7 ani în funcție de calitatea percepută, ar putea fi utilizată această măsură. Dacă acreditarea este un simplu da/nu, sau (cum se întâmplă în România) da/da cu rezerve/nu, nu este prea utilă conversia datelor în format indicator.

8. Dacă nu sunt disponibile rate de absolvire/ continuare studii, resursele pe student reprezintă o variabilă preferată. Cu toate că resursele sunt doar un element de input, este general acceptat că, pe măsură ce o instituție are venituri mai mari, cu atât poate cheltui mai mult pe calitatea educației. Prin urmare, o serie de sisteme de indicatori vor încerca să măsoare veniturile sau cheltuielile pe student și să compare instituțiile pornind de la această bază. Deși în realitate nu este un indicator al calității, colectarea și posibilitatea unei comparații ar putea fi utilă din punct de vedere statistic; totuși, în țări precum România, unde toate instituțiile publice primesc aproape întregul buget pe baza aceleiași formule ponderate pe student, este puțin probabil că acest tip de indicator va genera rezultate care ar diferenția prea mult instituțiile.

9. Rapoartele studenți-personal sunt adeseori utilizate ca alternativă la resursele de tip input. Clasamentele internaționale, care se confruntă cu dificultăți în a obține date comparabile de la instituții în legătură cu ratele de finalizare și cheltuielile, utilizează uneori în schimb raporturile studenți/personal deoarece datele sunt oarecum mai ușor de obținut. Raționamentul ce stă la baza acestor rapoarte este relativ simplu: acestea sunt considerate un bun substitut al cuantumului resurselor pe care fiecare instituție le poate dedica studenților, resursele fiind, la rândul lor, considerate un semn al calității. În afară de utilizarea în sistemele internaționale de ierarhizare, acestea sunt de asemenea folosite uneori ca indicator în țări precum Statele Unite, unde există mari disparități între instituții, la nivelul resurselor. Sunt mai puțin folosite în țări unde toate instituțiile au în general același nivel al resurselor pe student (ceea ce se întâmplă în general în Europa), deoarece, la nivel instituțional, este puțin probabil că vor exista diferențe semnificative în ceea ce privește raportul personal/studenți și în măsura în care există (de exemplu, o universitate poate avea mai mult personal la nivel junior, iar alta preferă să își concentreze resursele pe personalul academic cu vechime mai mare), acestea nu vor reflecta, în realitate, nivelurile diferite ale resurselor.

10. În unele cazuri, și alte tipuri de resurse sunt măsurate direct. De exemplu, unele sisteme de indicatori includ aspecte precum suprafața netă a spațiilor, cheltuieli cu serviciile pentru studenți, biblioteci, sau sisteme TIC. Acestea ar putea fi utile, într-o anumită măsură, pentru analiza diverselor priorități de cheltuieli la nivelul instituțiilor, însă au doar o legătură indirectă cu resursele totale care, la rândul lor, sunt doar indirect conectate cu calitatea. Acest tip de indicator se poate dovedi, de asemenea, dificil de colectat în mod eficient, din moment ce instituțiile nu au o metodă simplă de agregare a cheltuielilor pe categorii specifice de elemente din acest fel. Din ce în ce mai des, sistemele de indicatori sunt selectate nu pentru a încerca să se măsoare aceste tipuri de elemente în mod direct, deoarece nu reprezintă un indicator prea bun al calității. Cel mai adesea, sistemele de indicatori încearcă să surprindă aceeași noțiune prin monitorizarea studenților; și anume, în loc să încerce să surprindă calitatea resurselor de tehnologia informațiilor (IT) cu ajutorul cheltuielilor de catalogare, studenții sunt pur și simplu rugați să își exprime opinia cu privire la calitatea resurselor

IT, o abordare care poate nu este perfectă, dar lasă mai puțin loc de îndoială în ceea ce privește comensurabilitatea. O discuție mai amplă în legătură cu aceste tipuri de măsuri bazate pe sondaje este prezentată mai jos.

11. Selectivitatea instituției și calitatea populației studentești sunt adeseori utilizate drept indicator al calității. În educație, studenții reprezintă și aport și rezultat: tipurile de colegi cu care un student participă la curs vor schimba natura experienței educaționale. Din acest motiv, în anumite sisteme de indicatori, calitatea studenților admiși este considerată un indicator important al calității instituției; de exemplu, în ierarhiile News și World Report din SUA, pentru programele de licență din SUA (și chiar pentru majoritatea ierarhiilor la nivel de MBA și facultăți de drept), punctajele medii obținute la examene de clasa nou intrată sunt considerate un indicator de calitate. În mod similar, instituțiile pot fi comparate în funcție de numărul de cereri pe care le primesc sau de procentul de studenți acceptați/respinși. Însă, în timp ce, cu siguranță, acesta reprezintă un indicator pentru prestigiu și atractivitate, acesta este destul de evident un aport, iar nu un rezultat, și poate constitui un indicator de calitate numai dacă se dorește promovarea unui sistem cu o stratificare accentuată în funcție de prestigiu.

12. Sondajele, din punct de vedere al reputației, nu sunt utilizate frecvent în sistemele de indicatori pentru instituțiile de stat, însă ierarhiile comerciale le aplică destul de mult. O măsură comună a calității predării/învățării constă din adresarea întrebării fie către salariați, fie către profesori, în legătură cu calitatea unei instituții concrete. Este firesc, datele pentru aceste două grupuri sunt ilustrate separat (salariații și profesorii pot avea opinii foarte diferite cu privire la ceea ce înseamnă „calitate”); în Germania, experiența a demonstrat că „alegerile profesorilor” sunt în destul de multe cazuri corelate cu rezultatele *cercetării*. Problema majoră pusă de aceste două tipuri de sondaje – în special la nivelul salariaților – este că ratele de răspuns tind să fie foarte mici, și, prin urmare, datele au calitate slabă sau costurile pentru sondaj sunt foarte mari.

Indicatori privind știința /cercetare

13. Indicatorii privind știința /cercetarea sunt împărțiți în nouă categorii de bază: rezultatele cercetării, impactul cercetării, măsurare hibridă, datele privind brevetele/scientometrice, premii primite de personal, venituri obținute din cercetare, comercializarea rezultatelor cercetării, indicatori privind studenți la ciclurile post-universitare și măsuri generale ale activității școlare.

14. Rezultatele cercetării reprezintă principalul indicator utilizat în măsurarea performanțelor instituționale. La nivelul cel mai simplu, rezultatele cercetării reprezintă pur și simplu numărul articolelor sau al altor publicații științifice. Există o mare varietate de detalii tehnice care trebuie stabilite înainte ca numărătoarea să poată începe, inclusiv, printre altele:

- a. Dacă să se includă numai articole din jurnale sau să se includă și lucrări precum cărți și prezentări la conferințe, și dacă da, în ce fel (observație: răspunsul ar putea diferi în mod firesc de la un domeniu de studii la altul);
- b. Ce bază de date științifice (ex.: Scopus, Web of Science) să se utilizeze pentru realizarea numărătorii (observație: răspunsul ar putea diferi în mod firesc de la un domeniu de studii la altul);
- c. Dacă să se utilizeze numărătoarea fracționară pentru articolele scrise în co-autorat;

- d. Dacă să se includă toate articolele publicate de persoane asociate cu instituția (și anume, inclusiv studenți la ciclurile post-universitare) sau doar pe cele publicate de personalul actual;
- e. numărul de ani ai publicațiilor care va fi inclus în numărătoare;
- f. dacă să se normalizeze numărătorea în funcție de domeniu (dacă datele nu sunt deja normalizate, fiind raportate la nivelul domeniului de studii);
- g. dacă să se normalizeze numărătorea în funcție de numărul personalului academic sau de numărul de studenți sau de alte cifre.

15. Diverse sisteme de indicatori la nivel mondial au dat răspunsuri la aceste întrebări în moduri diferite, fără ca o singură variantă să fie cea corectă. Chiar și la nivelul unui sistem unic de învățământ superior, aceste întrebări nu vor primi răspunsuri identice; pe bună dreptate, s-ar putea dori utilizarea de mijloace diferite pentru măsurarea domeniilor de studii diferite. În orice caz, unul dintre cele mai tari puncte în utilizarea acestui tip de indicator bibliometric constă din aceea că se pot obține date de calitate de la terți furnizori de date științifice. Utilizarea acestui tip de indicator crește astfel încrederea generală a datelor și reduce costurile verificării datelor la nivel instituțional.

16. Măsurile aferente impactului cercetării completează măsurile aferente rezultatelor cercetării. Simpla numărare a lucrărilor științifice publicate nu asigură o măsură deosebit de utilă pentru activitățile desfășurate de instituție sau pentru calitatea relativă. Anumite lucrări au un impact mai mare decât altele: sunt publicate în jurnale superioare, sunt citate mai des, etc. Pentru a face o diferențiere între instituțiile care pun preț pe cercetare și celelalte, este necesară măsurarea impactului științific. În general, aceasta se realizează printr-un anumit fel de numărătoare directă a citărilor sau numărătoare indirectă, folosind factorul impact al jurnalelor în care au fost publicate articolele, deși această variantă este considerată sub nivelul optim. Ca și în cazul rezultatelor cercetării, trebuie stabiliți o serie de factori pentru demararea efectivă a numărătorii: ce lucrări să fie incluse, ce baze de date să fie utilizate, numărare fracționară, anii cuprinși, normalizare, etc. La fel ca în cazul rezultatelor, nu vor fi utilizate exact aceleași măsuri pentru toate domeniile de studii, pentru realizarea unor comparații inter-instituționale valabile; în realitate, diversificarea metodelor în funcție de domeniile de studii poate fi foarte valoroasă în creionarea unei imagini holistice a activității instituționale.

17. Măsuri hibride pentru rezultate/impact. Indexul Hirsch (denumit uneori H-Index) reprezintă o măsură ce combină rezultatele și impactul. În mod oficial, definiția este că un specialist cu un index h a publicat un număr de h lucrări, fiecare dintre acestea fiind citată în alte lucrări de cel puțin h ori. Unele tipuri de indicatori de cercetare folosesc H-index mediu al facultății pentru măsurare. Indexul H are un anumit grad de subiectivitate ce favorizează persoanele cu mai multă vechime în mediul academic, deoarece lucrările scrise cu mulți ani în urmă au strâns probabil mai multe citări în timp decât lucrările scrise mai recent. Din acest motiv, anumiți specialiști în bibliometrie preferă așa-numitul index M, identic cu indexul H, dar cu o limită temporală pentru lucrări, în general de cinci sau zece ani, pentru plafonarea avantajului de care beneficiază membrii cu vechime. Indicii H au o mare capacitate ca cuantificare, însă așa cum se întâmplă cu toate publicațiile, datele de cuantificare sunt mai ușor de folosit în anumite domenii, decât în altele (științele umaniste prezintă în mod invariabil o problemă). Și deși are o mare capacitate ca indicator unic, este neclar dacă este necesar în cazul în care un sistem de indicatori include deja măsuri pentru rezultatele și impactul cercetării; într-o anumită măsură, aceasta ar putea constitui o duplicare.

18. Măsurile aferente brevetelor reprezintă o altă evaluare a activității/calității cercetării utilizată frecvent. Sunt folosite atât numărul de brevete, cât și numărul de citări din cererea de brevet. Acest tip de date este de obicei prezentat pentru comparație, la nivel instituțional și nu la nivel de domeniu, având în vedere că numărul normal de brevete acordat unui anumit departament dintr-o anumită universitate, în orice an concret, va fi probabil zero. Într-adevăr, brevetele sunt extraordinar de rare în afara domeniilor tehnologiei informațiilor și biomedicinii, prin urmare, în general, acesta nu este un indicator viabil, cu excepția celor două domenii.

19. Premiile acordate personalului reprezintă o metodă mai puțin utilizată de analiză a excelenței, însă acestea contează, mai ales în ierarhiile internaționale. Ierarhiile Shanghai, cele mai cunoscute, utilizează numărul de premii Nobel și medalii Field obținute la nivel de facultate și de absolvenți, ca metodă de identificare a instituțiilor cu cele mai bune niveluri de talente științifice. Acest indicator ar putea funcționa și la nivel național în anumite domenii de studii, dacă există un organism național adecvat ale cărui premii sunt considerate destul de prestigioase pentru a fi luate astfel în considerare. De exemplu, ne-am putea imagina un indicator care măsoară numărul de membri, din fiecare facultate a unei universități, care au fost membri ai Academiei Române sau Academiei de Științe din România. Având în vedere raritatea relativă a premiilor, acesta reprezintă un tip de indicator mai adecvat la nivel instituțional, decât al domeniului de studii.

20. Veniturile obținute din cercetare sunt adeseori folosite în sistemele naționale de indicatori din țările în care aceste recompense sunt destul de transparente și au la bază merite individuale/aplicații, iar nu alocări la nivel instituțional. În România, acestea s-ar aplica cel mai probabil atât pentru granturile consiliilor de cercetare distribuite prin intermediul UEFISCDI, cât și pentru granturile competitive acordate de Uniunea Europeană. Date referitoare la veniturile provenind din aceste surse pot fi utilizate în mai multe modalități: de exemplu, numărul de aplicații acceptate, rata de succes a aplicațiilor sau fondurile obținute din aceste surse. Acestea sunt mai bine reflectate la nivelul domeniului de studii decât la nivel instituțional, deoarece disponibilitatea fondurilor poate varia semnificativ în funcție de domeniul de studii (normalizarea la nivel de domeniu reprezintă, desigur, o posibilitate, deși nu este o practică uzuală). Contractele de cercetare din domeniul de specializare reprezintă un alt posibil indicator, deși acestea sunt distribuite mai puțin uniform în toate domeniile de studii și, prin urmare, nu pot fi aplicate ca indicator. În Germania, veniturile din cercetare de la stat și din domeniul de specializare sunt combinate într-o singură categorie, cunoscută sub denumirea de „drittmittel” (fonduri de la terți) și reprezintă totalul combinat măsurat în indicatori.

21. Un concept foarte apropiat, dar distinct, pentru măsurarea rezultatelor îl constituie valorificarea domeniului de cercetare. O serie de sisteme de indicatori calculează în ce măsură instituțiile își valorifică cercetarea, prin brevetele acordate și/sau prin veniturile obținute din licențierea brevetelor respective sau prin măsurarea activităților din companiile divizate (observație: acești indicatori sunt, uneori, considerați indicatori ai misiunii regionale/sociale, din cauza eventualului impact al respectivei activități asupra economiilor locale). Primul este mai simplu și de aceea mai des întâlnit, deoarece brevetele și veniturile obținute din brevete sunt mai ușor de definit decât divizările. La fel ca în cazul brevetelor, aceste categorii nu sunt compatibile cu toate domeniile de studii, deoarece majoritatea universităților care își valorifică eforturile la nivel global sunt concentrate, mai ales în domeniile tehnologia informațiilor și biomedicină.

22. Prezența studenților la masterat/doctoranzi este adeseori privită drept un substitut pentru intensitatea cercetării. O serie de țări, în special din Asia, utilizează prezența doctoranzilor ca un indicator al intensității cercetării, deoarece doctoranzii reprezintă un factor esențial în procesul de descoperire și publicare. Acest indicator este, în general, exprimat ca un fel de raport, fie între doctoranzi și profesori, fie între doctoranzi și studenții din ciclul I. O potențială problemă în legătură cu acest tip de măsură ar putea să apară dacă finanțarea și numărul de locuri pentru doctoranzi ar fi stabilit la nivel central, de către stat, caz în care nu ar măsura o realizare a instituției, ci decizia guvernamentală. În această situație, ar reprezenta un indicator de performanțe slab, dar totuși valoros din punct de vedere al unui indicator de activitate.

23. Alte măsuri ale activității universitare pot de asemenea fi utilizate în ierarhii. În prezent, în România, la calculul bugetului finanțării complementare există un indicator cunoscut sub denumirea de „Calitatea resurselor umane”. Acest indicator, care este calculat în mod diferențiat pentru fiecare domeniu de studii, se bazează pe măsurătorile elaborate de Consiliul Național pentru Atestarea Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU). În vederea atestării profesorilor și a calculării punctajului aferent fiecărui profesor, pornind de la o diversitate de activități universitare (majoritatea dintre acestea având legătură cu publicațiile, însă este nevoie de un grup mai extins de publicații decât baza de date internațională și, prin urmare, va include mai multe lucrări în limba română). Se pare că obținerea acestor date este un proces extrem de laborios și, în mod normal, nu s-ar afla pe lista indicatorilor recomandați. Cu toate acestea, din moment ce aceste date sunt *deja* colectate prin mijloace standardizate, ar putea fi adăugat la lista indicatorilor, fără niciun cost suplimentar.

Indicatori privind Internaționalizarea

24. Internaționalizare reprezintă o caracteristică relativ nouă în sistemele de indicatori, fiind introdusă, aproximativ, doar de la procesul Bologna. Există patru categorii principale de indicatori de internaționalizare: măsuri privind mobilitatea studenților, măsuri privind mobilitatea personalului, co-publicații internaționale și contracte și evenimente internaționale.

25. Indicatorii frecvent utilizați în internaționalizare sunt măsurile privind mobilitatea studenților. Prezența studenților internaționali este considerată un semn al calității, deoarece aceasta înseamnă că studenții sunt de părere că instituția este suficient de bună pentru a-și părăsi căminul și a studia într-un mediu nefamiliar. Unele ierarhii internaționale majore includ acest tip de mobilitate de intrare din acest motiv. Acesta nu reprezintă un indicator neapărat bun la nivel internațional, din mai multe motive – în principal, tinde să avantajeze universitățile din țările foarte mici, care au multe țări învecinate, cum ar fi Luxemburg, Qatar sau Elveția – însă în interiorul aceleiași țări este probabil o măsură rezonabilă a prestigiului instituțional relativ. La nivelul Europei, mobilitatea de ieșire este de asemenea considerată un indicator relevant, deoarece absolvenții instituțiilor/programelor cu experiență internațională vor fi considerați mai apti. Consultările cu factorii interesați au arătat că, în România, acești indicatori sunt considerați destul de relevanți pentru a garanta măsurarea, însă nu neapărat indicatori propriu-ziși ai „calității”.

26. Prezența personalului internațional este adesea privită ca o măsură a calității instituționale, deoarece înseamnă că instituția dispune de suficient prestigiu și de resurse suficiente pentru a atrage

personal din afara țării. Aceasta a devenit o măsură esențială a elementului internaționalizare în ierarhii internaționale majore; cu toate acestea, nu a devenit o măsură în niciun sistem bazat pe performanțe, administrat de către stat.

27. De la revoluția mijloacelor TIC, personalul academic nu mai trebuie să se deplaseze fizic pentru a putea avea colaborări internaționale. Numeroase studii au arătat puternice legături între rezultatele generale ale cercetării și capacitatea de publicare a unui articol cu co-autori internaționali. Din acest motiv, acesta este adeseori considerat un indicator de calitate, fiind utilizat ca atare în sisteme de indicatori, precum Ierarhiile de Cercetare Leiden.

28. Anumite sisteme de indicatori își propun să măsoare conectivitatea internațională după numărul de contracte semnate cu parteneri educaționali străini; de asemenea, există interes pentru măsurarea conectivității prin numărul de evenimente organizate în campus, cu participarea specialiștilor străini. Ambele măsuri combină obligații considerabile de colectare a datelor (instituțiile nu înregistrează în prezent și nu raportează astfel de informații în mod sistematic) cu imprecizia definițiilor și cu valabilitatea îndoielnică, în interpretarea calității. Nu toate contractele internaționale au valoare egală; este destul de ușor de semnat memorandumuri de înțelegere, dar este mult mai dificilă transformarea acestora în documente cu impact și semnificație la nivel instituțional. O instituție ar putea semna o multitudine de contracte cu impact redus, o alta poate semna doar câteva, dar cu impact considerabil. Având în vedere că nu toate contractele pot fi comparate, este puțin relevantă încercarea de măsurare, în special dacă impactul respectivelor contracte poate fi măsurat mai direct (și anume, prin fluxurile de studenți, publicații în co-autorat etc.) Când privește măsurarea „evenimentelor internaționale”, definițiile abundă (cum se definește un „eveniment”? câți studenți/specialiști internaționali trebuie să participe pentru ca un eveniment să fie considerat internațional), și complexitatea eventualelor răspunsuri la întrebările respective ridică probleme similare de proporționalitate și în legătură cu acest indicator.

Indicatori privind misiunea regională/socială

29. Misiunile regionale și sociale ale universităților – denumite uneori „a treia misiune” – sunt adeseori un fel de denumire generică pentru o serie de funcții instituționale care nu se încadrează perfect la capitolele „predare” sau „cercetare”, acesta fiind adeseori motivul pentru care poate fi dificil de măsurat. Cele mai des întâlnite seturi de activități grupate în această rubrică sunt cele legate de dezvoltarea economiei locale – gradul în care instituțiile contribuie la economia locală prin asigurarea de absolvenți talentați și/sau cercetare relevantă.

30. Una dintre cele mai comune teme ale învățământul superior la începutul secolului al XXI-lea este necesitatea ca universitățile să îndeplinească un rol catalizator în economiile locale. Universitățile au fost privite întotdeauna ca instituții culturale importante; din ce în ce mai mult, se aude chemarea de a fi și factori stimulatori pentru economie. Acest lucru se realizează în principal prin creșterea intensității cunoașterii firmelor locale, iar două dintre principalele metode în care are loc acest deziderat sunt prin colaborarea directă cu societățile locale pentru cercetare și dezvoltarea sau prin înființarea de noi societăți divizate pentru exploatarea cunoștințelor dezvoltate în instituție. Măsurarea acestor concepte este totuși dificilă. Societățile pot fi întrebate în legătură cu relația cu sau opinia despre instituțiile locale de învățământ superior (o tehnică utilizată în Indexul Concurenței Economice Mondiale), însă funcționează mult mai bine la nivel național decât la nivelul fiecărei

instituții în parte. O altă posibilitate ar fi aceea de a măsura numărul de societăți divizate (spin-off-uri) sau cifra de afaceri a respectivelor societăți – principala problemă fiind că definiția unei societăți divizate poate fi oarecum complicată. Presupunând că dificultățile de stabilire a definițiilor ar putea fi depășite, cifra de afaceri combinată a societăților divizate reprezintă probabil o măsură rezonabilă pentru a fi inclusă într-un sistem de indicatori.

31. Celălalt vector prin care universitățile pot contribui la evoluția economiei locale este prin furnizarea de absolvenți calificați. Calitatea absolvenților poate fi măsurată prin sondaje aplicate angajatorilor (provincia Ontario din Canada, de exemplu, face acest lucru pentru sistemul de colegii de stat). Provocarea, la acest tip de indicator, constă în obținerea unor eșantioane suficient de mari pentru ca rezultatele să fie utile la nivel de program, ceea ce necesită timp și bani, se poate însă realiza dacă problema este considerată suficient de urgentă.

32. Mai în ansamblu, absolvenții care rămân în regiunea universității după finalizarea studiilor pot avea un impact pozitiv asupra economiei locale. Desigur, este dificil, dacă nu chiar imposibil de măsurat valoarea absolvenților unei universități în mod riguros, din moment ce nu sunt disponibile elemente contrafactice care să ne indice ce s-ar întâmpla în absența instituției. Cu toate acestea, sistemul de ierarhizare a Universităților din Bulgaria măsoară salariile absolvenților dintr-o regiune ca măsura în care contribuie la dezvoltarea regională. Presupunând că ar putea fi stabilită un fel de conexiune cu baze de date fiscale sau de asigurări sociale în România, ar putea fi realizată includerea acestui tip de măsură și într-o ierarhie din România.

33. Importanța universităților este uneori măsurată în funcție de gradul în care acestea pot combate depopularea, cu precădere în regiunile defavorizate. Drept consecință, anumite sisteme de indicatori – în special în Bulgaria– încearcă să cuantifice în ce măsură instituțiile deserveșc populația locală, exprimată în general ca procent din populația studentească înmatriculată de la o instituție de învățământ secundar din regiune. Aceasta ar trebui să constituie o dată statistică utilă, însă nu reprezintă în niciun sens o măsură a calității. Este deosebit de problematică includerea într-o ierarhie – cum se întâmplă în Bulgaria – care include și indicatori de internaționalizare, măsurați ca posibilitate de atragere a studenților din străinătate, având în vedere că cele două statistici au legătură directă una cu cealaltă.

34. O dimensiune importantă a misiunii sociale a universităților este de a lărgi accesul pentru studenții provenind din categoriile defavorizate. În acest sens, o serie de țări impun instituțiilor să raporteze alcătuirea socială și/sau etnică a populației studentești. În Noua Zeelandă, instituțiile au de asemenea obligația de a raporta rate de finalizare la nivel de instituție pentru studenții Maori/Pasifika; majoritatea statelor din SUA asigură de asemenea finanțare bazată pe performanțele instituțiilor, în funcție de capacitatea acestora de a asigura absolvirea studenților cu anumite caracteristici rasiale sau socio-economice (în general, studenții de culoare sau studenți din familii cu venituri mici, care beneficiază de granturi Pell în funcție de venituri). Similar, anumite sisteme de indicatori măsoară cheltuielile pentru extinderea misiunii sociale, cel mai comun indicator fiind cheltuielile cu bursele sau ajutorul financiar. Desigur, aceasta reprezintă doar o măsurare a intrărilor (input-urilor), spre deosebire de ratele de absolvire/finalizare, care sunt o măsură a rezultatelor.

Indicatori privind experiența studenților

35. În ultimele două decenii, o serie de sisteme de indicatori, în special în Europa, au început să valorifice date din sondajele privind satisfacția studenților sau experiența studenților, drept modalitate de surprindere a anumitor elemente esențiale privind calitatea universității. Acestea sunt uneori cunoscute drept sondaje privind „satisfacția studenților”, deși, în realitate, satisfacția în ceea ce privește anumite aspecte ale vieții universitare reprezintă doar un element ce poate fi acoperit prin aceste tipuri de sondaje. Pornind de la dezvoltarea cercetării în Statele Unite cu privire la eficacitatea predării și la ceea ce este cunoscut drept „angajamentul studenților”, aceste tipuri de sondaje reprezintă modalități din ce în ce mai sofisticate de identificare a naturii volumului de lucru al studenților și a tipului și profunzimii interacțiunilor dintre instructori și studenți. Probabil cele mai întâlnite două utilizări ale acestui tip de sondaj sunt Sondajul Național anual la nivelul studenților din Regatul Unit și Sondajul privind predarea *Times Higher Education*, care, în prezent, este aplicat în toată Europa. În sens mai larg, această abordare poate genera o serie de tipuri diferite de indicatori, detaliați mai jos.

36. Tipul de date cel mai intuitiv – dar nu neapărat cel mai util – care va fi obținut prin această abordare constă din datele privind satisfacția studenților. Unele sisteme de indicatori utilizează informații privind satisfacția studenților față de diverse aspecte ale vieții universitare (ex.: starea sistemelor IT, a laboratoarelor, bibliotecilor etc.) și uneori includ un rezumat general al satisfacției față de viața în instituție (ex.: „care este nivelul Dvs. general de satisfacție față de experiența universitară”?). Publicarea tuturor răspunsurilor agregate ale studenților la aceste întrebări este considerată a asigura o modalitate de comparare a capacității relative a diferitelor instituții de a satisface așteptările studenților, cu privire la mai multe aspecte ale condițiilor de studiu. Există unele îndoieli în sensul că aceste măsurători sunt, în realitate, proporționale de la o instituție la alta. De exemplu, condițiile instituționale sunt măsurate efectiv prin raportare la așteptările studenților, care, în realitate, este posibil să difere de la o instituție la alta. De exemplu, în timp ce studenții din mediul rural au așteptări mai mici cu privire la aspecte precum bibliotecile și laboratoarele, deoarece este mai puțin probabil să fi fost expuși anterior la facilități superioare în aceste domenii, atunci instituțiile care au un număr disproporționat de studenți din medii rurale ar putea obține punctaje mai bune ca satisfacție decât instituții similare dintr-un oraș mare, care are în majoritate studenți din mediul urban, cu condiții similare. În ciuda acestor îngrijorări, satisfacția a dobândit o mare credibilitate ca indicator al calității instituționale, doar prin aceea că este foarte ușor de înțeles de cititorii nespecializați.

37. Sondajele în rândul studenților pot fi de asemenea utilizate în analiza aspectelor precum angajamentul studenților, care nu are neapărat o legătură directă cu satisfacția. Ierarhiile privind predarea *Times Higher* Europa adresează studenților întrebări inclusiv „în ce măsură aveți posibilitatea de a interacționa cu membrii corpului academic și cu profesorii în instituție”, „în ce măsură promovează predarea din universitatea Dvs. gândirea critică” și „în ce măsură v-au stimulat cursurile la care ați participat la universitate”? – întrebări care ar putea avea legătură sau nu cu satisfacția, *per se*, care însă oferă anumite informații utile cu privire la natura educației oferite de o instituție. Facem observația că formulările acestor tipuri de întrebări sunt afectate de probleme similare de proporționalitate ca și întrebările referitoare la satisfacție, pentru că se presupune că interpretările studenților cu privire la ceea ce constituie promovarea de către universitate a gândirii critice sunt similare, deși s-ar putea să nu fie așa. O abordare alternativă este cea adoptată de

Sondajul Național cu privire la angajamentul studenților din Statele Unite, care adresează întrebări similare într-o manieră mai personală. De exemplu, „în timpul anului în curs, cât de des materialul de curs a pus accent pe i) memorarea materialului de curs, ii) aplicarea faptelor, teoriilor sau metodelor la probleme noi, iii) evaluarea unui punct de vedere, a sursei unei decizii sau informații”. În orice caz, aceste tipuri de întrebări oferă informații esențiale privitoare la natura educației și a procesului educațional într-un anumit program/instituție.

38. Principala provocare în cazul sondajelor constă din adunarea unui eșantion de dimensiuni suficiente pentru a obține date fiabile. În măsura în care aceste tipuri de sondaje sunt utilizate pentru măsurarea serviciilor sau proceselor la nivel instituțional, adunarea unui eșantion suficient pentru sondaj nu este dificilă. În Canada, protocolul respectat de *Globe și Mail* (publicație națională) este Raportul anual al Universităților mandat la un număr minimum de 250 răspunsuri de la fiecare instituție, pentru a asigura marje mai mici de eroare în sondajul național la nivelul studenților. Cu toate acestea, în Europa, unde accentul se pune pe măsurarea elementelor la nivel de program, pragurile sunt mult mai mici. În cazul ierarhiei CHE a programelor academice din Germania, eșantionul minimum este de doar 15, ceea ce rezultă o marjă foarte mare de eroare. În măsura în care acești indicatori au miză redusă (și anume, dacă au doar scop de transparență și nu implică niciun fel de consecințe pentru ierarhizare, clasificare sau finanțare), marjele mai mari de eroare sunt tolerabile. Cu toate acestea, în situația în care indicatorul este utilizat în scopuri ce implică consecințe, toleranța la erori ar trebui să fie mai mică, ceea ce ar crește considerabil costurile. Aceasta devine o problemă stringentă dacă intenția este de a utiliza datele din sondaje la nivelul domeniilor de studii, iar nu la nivel instituțional.

Indicatori privind angajabilitatea

39. Cu toate că scopul învățământului superior nu este doar acela de a asigura angajabilitatea studenților, nu există nicio îndoială că studenții și statul împărtășesc interesul de a asigura tranziția studenților spre locuri de muncă bune. Din acest motiv, numeroase guverne monitorizează măsurile privind angajarea și veniturile post-absolvire. Aceste date, deși publicate frecvent, nu intră de cele mai multe ori în sistemele de contabilitate: Finlanda, câteva state din SUA și provincii din Canada sunt singurele regiuni care utilizează efectiv aceste tipuri de indicatori în scopuri de finanțare și chiar și atunci sumele de bani asociate acestor indicatori sunt foarte mici. Când privește sistemele majore de ierarhizare, numai ierarhiile mondiale QS includ angajabilitatea ca factor (și chiar și atunci, se referă mai mult la opinia angajatorului despre instituții, decât la datele efective de absolvire). Cu toate acestea, un număr tot mai mare de sisteme de ierarhizare care nu au legătură cu finanțarea încep să asigure acest tip de date. Sistemul de ierarhizare a universităților din Bulgaria face legătura dintre documentele de identitate ale absolvenților și bazele de date fiscale, pentru a publica informații privind veniturile absolvenților, Statele Unite publică în mod similar date prin „panoul absolvenților”; aceste date au fost utilizate de *The Economist* și de *The Times Higher Education* /*Wall Street Journal* pentru stabilirea ierarhiilor colegiilor din America (revista *Money* utilizează date similare din *PayScale.com* pentru a oferi publicului american aceleași informații). În Regatul Unit, indicatorii privind veniturile absolvenților sunt integrați în noul Cadru privind excelența predării. În termeni largi, există trei concepte la capitolul angajabilitate, care pot fi măsurați: legătura cu piața muncii, veniturile și relația dintre domeniul de studii și cel al angajării.

40. Aspectul principal în colectarea datelor referitoare la angajabilitate îl constituie o legătură solidă cu datele administrative privind veniturile, derivate din datele de asigurări sociale sau fiscale. România nu are o asemenea legătură, însă aparent nu ar constitui o problemă insurmontabilă stabilirea unei legături între datele absolvenților din noul Registrul Matricol Unic, baza de date REGES, administrată de Ministerul Muncii și Justiției Sociale și baza de date echivalentă, care administrează informațiile referitoare la funcționari publici, administrată de ANFP. Acest demers ar da României posibilitatea de a calcula veniturile absolvenților pe aproximativ aceeași bază ca în Bulgaria și Statele Unite. Cu toate acestea, provocarea constă în aceea că baza de date pentru contracte exclude două grupe de absolvenți aflați pe piața muncii: cei care s-au mutat în străinătate pentru a munci și cei care sunt liber profesioniști. Astfel, utilizarea acesteia este problematică, dar nu imposibilă (atât conexiunile din Bulgaria, cât și din SUA au și ele lipsuri majore); cheia este de a utiliza baza de date în mod responsabil, care să țină cont de caracterul mai puțin fiabil al datelor.

41. Cea mai des întâlnită preocupare a guvernelor o reprezintă șomajul în rândul absolvenților. Cu toate acestea, este dificil ca, utilizând bazele de date naționale din România fiscale sau de asigurări sociale, să se măsoare acest concept direct. Bazele de date care se ocupă de plățile indemnizațiilor de șomaj sunt o responsabilitate regională și nu națională. Bazele de date naționale pot furniza informații în sensul că un anumit absolvent lucrează în România sau nu; însă absența din baza de date nu înseamnă în mod obligatoriu că respectivul este șomer – ar putea doar însemna că este plecat din țară, este liber profesionist sau s-a retras de pe piața muncii. Nu există pur și simplu nicio metodă prin care să se știe. Din acest motiv, pare improbabil ca un simplu indicator de șomaj să poată funcționa în România. Cu toate acestea, baza de date ar putea furniza date apropiate, cu niveluri superioare de valabilitate. Baza de date a contractelor permite cunoașterea numărului de ore lucrat pe săptămână. Astfel, un posibil indicator al relației cu piața muncii constă din procentul de absolvenți care lucrează în România și care lucrează mai mult de 30 de ore pe săptămână. Presupunând că raportul de muncă cu normă întreagă are cel puțin o legătură minimă cu calitatea aptitudinilor dobândite, atunci este de așteptat ca acesta să constituie un indicator rezonabil al calității, chiar și în absența emigranților și a liberilor profesioniști.

42. Probabil cel mai comun indicator utilizat la nivel internațional pentru statistici din punct de vedere al angajabilității constă din veniturile realizate de absolvent. Veniturile medii și mediane ar trebui să fie ușor identificate din baza de date a contractelor de muncă. Unii factori interesați au ridicat problema exactității rezultatelor din acest tip de analiză, din cauza absenței emigranților și a liberilor profesioniști. Fără îndoială așa este, însă dacă scopul acestui indicator este de a ierarhiza instituțiile, atunci ceea ce este important nu este generarea valorilor corecte precise, ci ca poziția ordinală a fiecărei instituții/program să rămână la fel sau similar. Pare probabil că o instituție care educă absolvenți de “top” în domeniul ingineriei ar avea mai mult de pierdut dacă absolvenții săi emigrează, decât o instituție mai puțin eficientă/prestigioasă. Cu toate acestea, cu condiția ca cei rămași să câștige în continuare sume mai mari decât cei rămași de la instituții mai slabe, atunci indicatorul va da în continuare rezultatul „corect”, chiar și cu date imperfecte.

43. Relația dintre domeniul de studii și cel de angajare reprezintă o altă măsură care poate fi cuantificată prin baza de date a contractelor. Fiecare contract specifică ocupația în care se încadrează postul. Prin stabilirea concordanței dintre codurile ocupațiilor și domeniile științifice, se poate calcula procentul de absolvenți care ocupă un post „ce are legătură” cu domeniul și nivelul de studii. Se pune însă întrebarea dacă această măsură este, în realitate, recomandabilă: studenții își

aleg domeniul de studii de interes, dar și în vederea angajării și, în multe domenii de studii, este o practică relativ comună (și probabil benefică) ca studenții să ajungă să lucreze „în afara domeniului”. Aceste date ar putea fi utile pentru colectare în scopuri de transparență (ar fi util ca studenții să cunoască ratele de angajare în domeniu, pentru diferite programe de studii), însă în afară de câteva programe foarte specializate, nu este clar dacă un asemenea indicator ar funcționa ca măsură a calității.

Informații statistice de bază

44. Anumite informații statistice de bază, care nu se încadrează în categoriile de mai sus sunt totuși necesare în interpretarea și normalizarea unora dintre indicatorii enumerați mai sus. Printre aceștia se numără: i) date referitoare la numărul de studenți, pe nivel, la nivelul programului de studiu, al domeniului fundamental și al instituției; ii) date referitoare la numărul personalului, pe grade, la nivelul programului de studiu, al domeniului fundamental și al instituției și iii) date referitoare la venituri, pe surse la nivel instituțional (și, în cazul instituțiilor comprehensive, repartizarea veniturilor pe domeniile fundamentale).

Anexa 2. Date privind Sistemul de Învățământ Superior

Autorizarea provizorie, asigurarea calității și acreditarea: toate instituțiile de învățământ superior de stat și private fac obiectul acreditării inițiale înainte de eliberarea diplomelor. ARACIS este un organism independent, responsabil de procesul evaluării externe. Procesele de asigurare a calității și acreditare se bazează pe standardele de calitate naționale.

Admitere: studenții trebuie să fi promovat examenul de bacalaureat sau să fi obținut o calificare similară de studii din străinătate, echivalentă bacalaureatului sau să fi obținut o diplomă de la o instituție de învățământ superior.

An universitar: fiecare an universitar este organizat în două semestre, fiecare semestru cu durata de 14 săptămâni. Primul semestru începe, de regulă, în octombrie, iar al doilea începe, de regulă, în martie.

Activități de cercetare: instituțiile de învățământ superior oferă oportunități de cercetare științifică, studii independente, proiecte de dezvoltare și alte activități de inovație, în funcție de misiunea și obiectivele specifice ale acestora.

Cooperare internațională: cooperarea internațională este gestionată de Biroul de Relații Internaționale, care există în toate instituțiile de învățământ superior de stat, dar nu în majoritatea celor private. Cooperarea internațională se bazează în general pe contractele bilaterale și multilaterale, pe care instituțiile le încheie în baza propriei autonomii.

Statistica privind clasificarea universităților după DOMINANTA programelor de studii de licență în domeniile fundamentale

Domenii fundamentale		IIS de stat	IIS private	TOTAL
20. Științe inginerești		12	1	13
30. Științe biologice și biomedicale		6	0	6
40. Științe sociale		7	17	24
50. Științe umaniste și arte		8	5	13
60 Știința sportului și educației fizice		1	0	1
Universități comprehensive	Cu 2-4 DF	4	11	15
	Cu 5-6 DF	17	2	19
TOTAL		55	36	91

Sursa: ARACIS, 2018 - Prelucrare după HG nr.140/2017 și HG nr. 615/ 2017 privind Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018

Ramura de știință, după domeniul fundamental

Domeniu fundamental	Ramura de știință
10. Matematică și științele naturii	1. Matematică
	2. Informatică
	3. Fizică
	4. Chimie și inginerie chimică
	5. Științele pământului și atmosferei
20. Științe ingineresti	6. Inginerie civilă
	7. Inginerie electrică, electronică și telecomunicații
	8. Inginerie geologică, mine, petrol și gaze
	9. Ingineria transporturilor
	10. Ingineria resurselor vegetale și animale
	11. Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației
	12. Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management
30. Științe biologice și biomedicale	13. Biologie
	14. Biochimie
	15. Medicină
	16. Medicină veterinară
	17. Stomatologie
	18. Farmacie
40. Științe sociale	19. Științe juridice
	20. Științe administrative
	21. Științele comunicării
	22. Sociologie
	23. Științe politice
	24. Științe militare, informații și ordine publică
	25. Economie
26. Psihologie și științe comportamentale	
50. Științe umaniste și arte	27. Filologie
	28. Filozofie
	29. Istorie
	30. Teologie
	31. Studii culturale
	32. Arhitectură și urbanism
	33. Arte
60. Știința sportului și educației fizice	34. Știința sportului și educației fizice

Sursa: ARACIS, 2018.

Tabel. Programe de studii de licență și masterat pe universități, în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	nr. de programe de programe	
	licență	masterat
1. Univ. Politehnica București	90	191
2. Univ. Tehnică de Construcții Buc.	21	31
3. Univ. Arhit. și Urbanism "Ion Mincu"	9	6
4. USAMV București	33	38
5. Univ. București	95	226
6. UMF "Carol Davila" București	8	4
7. ASE București	33	116
8. Univ. Națională de Muzică București	7	6
9. Univ. Națională de Arte București	11	14
10. UNATC "I. L. Caragiale" București	4	24
11. UNEFS București	6	7
12. SNSPA București	11	72
13. Univ. "1 Dec. 1918" Alba Iulia	34	28
14. Univ. "Aurel Vlaicu" Arad	34	29
15. Univ. "Vasile Alecsandri" Bacău	35	38
16. Univ. "Transilvania" Brașov	107	73
17. Univ. Tehnică Cluj-Napoca	95	110
18. USAMV Cluj-Napoca	29	27
19. Univ. "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca	248	293
20. UMF "Iuliu Hațieganu" Cluj	16	22
21. Acad. Muzică "Gh. Dima" Cluj-Napoca	14	7
22. Univ. de Artă și Design Cluj-Napoca	10	10
23. Univ. "Ovidius" Constanța	81	68
24. Univ. Maritimă Constanța	11	13
25. Universitatea din Craiova	97	98
26. UMF Craiova	9	5
27. Univ. "Dunărea de Jos" Galați	84	88
28. Univ. Tehnică "Gh. Asachi" Iași	60	84
29. USAMV Iași	20	27
30. Univ. "Alexandru Ioan Cuza" Iași	85	164
31. UMF "Gr. T. Popa" Iași	13	14
32. Univ. de Arte "George Enescu" Iași	20	11
33. Univ. din Oradea	112	80
34. Univ. din Petroșani	27	21
35. Univ. din Pitești	64	76
36. Univ. Petrol-Gaze Ploiești	33	32
37. Univ. "Eftimie Murgu" Reșița	20	12
38. Univ. "Lucian Blaga" Sibiu	88	124
39. Univ. "Ștefan Cel Mare" Suceava	57	49
40. Univ. "Valahia" Târgoviște	38	42
41. Univ. "C-tin Brâncuși" Târgu Jiu	29	28
42. Univ. "Petru Maior" Târgu Mureș	20	22
43 UMF Târgu Mureș	13	11
44. Univ. de Arte Târgu Mureș	16	15
45. Univ. Politehnica Timișoara	56	99

Instituția de învățământ superior	nr. de programe de programe	
	licență	masterat
46. USAMV "Regele Mihai I Timișoara	31	34
47. Univ. de Vest din Timișoara	81	154
48. UMF "Victor Babeș" din Timișoara	14	10
49. Academia Tehnică Militară București	17	6
50. UNAp "Carol I" București	7	17
51. ANI "Mihai Viteazul" București	3	13
52. Acad. Poliție "Al. Ioan Cuza" Buc.	9	25
53. Academia Forțelor Aeriene „H. Coandă” Brașov	5	2
54. Academia Navală "M.Bătrân" Ct.	8	4
55. Academia Forțelor Terestre "N. Bălcescu" Sibiu	5	4
Total IIS de stat	2183	2824
1. Univ. Creștină "D. Cantemir" Buc.	32	24
2. Univ. "Titu Maiorescu" București	25	25
3. Univ. "Nicolae Titulescu" București	13	11
4. Univ. Româno-Americană Buc.	17	26
5. Univ. "Hyperion" București	22	16
6. Univ. "Spiru Haret" București	79	41
7. Univ. "Bioterra" București	14	3
8. Univ. Ecologică București	18	22
9. Univ. "Gh. Cristea" București	-	3
10. Univ. "Athenaeum" București	5	5
11. Univ. "Artifex" București	5	8
12. Instit. Teologic Penticostal București	1	1
13. Instit. Admin. afacerilor București	-	2
14. Univ. de Vest „Vasile Goldiș” Arad	43	25
15. Univ. "George Bacovia" Bacău	4	6
16. Univ. "Gheorghe Barițiu" Brașov	-	5
17. Univ. "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca	9	5
18. Instit. Teologic Protestant C-N	1	1
19. Univ. "Sapientia" Cluj-Napoca	31	12
20. Univ. "Andrei Țaguna" Constanța	9	5
21. Univ. "Danubius" Galați	15	15
22. Univ. Mihail Kogălniceanu Iași	-	3
23. Univ. "Petre Andrei" din Iași	8	10
24. Univ. Europeană "Drăgan" Lugoj	2	2
25. Univ. Agora Municipiul Oradea	4	3
26. Univ. "Emanuel" Oradea	5	4
27. Univ. Creștină "Partium" Oradea	18	9
28. Univ. "C-tin Brâncoveanu" Pitești	24	20
29. Univ. "Româno-Germană" Sibiu	5	4
30. Univ. "D. Cantemir" Târgu Mureș	6	8
31. Univ. Mihai Eminescu Timișoara	-	2
32. Univ. "Tibiscus" Timișoara	5	6
Total IIS private	420	332
TOTAL IIS	2,603	3,156

Sursa: compilație realizată de ARACIS pe baza Hotărârii de Guvern nr. 140 din 2017

Anexa 3. Lista indicatorilor suplimentari

Lista indicatorilor propuși de specialiștii ARACIS pentru a face parte din INSTRUMENTUL DE INFORMARE
1. CALITATEA PREDĂRII
1.1. Raportul studenți/cadre didactice
1.2. Număr de studenți înscriși în anul I
1.3. Raport număr de studenți înscriși în anul I / număr de absolvenți (per promoție)
1.4. Raport studenți înscriși la buget / studenți înscriși la taxă (anual sau per promoție)
1.5. Utilizarea de materiale educaționale online
1.6. Calificativul programului la acreditarea ARACIS
1.7. Calificativul instituției (universității) la acreditarea ARACIS
1.8. Nivelul de satisfacție al studenților față de cursurile oferite: relevanța conținutului cursurilor pentru domeniul programului, metode predare, echilibru între teorie și practică
1.9. Participarea la stagiile de practică: sprijinul instituției pentru identificarea și accesul la programul de practică, relevanța conținutului programului de practică pentru domeniul programului, utilitatea finală
1.10. Numărul de firme cu activitate în domeniu, ponderat cu dimensiunea firmei (numărul de angajați, cifra de afaceri), care au acceptat studenți de la programul de studiu pentru stagii de practică
1.11. Raportul între timpul petrecut pentru studiu individual și timpul petrecut pentru activități asistate – comparație cu cel declarat în creditele asumate
1.12. Stagii de mobilitate în alte instituții din țară și străinătate: procent de participare, semnificația pentru programul de studiu, sprijinul instituției, recunoașterea punctelor de credit
1.13. Numărul de absolvenți ai programului care au continuat studiile la nivelul superior: corelarea dintre domeniile celor două niveluri
1.14. Numărul de cadre didactice și procentul de normă la respectivul program
1.15. Nivelul de satisfacție al cadrelor didactice implicate în program: relevanța programului pentru domeniul profesional, nivelul de pregătire al studenților, organizarea activităților la nivelul programului, susținerea instituției organizatoare
1.16. Nivelul de încărcare a cadrelor didactice care susțin programul de studiu: procentul de cadre didactice titulare de disciplină care au o medie de activități zilnice mai mare de 8 ore
1.17. Numărul studenților din domeniul de studii
1.18. Selecția internă a studenților pentru stagii de practica realizată de angajatori
1.19. Oferirea de traseu profesional (discipline opționale)
1.20. Numărul sălilor destinate activităților didactice/educaționale (săli de curs, seminar, laboratoare, ateliere)
1.21. Implicarea activă a studenților în procesul educativ
1.22. Suma alocată pentru servicii educaționale specifice programului de studii, ca procent din totalul veniturilor IIS
1.23. Platforme/soluții de eLearning utilizate în procesul didactic/educațional, specifice programului de studii
1.24. Implicarea în învățarea pe tot parcursul vieții
1.25. Utilizarea resurselor de predare și de notare online (inclusiv software anti-plagiat)
1.26. Existența, suficiența, starea de funcționare, modernitatea, accesibilitatea și relevanța pentru domeniul programului de studiu a spațiilor de învățământ, echipamentelor de laborator, resurselor IT și a sursele de informare (tipărite sau disponibile online)
1.27. Existența în evidența instituției a dotărilor de la 1.26
1.28. Utilizarea fondurilor instituției pentru îmbunătățirea dotărilor de la 1.26
Observație: 1.26. poate să fie defalcat pe componente pentru spațiile de învățământ, echipamentele de laborator, resursele IT și respectiv sursele de informare (tipărite sau disponibile online).
1.29. Existența condițiilor oferite de universitate pentru: activități sociale, activități sportive, condiții de cazare, cantină și studiu (suprafață, igienă, dotări), activități administrative (orar, disponibilitate a personalului, disponibilitate online), orientare în carieră, alumni.
1.30. Existența în evidența instituției a condițiilor de la 1.29.
1.31. Utilizarea fondurilor instituției pentru îmbunătățirea dotărilor de la 1.29.

Observație: 1.29. poate să fie defalcat pe componente: activități sociale, activități sportive, condiții de cazare, cantină și studiu (suprafață, igienă, dotări), activități administrative (orar, disponibilitatea personalului, disponibilitate online), orientare în carieră, alumni.
1.32. Numărul de candidați la procesul de selecție pentru admitere
1.33. Mediile candidaților în procesul de selecție pentru admitere
1.34. Distribuția teritorială a candidaților la admitere în procente: din altă țară, din altă regiune
1.35. Ierarhizarea programelor de studiu similare din țară în viziunea studenților de la programul de studiu analizat
1.36. Procentul de respondenți de la 1.32. care și-au plasat programul de studio ales pe prima/primele poziție/i
1.37. Nivelul de satisfacție al absolvenților programului de studiu
1.38 Diversitatea disciplinelor opționale oferite (numărul disciplinelor din care studenții pot selecta discipline opționale)
2. RESEARCH QUALITY (Calitatea Cercetării)
2.1. Număr de publicații al cadrelor didactice care predau în program (se pot indica anumite BDI)
2.2. Raport - număr de publicații/cadre didactice care predau în program
2.3. Indicele Hirsch mediu al cadrelor didactice implicate în program (se pot indica anumite BDI)
2.4. Numărul mediu de citări pe articol al cadrelor didactice implicate în program
2.5. Număr de conducători de doctorat dintre cadrele didactice care predau în program
2.6. Număr de lucrări cu minim o citare în ISI sau Scopus
2.7. Rata anuală de creștere a numărului de citări ISI sau Scopus
2.8. Rata anuală de creștere a numărului de articole
2.9. Indicele Hirsch mediu al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate
2.10 Indicele Hirsch mediu pentru publicații Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate
2.11. Număr mediu de citări pentru fiecare lucrare Scopus al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate
2.12. Număr mediu de citări pentru fiecare lucrare Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate.
2.13. Număr de lucrări Scopus cu cel puțin o citare al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate.
2.14. Număr de lucrări Web of Knowledge cu cel puțin o citare al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate.
2.15. Număr de lucrări Scopus al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate.
2.16. Număr de lucrări Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate.
2.17. Indicele Hirsch mediu al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.
2.18 Indicele Hirsch mediu pentru publicații Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.
2.19. Număr mediu de citări pentru fiecare lucrare Scopus al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.
2.20. Număr mediu de citări pentru fiecare lucrare Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv a cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.
2.21. Număr de lucrări Scopus cu cel puțin o citare al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.

2.22. Numărul de lucrări Web of Knowledge al cadrelor didactice titulare la disciplinele fundamentale, respectiv al cadrelor didactice titulare la disciplinele de domeniu și specialitate - ca rată de creștere.
2.23. Procentul de studenți implicați în orice formă de activitate de cercetare: forma de participare, corelarea cu domeniul programului, sprijinul instituției.
2.24. Numărul de conducători de doctorat dintre cadrele didactice care susțin programul de studiu: concordanța cu programul de studiu, distribuția pe vârste.
2.25. Numărul de studenți doctoranzi din instituție în domenii conexe cu programul de studiu: concordanța cu programul de studii, absolvenți ai programului din instituție.
2.26. Nivelul finanțării atrase din contracte naționale de cercetare cu finanțare de la stat de către cadrele didactice care susțin programul: număr programe, suma totală, corelarea cu domeniul programului.
2.27. Nivelul finanțării atrase din contracte internaționale de cercetare de către cadrele didactice care susțin programul: număr de contracte, suma totală, corelarea cu domeniul programului.
2.28. Nivelul finanțării atrase din contracte naționale de cercetare cu beneficiari din mediul economic de către cadrele didactice care susțin programul: număr programe, suma totală, corelarea cu domeniul programului.
2.29. Nivelul finanțării primite de la stat pentru activitatea de cercetare a studenților în domeniul programului.
2.30. Nivelul finanțării atrase de instituție din alte surse decât cele de la stat pentru activitatea de cercetare a studenților în domeniul programului.
2.31. Nivelul de satisfacție a cadrelor didactice implicate în program: organizarea activităților de cercetare la nivelul programului, susținerea instituției organizatoare, resursele alocate cercetării în domeniul programului inclusiv dotarea pentru cercetare a laboratoarelor.
2.32. Nivelul de încărcare cu activități de cercetare al cadrelor didactice care susțin programul de studiu: media orelor din normă, activități în afara normei, corelarea cu specificul programului de studiu.
2.33. Nivelul utilizării rezultatelor cercetărilor din domeniul programului: brevete de invenție, realizări nepatentate (produse, servicii, rapoarte, lucrări științifice).
2.34. Numărul de lucrări cu cel puțin o citare per student (Scopus)
2.35. Numărul de lucrări cu cel puțin o citare per student (Web of Science)
2.36. Raportul publicațiilor/numărul de cadre didactice și de cercetare, din domeniul de studii
2.37. Raportul publicațiilor profesionale și comerciale/numărul de cadre didactice și de cercetare din domeniul de studii
2.38. Raportul studenți doctoranzi/studenți masteranzi și studenți licență
2.39. Venituri din subvenții și proiecte de cercetare, pe domeniul specific programului de studii, ca procent din totalul veniturilor IIS
2.40. Numărul de doctorate coordonate în cotutelă internațională
2.41. Acces la baze de date și jurnale online
2.42. Finanțarea cercetării cu beneficiar mediul economic
2.43. Ponderea sumelor oferite de IIS pentru stimularea activității de cercetare în bugetul total al IIS
2.44. Număr de cadre didactice abilitate dintre cadrele didactice care susțin programul de studii
2.45. Factor de impact cumulativ al lucrărilor științifice cotate ISI, pentru cadrele didactice implicate în program
3. INTERNATIONALIZATION (Internaționalizare)
3.1. Număr de studenți ERASMUS în cadrul programului (sosiri/plecări)
3.2. Număr de cadre didactice care predau în program sosite/plecate prin mobilități ERASMUS
3.3. Număr de parteneriate internaționale cu dublă diplomă ale programului
3.4. Număr de absolvenți care au obținut diplomă dublă în ultimul an/ în ultimii 3 ani/ în ultimii 5 ani
3.5. Număr de studenți străini înmatriculați în ultimul an/ în ultimii 3 ani / în ultimii 5 ani
3.6. Număr de cadre didactice din străinătate sau cu diplomă obținută în străinătate (în afara celor ERASMUS)
3.7. Comunicare și digitalizare, accesibilitatea informațiilor (în limbi de largă circulație - aici vor putea fi listate limbile Ex: Engleza)
3.8. Suma alocată pentru promovarea internațională a IIS

3.9. Comunicare și digitalizare ---- Inclus in 3.7
3.10. Procentul finanțării atrase din contracte internaționale de cercetare, din totalul finanțării atrase din contracte de cercetare, de cadrele didactice care susțin programul: număr de contracte, suma totală, corelarea cu domeniul programului.
3.11. Numărul guest speaker-ilor străini implicați în activitățile didactice ale programului de studii
3.12. Ponderea studenților ERASMUS intrați în total studenți înmatriculați
3.13. Ponderea studenților ERASMUS ieșiți în total studenți înmatriculați
3.14. Ponderea studenților străini în total studenți înmatriculați
3.15. Ponderea cheltuielilor cu promovarea programelor de studii cu predare într-o limbă străină în total cheltuieli IIS
3.16. Numărul școlilor de vară/evenimentelor cu caracter internațional organizate
4. IMPLICARE REGIONALĂ
4.1. Număr de contracte de cercetare cu mediul de afaceri din regiune în care sunt implicate cadre didactice care predau în program
4.2. Număr de burse din surse private din regiune oferite în program
4.3. Număr de reprezentanți ai mediului de afaceri din regiune care predau (guest speaker) în program
4.4. Atractivitatea domeniului de studii pentru potențialii studenți din regiune
4.5. Atractivitatea domeniului de studii pentru potențialii studenți din regiune (NUTS 2)
4.6. Procentul de înscrieri la programul de studii din regiune
4.7. Angajamentul și capacitatea IIS de a îmbunătăți nivelul de educație terțiară al celor mai defavorizate sectoare sociale
4.8. Prioritatea acordată și gradul de preocupare arătat de IIS pentru cea de a treia misiune a IIS.
4.9. Venitul impozabil al absolvenților
4.10. Nivelul șomajului în rândul absolvenților recentți
4.11. Brevete acordate per număr total de cadre didactice implicate în programul de studii
4.12. Întreprinderi noi în regiune: numărul de start-up-uri și spin-off-uri per număr total de cadre didactice
4.13. Venitul generat pentru IIS din brevete, licențe, drepturi de autor, transfer tehnologic, noi întreprinderi și lucrări de consultanță contractate
4.14. Cheltuielile cu activitățile de transfer de cunoștințe ca procent din totalul cheltuielilor IIS
4.15. Prezența în mass-media tradițională și în mediile sociale a cadrelor didactice implicate în programul de studii și diseminarea cunoștințelor/transfer generate către societate.
4.16. Valoarea contractelor de cercetare cu mediul de afaceri în care sunt implicate cadre didactice care predau în program.
5. SATISFAȚIA STUDENȚILOR
5.1. Nivelul de satisfacție al studenților
5.2. Nivelul mediu al salariului absolvenților din ultimii X ani
5.3. Raportul dintre salariul mediu al absolvenților și salariul mediu (național sau regional)
5.4. Procentul absolvenților din ultimii X ani, deveniți antreprenori
5.5. Rata șomajului în rândul absolvenților
5.6. Raportul dintre rata șomajului din rândul absolvenților și rata șomajului medie (nivel național sau regional)
5.7. Satisfacția studenților de la programul de studii față de: existența, suficiența, starea de funcționare, modernitatea, accesibilitatea și relevanța pentru domeniul programului de studii relativ la spațiile de învățământ, echipamentele de laborator, resursele IT și a sursele de informare (tipărite sau disponibile online).
Observație: 5.7. poate să fie defalcat pe componente pentru spațiile de învățământ, echipamentele de laborator, resursele IT și respectiv sursele de informare (tipărite sau disponibile online).
5.8. Satisfacția studenților de la programul de studii față de condițiile oferite pentru: activități sociale, activități sportive, condiții de cazare, cantină și studiu (suprafață, igienă, dotări), activități administrative (orar, disponibilitatea personalului, disponibilitate online), orientare în carieră, alumni.

Observație: 5.8. poate să fie defalcat pe componente: activități sociale, activități sportive, condiții de cazare, cantină și studiu (suprafață, igienă, dotări), activități administrative (orar, disponibilitatea personalului, disponibilitate online), orientare în carieră, alumni.
5.9. Nivelul de satisfacție al studenților față de abilitățile dobândite la absolvirea studiilor.
5.10. Nivelul de satisfacție al absolvenților programul de studiu față de conexiunile utile pe care și le-au creat în timpul studiilor.
5.11. Nivelul mediu al burselor pentru studenții de la programul de studiu.
5.12. Nivelul de satisfacție privind serviciile oferite pentru sprijin în dezvoltarea carierei (stagii de practică/internship-uri, târguri de joburi)
5.13. Ponderea cererilor de cazare soluționate favorabil din total cereri/solicitări
5.14. Ponderea studenților bursieri care beneficiază de burse acordate din fonduri proprii ale IIS în total studenți înmatriculați la programul de studii
5.15. Ponderea studenților care beneficiază de burse sociale în total studenți înmatriculați la programul de studii
5.16. Numărul cursurilor extracurriculare organizate de IIS pentru studenții programului
6. ANGAJABILITATEA
6.1. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind angajați în domeniul programului.
6.2. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind angajați în alt domeniu decât domeniul programului.
6.3. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind șomeri. Documente.
6.4. Utilizarea calificării dobândite
6.5. Utilizarea calificării dobândite în regiunea unde este plasată IIS care oferă programul de studii
6.6. Reputația angajatorului
6.7. Nivelul de încredere pentru succesul în carieră pentru angajații care au absolvit programul de studiu. Chestionar.
6.8. Nivelul de satisfacție al absolvenților programul de studiu față de conexiunile utile pe care și le-au creat în timpul studiilor. Chestionar.
6.9. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind angajați în domeniul programului.
6.10. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind angajați în alt domeniu decât domeniul programului.
6.11. Procentul de studenți care au absolvit programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind șomeri.
6.12. Nivelul salarizării pentru absolvenții programul de studiu și care sunt înregistrați la nivel național ca fiind angajați în domeniul programului, așa cum reiese din asigurările plătite.
6.13. Distribuția teritorială a angajaților care au absolvit programul de studiu: în oraș, în regiune, în altă țară.

D4. Satisfacția studenților/chestionare
1. Nivelul de satisfacție privind mediul de predare și învățare: <ul style="list-style-type: none"> a. Evaluarea resurselor materiale și a infrastructurii; b. Orarul și organizarea cursurilor; c. Evaluarea resursei de carte/materiale didactice informat tipărit sau electronic; d. Raportul între timpul petrecut pentru studiu individual și timpul petrecut pentru activități asistate – comparație cu cel declarat în creditele asumate.
2. Satisfacția cu condițiile sociale și de viață: <ul style="list-style-type: none"> a. d.p.d.v al condițiilor oferite pentru dezvoltarea de contacte sociale (de exemplu, spații comune, cantine, grădini); b. condiții pentru efectuarea activităților sportive;

<ul style="list-style-type: none"> c. raportul calitate/preț al hranei oferite de cantina studențească; d. menținerea gradului de igienă la nivelul campusului universitar.
<p>3. Ponderea studenților la studii cu frecvență redusă, ce folosesc facilitățile de cazare în căminele studențești.</p>
<p>4. Evaluarea de către studenți a serviciilor administrative:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. program de lucru cu studenții; b. amabilitatea personalului în relațiile directe cu studenții; c. ponderea și calitatea serviciilor administrative oferite on-line de către IIS; d. timpul de răspuns la cererile administrative ale studenților,
<p>5. Evaluarea de către studenți a serviciilor oferite pentru sprijin în dezvoltarea carierei:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Centrul/departamentul de dezvoltare a carierei din cadrul universității oferă consultații și informații adecvate privind pregătirea, stagii de practică/internship și oportunitățile de angajare; b. Organizația absolvenților/alumni din universitate organizează întâlniri și difuzează informații utile privind posibilitățile de dezvoltare a carierei; c. Universitatea oferă în mod regulat oportunități de întâlnire cu potențialii angajatorii.
<p>6. Satisfacția față de condițiile de viață, sociale și serviciile administrative / chestionar:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Satisfacția cu condițiile sociale și de viață; b. Ponderea studenților la studii cu frecvență, ce folosesc facilitățile de cazare în căminele studențești; c. Evaluarea de către studenți a serviciilor administrative; d. Evaluarea profesorilor cu privire la serviciile administrative din IIS; e. Servicii oferite pentru sprijin în dezvoltarea carierei.

Anexa 4: Exemple de întrebări de inclus într-o Anchetă națională în rândul studenților

Întrebări	Scală
<p>Calitatea predării</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalul explică și justifică bine - Cursul stimulează intelectual - Feedback-ul la sarcini se primește prompt și este util 	1-5 acord/dezacord scala Likert cu opțiune nu știu/nu se aplică
<p>Metode de predare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Angajare în dezbateri cu alți studenți - Angajare în raționamente critice - Aplicarea celor învățate în contextul vieții reale 	1-5 foarte des/niciodată scala Likert cu opțiune nu știu/nu se aplică
<p>Organizarea și sprijinirea programelor</p> <ul style="list-style-type: none"> - acces la sprijin academic (tutorat, remedial) - organizare bună 	1-5 acord/dezacord scala Likert cu opțiune nu știu/nu se aplică
<p>Calitatea resurselor educaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biblioteci - Spații de studiu - IT - Săli de clasă - Laboratoare 	1-5 foarte satisfăcut/foarte nemulțumit scală Likert
<p>Calitatea serviciilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Servicii pentru studenți - Săli de mese - Servicii pentru orientare în carieră - Activități sociale - Facilități sportive 	Utilizarea serviciilor da/nu; 1-5 foarte satisfăcut/foarte nemulțumit scală Likert
<p>Satisfacție generală</p> <ul style="list-style-type: none"> - În ansamblu, sunt satisfăcut de calitatea cursului - Aș recomanda această instituție altor studenți 	1-5 acord/dezacord scala Likert cu opțiune nu știu/nu se aplică
<p>Aspecte demografice</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sex - Vârstă - Mediu de proveniență (urban/rural) - Media la bacalaureat 	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă, cofinanțat de Uniunea Europeană din Fondul Social European

Competence makes a difference!

Project selected under the Administrative Capacity Operational Programme, co-financed by the Uniunea Europeană from the Fondul Social European